

НІМЕЦЬКА

ГРАМАТИКА

в таблицях

і схемах

• граматика

• правопис

• синтаксис

• приклади

• коментар

ПЕРЕДМОВА

У середніх навчальних закладах вивчаються не всі граматичні явища іноземної мови, а спеціально відібраний граматичний мінімум, який складається з активного (призначеного для вираження власних думок іноземною мовою) та пасивного (потрібного для сприймання та розуміння мовлення інших людей) граматичного мінімуму. Мета вивчення граматичного матеріалу іноземної мови – це оволодіння граматичними навичками мовлення: репродуктивними, тобто граматичними навичками говоріння і письма, та рецептивними, тобто граматичними навичками аудіювання і читання. Навчальний посібник «Німецька граматики в таблицях і схемах» містить основні правила граматики німецької мови. Посібник призначений для формування основ граматичних знань і навичок школярів, студентів молодших курсів та всіх, хто вивчає німецьку мову.

У посібнику представлені теоретичні відомості з основних розділів морфології та синтаксису, а також інтелект-схеми до таких тем: «Німецька граматики», «Іменник», «Дієслово», «Прикметник», «Прийменник», «Займенник» та «Німецьке речення». На схемі лаконічно зображені основні граматичні підрозділи до теми, які орієнтують на більш докладне вивчення матеріалу. Дидактична перевага графічних схем криється в можливості найбільш повної реалізації навчальної, розвиваючої і стимулюючої функцій навчання. Сприяючи більш ґрунтовному і легкому засвоєнню школярами та студентами навчального матеріалу, графічні схеми спонукають до розумової активності, розвивають здатність до абстрактного мислення, формують узагальнений спосіб розв'язання пізнавальних і практичних завдань.

Інтелект-схема базується на асоціативному підході та дозволяє наочно відображати власну розумову діяльність. Цей метод був розвинений психологом Т. Б'юзенем у середині 70-х років. Метод має свої особливості і правила використання та базується на припущенні, що для людського мозку природними є такі види мислення як асоціативне, ієрархічне та візуальне. Інтелект-схема завжди будується навколо центрального об'єкта. Кожне слово і графічне зображення стають, за визначенням, центром чергової асоціації, а весь процес побудови схеми являє собою потенційно нескінченний ланцюг асоціацій, що відгалужуються, виходячи із загального центра або сходяться до нього.

Інтелект-схема має чотири істотні відмінні риси:

- об'єкт уваги/вивчення кристалізується в центральному образі;
- основні теми, що пов'язані з об'єктом уваги/вивчення, розходяться від центрального образу у вигляді відгалужень;
- гілки, що набувають форми плавних ліній, позначаються і пояснюються ключовими словами або образами. Вторинні ідеї також зображуються у вигляді відгалужень, що відходять від гілок більш високого порядку; те ж справедливо для третинних ідей і т.д.;
- гілки формують зв'язкову вузлову систему.

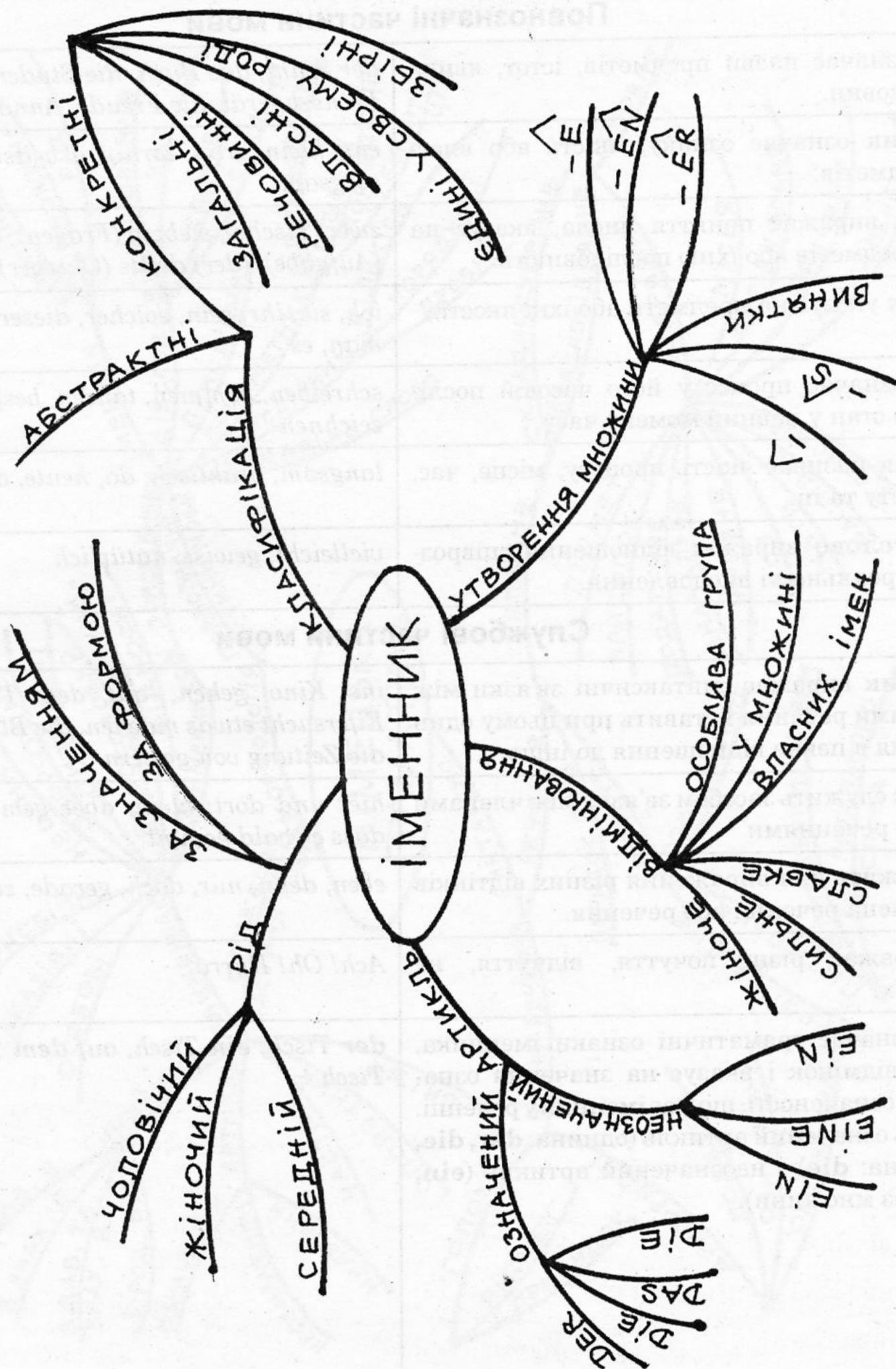
Якість інтелект-схеми рекомендують поліпшувати за допомогою кольору, малюнків, закодованих виразів (наприклад, загальноприйнятих абревіатур), а також за допомогою додання схемі тривимірної глибини, що в сумі служить тому, щоб підвищити її привабливість і оригінальність. Усе це допомагає збільшити творче натхнення при створенні і подальшому використанні інтелект-схем, краще запам'ятати зміст інформації.

ЧАСТИНИ МОВИ

Правило	Приклад
Повнозначні частини мови	
Іменник означає назви предметів, істот, явищ, понять і речовин.	<i>der Stuhl, das Buch, die Studentin, das Fernsehgerät, die Freude, Anna, Berlin</i>
Прикметник означає ознаку, якість або властивість предметів.	<i>eng, klein, grau, zornig, arbeitslos, täglich, sorgsam</i>
Числівник виражає поняття числа, вказує на кількість предметів або їхню послідовність.	<i>zwei (Tische), siebzig (Fragen), (die) erste (Aufgabe), (der) dritte (Oktober)</i>
Займенник вказує на предмети або їхні якості.	<i>ich, sie, ihr, sein, solcher, dieser, jeder, derselbe, man, es</i>
Дієслово означає процес у його часовій послідовності або стан у певний момент часу.	<i>schreiben, kommen, tanzen, besprechen, zeichnen</i>
Прислівник називає якість процесу, місце, час, причину, мету та ін.	<i>langsam, praktisch, da, heute, deshalb, dazu</i>
Модальне слово виражає відношення співрозмовника до реальності висловлення.	<i>vielleicht, gewiss, natürlich</i>
Службові частини мови	
Прийменник виражає синтаксичні зв'язки між двома членами речення і ставить при цьому один член речення в певне відношення до іншого.	<i>ins Kino gehen, auf den Tisch legen, aus Eifersucht etwas machen, die Blumen im Garten, die Zeitung von gestern</i>
Сполучник служить засобом зв'язку між членами речення або реченнями.	<i>hier und dort; klein, aber gemütlich; ich weiß, dass er bald kommt</i>
Частка служить для вираження різних відтінків значення члена речення або речення.	<i>eben, denn, nur, doch, gerade, zu, es</i>
Вигук виражає різні почуття, відчуття, не називаючи їх.	<i>Ach! Oh! Hurra!</i>
Артикль означає граматичні ознаки іменника, рід, число, відмінок і вказує на значення означеності та неозначеності, що має іменник у реченні. Розрізняють означений артикль (однина: der, die, das ; множина: die) і неозначений артикль (ein, eine, ein ; без множини).	<i>der Tisch, ein Tisch, auf dem Tisch, unter den Tisch</i>

ІМЕННИК

Інтелект-схема німецького іменника

ІМЕННИК

Відмінювання артиклів

Правило	Приклад
<p>У німецькій мові іменники поділяються на дві групи: конкретні та абстрактні іменники. Конкретні іменники із семантичної точки зору поділяються на:</p> <ul style="list-style-type: none"> • загальні імена; • речовинні імена; • власні імена; • єдині в своєму роді іменники; • збірні імена. <p>Абстрактні іменники позначають якості, процеси, почуття, стани та ін.</p>	<p><i>die Frau, der Baum, das Haus</i> <i>das Brot, die Milch, der Schnee</i> <i>Heine, Bulgarien</i> <i>die Erde, die Sonne, der Kosmos</i> <i>die Menschheit, das Gemüse</i></p> <p><i>der Mut, die Arbeit, der Zorn, der Schlaf</i></p>
Німецькі іменники, як назви істот, так і неістот, завжди пишуться з великої літери.	<i>der Tag, die Mutter, das Buch</i>
На відміну від української мови перед німецьким іменником стоїть особливе супровідне слово – означений або неозначений артикль.	<i>der Student – ein Student</i> <i>die Schule – eine Schule</i> <i>das Buch – ein Buch</i>
Німецький іменник має 3 граматичні роди: das Maskulinum (m., männliches Geschlecht) чоловічий рід; das Femininum (f., weibliches Geschlecht) жіночий рід; das Neutrum (n., sächliches Geschlecht) середній рід.	<p><i>der Freund, der Tag</i></p> <p><i>die Schwester, die Tafel</i></p> <p><i>das Kind, das Heft</i></p>
Більшість іменників мають 2 числа: однину (Singular) і множину (Plural).	<p><i>der Baum – die Bäume</i> <i>die Zeitung – die Zeitungen</i> <i>das Buch – die Bücher</i></p>
Усі іменники відмінюються. Німецька система відмінювання має 4 відмінки.	

Називний відмінок (Nominativ)	Wer? Was?	Хто? Що?
Родовий відмінок (Genitiv)	Wessen?	Чий?
Давальний відмінок (Dativ)	Wem? Wann? Wo?	Кому? Коли? Де?
Знахідний відмінок (Akkusativ)	Wen? Was? Wohin?	Кого? Що? Куди?

Правило				Приклад
Означений артикль відмінюється:				
Singular				Plural
	m.	f.	n.	für alle drei Geschlechter
N.	der	die	das	die
G.	des	der	des	der
D.	dem	der	dem	den
A.	den	die	das	die
Неозначений артикль не має множини, він уживається тільки в однині і відмінюється:				
Sg.				
	m.	f.	n.	
N.	ein	eine	ein	
G.	eines	einer	eines	
D.	einem	einer	einem	
A.	einen	eine	ein	

Таблиця 5

ВІДМІНЮВАННЯ ІМЕННИКІВ

Які іменники відмінюються	Що є ознакою відмінювання												
Жіноче відмінювання													
За жіночим відмінюванням відмінюються всі іменники жіночого роду.	Ознакою цього типу відмінювання є відсутність закінчень у всіх відмінках.												
<table border="1" style="width: 100%;"> <tbody> <tr> <td>N.</td> <td>die Frau</td> <td>die Tasche</td> </tr> <tr> <td>G.</td> <td>der Frau</td> <td>der Tasche</td> </tr> <tr> <td>D.</td> <td>der Frau</td> <td>der Tasche</td> </tr> <tr> <td>A.</td> <td>die Frau</td> <td>die Tasche</td> </tr> </tbody> </table>	N.	die Frau	die Tasche	G.	der Frau	der Tasche	D.	der Frau	der Tasche	A.	die Frau	die Tasche	
N.	die Frau	die Tasche											
G.	der Frau	der Tasche											
D.	der Frau	der Tasche											
A.	die Frau	die Tasche											

Які іменники відмінюються		Що є ознакою відмінювання		
Сильне відмінювання				
Більшість іменників чоловічого роду й усі іменники середнього роду (виняток – das Herz) відмінюються за сильним типом.		Ознакою відмінювання є закінчення -(e)s у Genitiv. Повну форму відмінкового закінчення -es приймають іменники на -s (-nis → -nisses), -ß , -x , -sch , -z , а також багато односкладових іменників: <i>des Hauses, des Tisches, des Freundes, des Kampfes.</i>		
N.	der Mann	der Lehrer	das Buch	das Kind
G.	des Mannes	des Lehrers	des Buches	des Kindes
D.	dem Mann	dem Lehrer	dem Buch	dem Kind
A.	den Mann	den Lehrer	das Buch	das Kind
Односкладові іменники можуть мати в давальному відмінку закінчення -e , найчастіше в стійких словосполученнях.		<i>zu Hause, nach Hause, auf dem Lande</i>		
Слабке відмінювання				
За слабким типом відмінюються тільки іменники чоловічого роду, що насамперед позначають істот.		Ознакою слабого відмінювання є закінчення -(e)n у всіх відмінках, крім називного.		
N.	der Junge	der Student	der Planet	
G.	des Jungen	des Studenten	des Planeten	
D.	dem Jungen	dem Studenten	dem Planeten	
A.	den Jungen	den Studenten	den Planeten	
За слабким відмінюванням відмінюються:				
1. Іменники, що закінчуються на -e .		<i>Junge, Knabe, Löwe, Hase, Russe, Biologe, Neffe</i>		
2. Односкладові іменники, що закінчуються на приголосну літеру.		<i>Mensch, Held, Hirt, Herr, Narr, Zar, Spatz</i>		
3. Іменники іншомовного походження із суфіксами -ent, -ant, -and, -ist, -et, -at, -graf, -log, -nom, -soph, -arch, -it, -ot, -an .		<i>Absolvent, Aspirant, Antifaschist, Poet, Soldat, Präsident, Fotograf, Veteran, Optimist, Adressat, Agronom, Kandidat, Astronom, Pilot, Philosoph, Patriarch, Doktorand, також: Monarch, Bauer, Nachbar, Vetter, Chirurg, Katholik</i>		
4. Деякі іменники з вищезгаданими суфіксами, що позначають неістот.		<i>Konsonant, Diamant, Automat, Planet, Komet, Paragraf, Foliant, Brilliant, Obelisk, Telegraf, Satellit</i>		

Які іменники відмінюються		Що є ознакою відмінювання		
Особлива група іменників				
До цієї групи належать іменники: der Name, der Friede, der Buchstabe, der Gedanke, der Glaube, der Haufe, der Wille, der Same, der Schade, der Funke, der Fels und das Herz.		Ознакою цього типу є закінчення -ns у родовому відмінку і -n в інших непрямих відмінках. (Іменник das Herz має закінчення -ens у родовому і -en – у давальному відмінках).		
N.	der Name	der Buchstabe	das Herz	
G.	des Namens	des Buchstabens	des Herzens	
D.	dem Namen	dem Buchstaben	dem Herzen	
A.	den Namen	den Buchstaben	das Herz	
Відмінювання іменників у множині				
У множині всі іменники відмінюються однаково.		Іменники приймають тільки відмінкове закінчення -n у давальному відмінку.		
N.	die Freunde	die Kinder	die Städte	die Frauen
G.	der Freunde	der Kinder	der Städte	der Frauen
D.	den Freunden	den Kindern	den Städten	den Frauen
A.	die Freunde	die Kinder	die Städte	die Frauen
Іменники, які утворюють множину за допомогою суфікса -(e)n , не мають закінчення давального відмінка.		<i>Ich gehe ins Kino mit meinen Freundinnen.</i>		
Закінчення давального відмінка -n є відсутнім після суфікса утворення множини -s .		<i>mit den Autos, mit allen Kameras</i>		
Відмінювання імен власних				
Імена і прізвища вживаються, як правило, без артикля і приймають тільки в родовому відмінку закінчення -s .		<i>Puschkins Werke, Karls Bruder</i>		
Часто родовий відмінок замінюється на прийменник von .		<i>die Werke von Puschkin, die Sinfonien von Beethoven</i>		
Географічні назви (назви міст, місць і країн, найменування частин світу, гір, рік, морів, вулиць, озер, площ та ін.) приймають закінчення -s у родовому відмінку і не змінюються в інших відмінках.		<i>Frankreichs Städte, Deutschlands Sehenswürdigkeiten, nach Berlin, aus Amerika, in Spanien</i>		
Якщо географічні назви стоять з означенням, то вони вживаються з означеним артиклем. У родовому відмінку вони приймають закінчення -s або залишаються без закінчення.		<i>die Romantik des alten Hamburg, die Geschichte des schönen Odessa</i>		

Які іменники відмінюються	Що є ознакою відмінювання
Назви книг, фільмів, газет, найменування небесних тіл, кораблів та ін. уживаються з артиклем і не приймають, як правило, ніяких закінчень.	<i>das Scheinen der Venus, але im Zeichen des Saturnes</i> <i>die Erstaufgabe des „Untertan“ von Thomas Mann</i>

Таблиця 6

ВИЗНАЧЕННЯ РОДУ ІМЕННИКІВ

Правило	Приклад
Чоловічий рід (за значенням)	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Назви істот чоловічого роду. 2. Назви сторін світу. 3. Назви пір року. 4. Назви місяців. 5. Назви днів тижня. 6. Назви пір дня. 7. Назви опадів, вітрів. 8. Назви спиртних напоїв. 9. Автомарки і назви експреспоїздів. 10. Назви мінералів, ґрунтів, самоцвітів. 11. Назви гір, озер. 12. Назви грошових одиниць. 	<i>der Mann, der Knabe, der Bär</i> <i>der Süden, der Nordost</i> <i>der Frühling, der Sommer</i> <i>der März, der Oktober</i> <i>der Montag, der Freitag</i> <i>der Morgen, der Nachmittag (але: die Nacht)</i> <i>der Regen, der Nebel, der Taifun</i> <i>der Wein, der Sekt, der Kognak, der Rum</i> <i>der Skoda, der Shiguli</i> <i>der Quarz, der Granit, der Rubin</i> <i>der Ural, der Elbrus, der Baikal</i> <i>der Dollar, der Frank, der Sterling, der Euro</i> <i>(але: die Mark, die Krone, die Kopeke)</i>
Чоловічий рід (за формою)	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Іменники, що утворені за допомогою суфікса -er і його варіантів -ler, -ner, -aner, -ianer, а також за допомогою суфікса -el. 2. Іменники, що утворені за допомогою суфікса -ling. 3. Інтернаціональні слова із суфіксами -ismus, -us. 4. Інтернаціональні слова із суфіксами -ant, -ent, -ist, -ar, -är, -et, -at, -ot, -ier, -eur, -log, -nom, -or, -soph, -graf (що позначають істот). 5. Іменники, що утворені від дієслів без суфіксів. 	<i>der Sänger, der Wecker, der Tischler,</i> <i>der Amerikaner, der Indianer, der Hebel,</i> <i>der Deckel</i> <i>der Lehrling, der Säugling</i> <i>der Kapitalismus, der Kursus</i> <i>der Jubilar, der Sekretär, der Patriot, der Favorit,</i> <i>der Pilot, der Ingenieur, der Fotograf, der Astro-</i> <i>log, der Agronom, der Philosoph, der Poet,</i> <i>der Aspirant, der Tourist</i> <i>der Bruch, der Fall, der Schritt</i> <i>(але: das Spiel, das Lied, das Lob, die Tat,</i> <i>das Verbot, das Band, das Maß)</i>
Жіночий рід (за значенням)	
<ol style="list-style-type: none"> 1. Назви істот жіночого роду. 2. Назви більшості квітів, дерев, ягід, видів овочів і фруктів. 	<i>die Frau, die Mutter, die Katze</i> <i>die Palme, die Kiefer, die Aster, die Pflaume,</i> <i>die Zwiebel, die Rübe (але: der Kohl, der Ahorn,</i> <i>der Mohn, der Phlox, der Apfel u.a.)</i>

Правило	Приклад
3. Назви марок цигарок. 4. Більшість назв німецьких річок. 5. Назви літаків і кораблів.	<i>die Belomor, die Malboro</i> <i>die Spree, die Oder, die Elbe (але: der Rhein, der Main, der Neckar)</i> <i>die „Cosmos“, die „Titanik“, die „AN 154“, die „TU 134“</i>
Жіночий рід (за формою)	
1. Усі іменники із суфіксами: -ung, -heit, -keit, -schaft, -ei, -erei. 2. Інтернаціональні слова із суфіксами: -ie, -(t)ät, -(t)ion, -tur, -ur, -anz, -enz, -age, -itis. 3. Іменники, що утворені від дієслів із суфіксами: -t, -e. 4. Більшість двоскладових іменників на -e. 5. Субстантивовані числівники.	<i>die Regierung, die Partei</i> <i>die Chemie, die Garage, die Bronchitis</i> <i>die Fahrt, die Frage (але: der Durst, der Verlust, der Frost)</i> <i>die Schule, die Tasche (але: der Käse, das Ende, das Auge)</i> <i>die Fünf, die Tausend</i>
Середній рід (за значенням)	
1. Назви молодих істот. 2. Назви континентів. 3. Назви міст і місцевостей. 4. Назви країн. 5. Назви островів і півостровів. 6. Назви металів, сплавів, хімічних елементів. 7. Назви готелів, кафе й кінотеатрів. 8. Назви чистячих і миючих засобів. 9. Назви фарб, мов. 10. Назви літер і звуків.	<i>das Kind, das Kalb, das Lamm</i> <i>das Europa, das Afrika (але: die Antarktis)</i> <i>das schöne Charkiw (але: Den Haag, die Arktis)</i> <i>(das) Deutschland, Italien (але: der Iran, der Irak, die Schweiz, die Ukraine, der Sudan, die Moldau, die Mongolei, die Türkei, die USA)</i> <i>das Sachalin, das Kreta, das Korsika (але: die Krim)</i> <i>das Silber, das Gold, das Kupfer (але: der Stahl, die Bronze); das Chlor, das Brom, das Jod (але: der Schwefel, der Phosphor)</i> <i>das „Astoria“, das „Park“</i> <i>das „Lotos“, das „Brillo“</i> <i>das Deutsch, das Rot</i> <i>das „S“, das [a:]</i>
Середній рід (за формою)	
1. Усі іменники зі зменшувальними суфіксами -chen, -lein, -el. 2. Субстантивовані інфінітиви. 3. Інтернаціональні слова на -(i)um, -ett, -it, -ma, -o. 4. Більшість іменників із суфіксами -nis, -sal (-sel), -tum. 5. Іменники із суфіксом -(s)tel. 6. Іменники з префіксом ge- , що мають збірне значення. 7. Збірні іменники з напівсуфіксами -gut, -werk, -zeug.	<i>das Mädchen, das Büchlein</i> <i>das Lesen, das Kochen</i> <i>das Studium, das Kabinett, das Dogma, das Konto</i> <i>das Ereignis, das Ergebnis (але: die Erlaubnis, die Kenntnis, die Besorgnis, die Finsternis, die Fäulnis); das Schicksal, das Rätsel (але: der Stöpsel, die Mühsal, die Trübsal);</i> <i>das Eigentum, das Bürgertum, das Altertum (але: der Reichtum, der Irrtum)</i> <i>das Drittel, das Hundertstel</i> <i>das Gemüse, das Gelächter, das Gebäude</i> <i>das Wortgut, das Spielzeug, das Buschwerk</i>

Правило	Приклад
8. Хімічні та медичні терміни на -in, -ium, -an, -at, -id, -it, -ol.	<i>das Aspirin, das Benzin, das Kalzium, das Natrium, das Karbid</i>
9. Назви технічних приладів на -fon, -skop.	<i>das Telefon, das Mikroskop, das Mikrofon, das Teleskop</i>

Таблиця 7

УТВОРЕННЯ МНОЖИНИ ІМЕННИКІВ

Правило	Приклад
Іменники чоловічого роду утворюють множину	
Суфікс -e	
1. Більшість іменників чоловічого роду.	<i>der Stuhl – die Stühle (з умлаутом)</i> <i>der Tag – die Tage (без умлаута)</i>
2. Іменники іншомовного походження: на -ier ; на -eur ; на -ar ; на -är ; на -al і деякі інші.	<i>der Passagier, der Offizier</i> <i>der Ingenieur, der Kommandeur</i> <i>der Bibliothekar, der Kommissar</i> <i>der Sekretär, der Revolutionär</i> <i>der Admiral, der General</i> <i>der Dekan, der Major, der Leutnant, der Spion,</i> <i>der Vokal, der Charakter, der Katalog,</i> <i>der Monolog, der Dialog, der Epilog,</i> <i>der Apparat, der Moment, der Dialekt;</i> з умлаутом: <i>der Marschall, der Palast,</i> <i>der Kanal, der Pass, der Ton, der Chor</i>
Суфікс -en	
1. Усі іменники слабкого відмінювання. 2. Усі іменники особливої групи. 3. Усі іменники на -or . 4. Винятки.	<i>der Held – die Helden</i> <i>der Name – die Namen</i> <i>der Doktor, der Traktor u.a</i> <i>der Dorn, der Lorbeer, der Mast, der Nachbar,</i> <i>der Schmerz, der See, der Staat, der Stachel,</i> <i>der Strahl, der Vetter, der Nerv, der Muskel</i>
Суфікс -er	
Винятки (з умлаутом).	<i>der Geist, der Gott, der Irrtum, der Leib,</i> <i>der Mann, der Mund, der Rand, der Reichtum,</i> <i>der Strauch, der Vormund, der Wald, der Wurm</i>
Без суфікса	
Іменники на -er, -el, -en (з умлаутом або без).	<i>der Vater – die Väter</i> <i>der Apfel – die Äpfel</i> <i>der Garten – die Gärten</i> але: <i>der Adler – die Adler</i>

Правило	Приклад
Суфікс -s	
Тільки деякі іменники.	<i>der Chef, der Park, der Klub, der Militär, der Tank, der Vati, der Opa, der Krimi, der Boulevard, der Sputnik, der Anorak</i>
Винятки	
Утворення множини деяких іменників треба запам'ятати.	<i>der Kasus – die Kasus der Krokus – die Krokus der Rebus – die Rebusse der Modus – die Modi der Terminus – die Termini der Typus – die Typen</i>
Іменники середнього роду утворюють множину	
Суфікс -e	
1. Багато односкладових іменників (без умлаута). 2. Багато слів іншомовного походження.	<i>das Ding – die Dinge, das Heft, das Jahr, das Meer, das Schiff, das Gedicht, das Gesetz u.a. але: das Floß- die Flöße das Dokument, das Diktat, das Institut, das Problem, das Exemplar, das Projekt, das Telegramm, das Metall, das Modell, das Attribut, das Prädikat, das Objekt, das Subjekt, das Adjektiv, das Substantiv u.a.</i>
Суфікс -en	
Тільки винятки.	<i>das Auge, das Bett, das Hemd, das Ende, das Leid, das Herz, das Ohr, das Insekt, das Interesse, das Juwel, das Statut, das Verb</i>
Суфікс -er	
Більшість іменників середнього роду, як правило, з умлаутом.	<i>das Buch – die Bücher das Tal – die Täler das Ei – die Eier</i>
Без суфікса	
Без умлаута іменники на: -er, -el, -en, -chen, -lein і на -e із префіксом ge- .	<i>das Messer – die Messer das Mädchen – die Mädchen das Gebäude – die Gebäude</i>
Суфікс -s	
Тільки деякі іменники.	<i>das Café, das Auto, das Hotel, das Kino, das Komitee, das Komma, das Porträt, das Sofa, das Echo</i>
Винятки	
Іменники на -a, -um, -ium втрачають у множині -a, -um і приймають суфікс -en .	<i>das Auditorium – die Auditorien das Drama – die Dramen das Datum, das Dogma, das Individuum, das Laboratorium, das Museum, das Stadion, das Stadium, das Technikum, das Thema, das Zentrum</i>

Правило	Приклад
Такі іншомовні та інтернаціональні слова приймають суфікс -ien .	<i>das Adverb, das Adverbial, das Kapital, das Material, das Mineral, das Partizip, das Prinzip, das Numerale</i>
Утворення множини деяких іменників треба запам'ятати.	<i>das Studio – die Studien das Genus – die Genera das Tempus – die Tempora das Klima – die Klimata</i>
Іменники жіночого роду утворюють множину	
Суфікс -e	
1. Односкладові іменники (з умлаутом).	<i>die Angst, die Axt, die Bank, die Braut, die Brust, die Faust, die Frucht, die Gans, die Gruft, die Hand, die Haut, die Kraft, die Kluft, die Kuh, die Kunst, die Laus, die Luft, die Lust, die Macht, die Magd, die Maus, die Nacht, die Naht, die Not, die Nuss, die Sau, die Schnur, die Stadt, die Wand, die Wurst, die Zunft</i>
2. Іменники на -nis (без умлаута), при цьому вони подвоюють -s .	<i>die Kenntnis – die Kenntnisse, die Besorgnis – die Besorgnisse</i>
Суфікс -en	
1. Більшість іменників жіночого роду. Примітка: суфікс -n приймають усі іменники на -e, -er, -el .	<i>die Tafel – die Tafeln, die Uhr – die Uhren u.a.</i>
2. Іменники на -in подвоюють -n .	<i>die Lehrerin – die Lehrerinnen</i>
3. Іншомовні слова із суфіксами -tät, -tion, -ik, -ei, -ie, -schaft, -keit, -heit, age, -anz, -enz, -ur .	<i>die Universität – die Universitäten die Station – die Stationen die Freiheit – die Freiheiten</i>
Суфікс -er	
Іменники жіночого роду не утворюють множину за допомогою суфікса -er .	
Без суфікса	
Лише два іменники жіночого роду.	<i>die Mutter – die Mütter die Tochter – die Töchter</i>
Суфікс -s	
Тільки деякі іменники.	<i>die Mutti, die Oma, die Kamera</i>
Примітки:	
Складні іменники на -mann приймають у множині -leute або -männer . Назви професій утворюють множину в більшості випадків на -leute .	<i>der Bergmann – die Bergleute, der Seemann – die Seeleute, der Kaufmann – die Kaufleute, der Landsmann – die Landsleute, der Fachmann – die Fachleute der Schneemann – die Schneemänner, der Staatsmann – die Staatsmänner, der Strohhmann – die Strohmänner, der Ehemann – die Ehemänner</i>
Інші іменники утворюють множину на -männer .	

Правило	Приклад
Деякі іменники утворюють множину за допомогою інших слів.	<i>der Betrug – die Betrügereien, der Rat – die Ratschläge, der Streit – die Streitigkeiten, der Schmuck – die Schmucksachen, der Stock – die Stockwerke, das Lob – die Lobsprüche, das Versprechen – die Versprechungen, das Bestreben – die Bestrebungen</i>
У німецькій мові є однакові за звучанням іменники одного роду, що мають різне значення й, відповідно, різні форми множини.	<i>das Band – die Bänder, die Bande die Bank – die Bänke, die Banken der Rat – die Räte, die Ratschläge der Stock – die Stöcke, die Stockwerke der Strauß – die Sträucher, die Sträuße das Wort – die Worte, die Wörter u.a.</i>

Таблиця 8

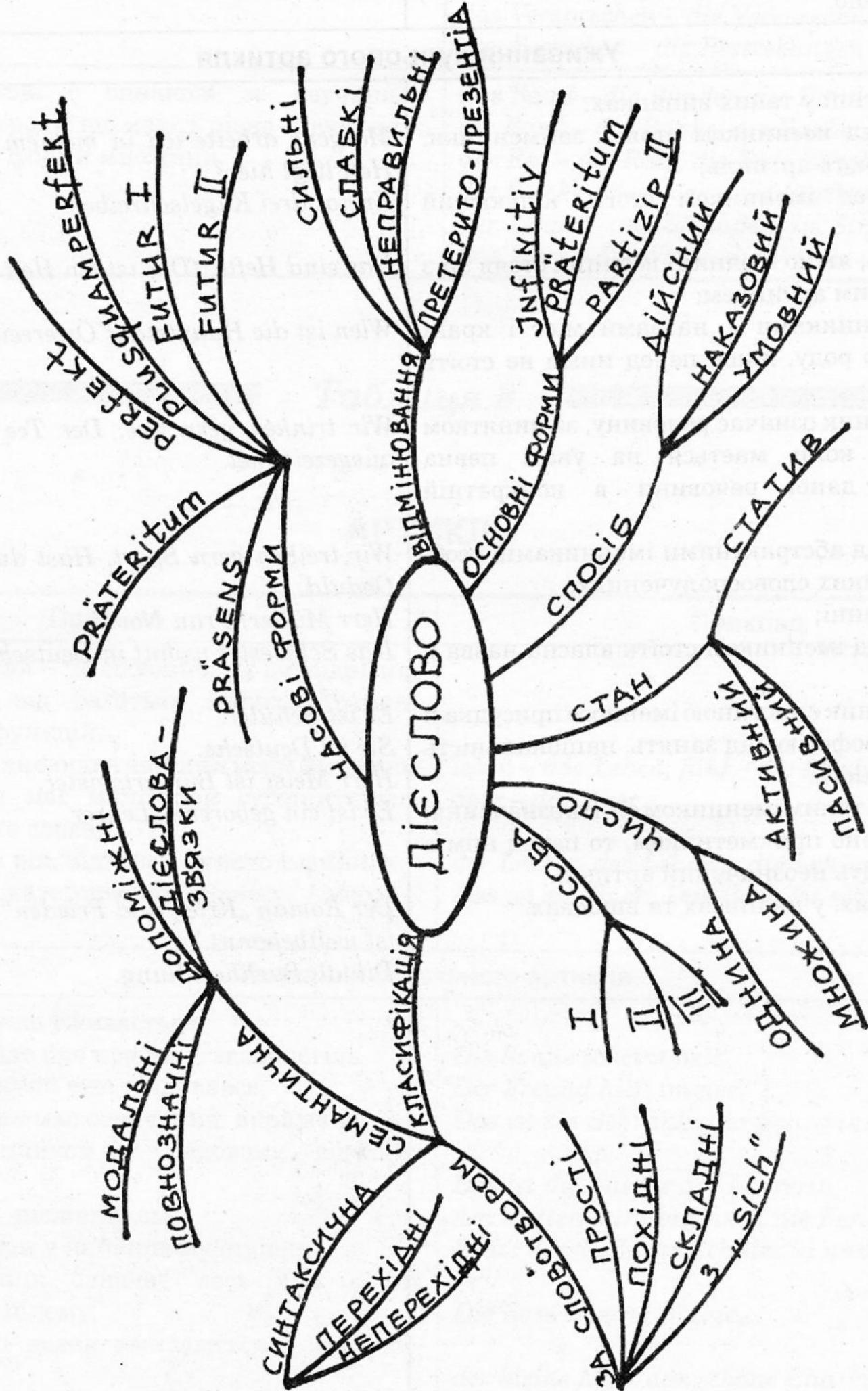
Артикль

Правило	Приклад
<p>Наявність артикля – це особливість, що відрізняє німецьку мову від багатьох інших. Артикль виконує кілька функцій:</p> <ul style="list-style-type: none"> • виступає як ознака частини мови іменника. Тому він має місце при субстантивації будь-якого слова; • указує на рід, відмінок і число іменника; • виражає категорію означеності / неозначеності. 	<p><i>leben – das Leben; fünf – die Fünf; aber – das Aber</i></p> <p><i>der Lehrer, des Lehrers, die Lehrer (Pl.) Das ist ein Buch. Das Buch ist sehr interessant.</i></p>
Уживання означеного артикля	
<p>Означений артикль уживається:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) якщо мова йде про предмет, заздалегідь відомий чи який уже згадувався; 2) якщо іменник має означення, виражене: <ul style="list-style-type: none"> • іншим іменником у родовому відмінку (Genitiv); • порядковим числівником; • прикметником у найвищому ступені; 3) якщо іменник означає весь вид даних предметів у цілому; 4) якщо власні назви вживаються з прикметником. 	<p><i>Die Sonne scheint hell. Der Freund hilft immer. Das ist ein Schrank. Der Schrank ist neu.</i></p> <p><i>Das ist die Tasche der Lehrerin. Am dritten Juni beginnen die Ferien. Er ist der fleißigste Schüler in unserer Klasse.</i></p> <p><i>Die Rose ist eine Blume.</i></p> <p><i>der kleine Max, das schöne Charkiw</i></p>

Правило	Приклад
Уживання неозначеного артикля	
<p>Неозначений артикль уживається перед іменниками в однині, якщо предмет називається вперше, після дієслів sein, haben, brauchen, es gibt, після перехідних дієслів machen, lesen, übersetzen тощо.</p>	<p><i>Das ist ein Tisch.</i> <i>Ich habe einen Vater.</i> <i>Im Zimmer gibt es einen Schrank.</i> <i>Wir machen eine Aufgabe.</i></p>
Уживання нульового артикля	
<p>Артикль відсутній у таких випадках:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) якщо перед іменником стоять займенники, що замінюють артикль; 2) якщо перед іменником стоїть кількісний числівник; 3) у множині, якщо в однині іменник стояв би з неозначеним артиклем; 4) перед іменниками – назвами міст і країн середнього роду, якщо перед ними не стоїть означення; 5) якщо іменник означає речовину, за винятком випадків, коли мається на увазі певна кількість даної речовини в конкретній ситуації; 6) часто перед абстрактними іменниками, особливо в стійких словосполученнях; 7) при звертанні; 8) якщо перед іменником стоїть власна назва в Genitiv; 9) якщо іменник є частиною іменного присудка й означає професію, рід занять, національність чи партійність. Але якщо з таким іменником стоїть означення, що виражено прикметником, то перед ним в однині стоїть неозначений артикль; 10) у заголовках, у надписах та вивісках. 	<p><i>Morgens arbeite ich in meinem Garten. Wessen Heft liegt hier?</i> <i>Er hat drei Kugelschreiber.</i></p> <p><i>Das sind Hefte. (Das ist ein Heft.)</i></p> <p><i>Wien ist die Hauptstadt Österreichs.</i></p> <p><i>Wir trinken gern Tee. Der Tee schmeckt heute ausgezeichnet.</i></p> <p><i>Wir treiben gern Sport. Hast du Zeit? Sie hatte Geduld.</i> <i>Herr Müller! Frau Novak!</i> <i>Iras Schwester wohnt in Deutschland.</i></p> <p><i>Er ist Schüler.</i> <i>Sie ist Deutsche.</i> <i>Herr Meier ist Bürgermeister.</i> <i>Er ist ein geborener Lehrer.</i></p> <p><i>Der Roman „Krieg und Frieden“ von Lew Tolstoi ist weltbekannt.</i> <i>Diktat. Buchhandlung.</i></p>

ДІЄСЛОВО

Інтелект-схема німецького дієслова

КЛАСИФІКАЦІЯ ДІЄСЛІВ

Правило	Приклад
Дієслово – це частина мови, що означає процес або стан.	
Із семантичної точки зору розрізняють такі дієслова: 1) повнозначні дієслова; 2) модальні дієслова; 3) дієслова-зв'язки; 4) допоміжні дієслова.	<i>arbeiten, tanzen, schreiben, aufstehen, aufwachen, stehen, sich interessieren, gehen, nehmen u.a.</i> <i>dürfen, können, mögen, müssen, sollen, wollen, lassen</i> <i>sein, werden, bleiben, scheinen u.a.</i> <i>haben, sein, werden</i>
Із синтаксичної точки зору розрізняють такі дієслова: 1) перехідні дієслова (що потребують прямого додатка, тобто додатка в знахідному відмінку); 2) неперехідні дієслова (не можуть уживатися з прямим додатком).	<i>nehmen, geben, zeichnen, verstehen, übersetzen, besprechen, erklären u.a.</i> <i>liegen, aufstehen, begegnen, bleiben, gehen, sich erinnern, sitzen u.a.</i>
З морфологічної точки зору розрізняють такі дієслова: 1) сильні дієслова; 2) слабкі дієслова. Сім дієслів належать до особливої групи слабких дієслів; 3) дієслова претеріто-презентіа; 4) неправильні дієслова.	<i>lesen, nehmen, schreiben, kommen, schließen u.a.</i> <i>machen, tanzen, wohnen, leben, führen, spülen, füllen, prüfen u.a.</i> <i>kennen, brennen, nennen, rennen, denken, senden, wenden</i> <i>können, müssen, dürfen, wollen, wissen, sollen, mögen</i> <i>sein, haben, gehen, werden, stehen, tun, bringen</i>
За словотвором розрізняють такі дієслова: 1) прості дієслова; 2) похідні дієслова; 3) складні дієслова; 4) дієслова з <i>sich</i> .	<i>machen, lesen, fallen, gehen, bleiben, hören, sehen, fliegen u.a.</i> <i>aufstehen, besprechen, aufhören, ausgeben, einfallen, besichtigen, frühstücken, langweilen u.a.</i> <i>stehen bleiben, kennen lernen, bekannt machen, schief gehen, stattfinden, wahrsagen u.a.</i> зворотні дієслова: <i>sich erholen, sich freuen, sich befinden u.a.</i> взаємні дієслова: <i>sich streiten, sich küssen, sich schlagen, sich zanken u.a.</i>

Правило	Приклад
<p>Німецьке дієслово має такі граматичні категорії: особа (перша, друга, третя), число (однина й множина), час (теперішній, минулий і майбутній), стан (активний та пасивний), спосіб (дійсний (форма дійсності), наказовий (форма наказу, прохання) та умовний (форма можливості)).</p>	
<p>Німецьке дієслово має три основні форми, на основі яких утворюються всі інші. Це Infinitiv, Präteritum та Partizip II.</p> <p>За типом відмінювання розрізняють такі групи дієслів:</p> <p>1. Сильні дієслова. Вони утворюють три основні форми за допомогою зміни кореневої голосної. Ці дієслова треба запам'ятовувати, дивіться таблиці 57.</p> <p>Partizip II сильні дієслова утворюють за допомогою префікса ge- і суфікса -en.</p> <p>2. Слабкі дієслова. Вони утворюють Präteritum за допомогою суфікса -(e)te і Partizip II за допомогою префікса ge- і суфікса -(e)t.</p> <p>Дієслова особливої групи мають суфікс -(e)te у Präteritum і суфікс -(e)t у Partizip II, але при цьому вони мають в інфінітиві і Präsens кореневу голосну e, а у Präteritum і Partizip II кореневу голосну a.</p> <p>3. Дієслова претеріто-презентіа. До них належать шість модальних дієслів і дієслово wissen. Вони приймають такі ж суфікси, як і слабкі дієслова, і при цьому змінюють кореневу голосну.</p> <p>4. Неправильні дієслова. До них належать: sein, haben, werden, gehen, stehen, bringen, tun.</p> <p>Кожне з цих дієслів має свої особливості при утворенні основних форм.</p>	<p><i>schreiben – schrieb – geschrieben, binden – band – gebunden, schweigen – schwieg – geschwiegen</i></p> <p><i>machen – machte – gemacht, spielen – spielte – gespielt, setzen – setzte – gesetzt</i></p> <p><i>kennen – kannte – gekannt, brennen – brannte – gebrannt, nennen – nannte – genannt, rennen – rannte – gerannt, denken – dachte – gedacht, senden – sandte / sendete – gesandt / gesendet, wenden – wandte / wendete – gewandt / gewendet</i></p> <p><i>dürfen – durfte – gedurft, können – konnte – gekonnt, mögen – mochte – gemocht, müssen – musste – gemusst, sollen – sollte – gesollt, wollen – wollte – gewollt, wissen – wusste – gewusst</i></p> <p><i>sein – war – gewesen, haben – hatte – gehabt, werden – wurde – geworden, gehen – ging – gegangen, stehen – stand – gestanden, bringen – brachte – gebracht, tun – tat – getan</i></p>

Таблиця 11

ДІЄСЛОВА З ВІДОКРЕМЛЮВАНИМИ ТА НЕВІДОКРЕМЛЮВАНИМИ ПРЕФІКСАМИ

Правило	Приклад
Невідокремлювані префікси завжди ненаголошені. <i>be-, ge-, er-, ver-, zer-, miss-, emp-, ent-</i>	<i>beschreiben, gehören, erhalten verbirngen</i>
Відокремлювані префікси завжди наголошені. <i>ab-, an-, auf-, aus-, bei-, ein-, mit-, nach-, vor-, zu-</i>	<i>abholen, anliben, aufsbehen, ausrichben</i>
Деякі префікси можуть як відокремлюватися, так і не відокремлюватися. <i>durch-, über-, unter-, um-, wieder-, wider</i>	
Якщо префікс має конкретне локальне значення, то він, як правило, відокремлюється.	<i>'übersetzen – переправляти, перевозити (über'setzen – перекладати)</i>
У німецькій мові є також складні дієслова, що складаються з дієслова і як перша частина може виступати: <ul style="list-style-type: none"> • основа іменника; • основа прикметника; • Partizip II; • прислівник; • інфінітив. 	<i>teilnehmen, übel nehmen, handhaben, haushalten freisprechen, blindschreiben, blankbohnern verloren gehen, bekannt machen, bekannt geben schief gehen, lieb haben kennen lernen, stehen lassen, sitzen bleiben, stehen bleiben</i>
Якщо присудок самостійного речення стоїть у формі Präsens, Präteritum або Imperativ, то префікс дієслова (або перша частина) відокремлюється і стоїть на останньому місці в реченні.	<i>Ich erzähle den Text nach. Ich erzählte den Text nach. Erzähle den Text nach!</i>

Таблиця 12

ТЕПЕРІШНІЙ ЧАС (PRÄSENS)

Правило	Приклад
Präsens служить для вираження теперішнього часу, тривалої або повторюваної дії.	<i>Ich lese. Er wohnt auf dem Lande. Jeden Sommer fahren wir ans Meer.</i>

Правило	Приклад																								
Präsens вживається також для передачі майбутнього часу і стоїть замість форми майбутнього часу Futur I. При цьому в реченні стоїть обставина часу, що вказує на те, що дія буде відбуватися в майбутньому: bald, morgen, im nächsten Jahr u.a.	<i>Morgen komme ich zu dir. Bald fahren wir ans Meer. Am Montag findet sein Konzert statt.</i>																								
Präsens вживається також як історичний теперішній час для позначення дії у минулому.	<i>Da liege ich doch gestern auf der Couch und lese ein Buch. Kommt der Klaus herein, nimmt mir das Buch aus der Hand, rollt mich von der Couch und sagt ganz einfach: „Guten Tag!“</i>																								
Präsens утворюється від основи інфінітива за допомогою особових закінчень. <table border="1" data-bbox="219 800 987 1071" style="margin: 10px auto;"> <thead> <tr> <th></th> <th>Singular</th> <th>Plural</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1.</td> <td>-e</td> <td>-en</td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td>-(e)st</td> <td>-(e)t</td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td>-(e)t</td> <td>-en</td> </tr> </tbody> </table>		Singular	Plural	1.	-e	-en	2.	-(e)st	-(e)t	3.	-(e)t	-en													
	Singular	Plural																							
1.	-e	-en																							
2.	-(e)st	-(e)t																							
3.	-(e)t	-en																							
<table border="1" style="width: 100%;"> <thead> <tr> <th></th> <th colspan="2">Singular</th> <th colspan="2">Plural</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>die 1. Person</td> <td>ich</td> <td>mache</td> <td>wir</td> <td>machen</td> </tr> <tr> <td>die 2. Person</td> <td>du</td> <td>machst</td> <td>ihr</td> <td>macht</td> </tr> <tr> <td>die 3. Person</td> <td>er, sie, es</td> <td>macht</td> <td>Sie, sie</td> <td>machen</td> </tr> </tbody> </table>			Singular		Plural		die 1. Person	ich	mache	wir	machen	die 2. Person	du	machst	ihr	macht	die 3. Person	er, sie, es	macht	Sie, sie	machen				
	Singular		Plural																						
die 1. Person	ich	mache	wir	machen																					
die 2. Person	du	machst	ihr	macht																					
die 3. Person	er, sie, es	macht	Sie, sie	machen																					
Примітки: 1. Якщо основа дієслова закінчується на d, t або n, m із наступним приголосним (крім -l і -r), то перед особовим закінченням дієслово має голосну -e у 2-й особі однини й множини та у 3-й особі однини.	<table border="1" style="width: 100%;"> <thead> <tr> <th></th> <th></th> <th>baden</th> <th>zeichnen</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td rowspan="3">Sg.</td> <td>1. P.</td> <td>bade</td> <td>zeichne</td> </tr> <tr> <td>2. P.</td> <td>badest</td> <td>zeichnest</td> </tr> <tr> <td>3. P.</td> <td>badet</td> <td>zeichnet</td> </tr> <tr> <td rowspan="3">Pl.</td> <td>1. P.</td> <td>baden</td> <td>zeichnen</td> </tr> <tr> <td>2. P.</td> <td>badet</td> <td>zeichnet</td> </tr> <tr> <td>3. P.</td> <td>baden</td> <td>zeichnen</td> </tr> </tbody> </table>			baden	zeichnen	Sg.	1. P.	bade	zeichne	2. P.	badest	zeichnest	3. P.	badet	zeichnet	Pl.	1. P.	baden	zeichnen	2. P.	badet	zeichnet	3. P.	baden	zeichnen
		baden	zeichnen																						
Sg.	1. P.	bade	zeichne																						
	2. P.	badest	zeichnest																						
	3. P.	badet	zeichnet																						
Pl.	1. P.	baden	zeichnen																						
	2. P.	badet	zeichnet																						
	3. P.	baden	zeichnen																						
2. Дієслова, основа яких закінчується на -s, -ß, -z , втрачають -s- у закінченні 2-ї особи однини.	<table border="1" style="width: 100%;"> <thead> <tr> <th></th> <th></th> <th>grüßen</th> <th>mixen</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td rowspan="3">Sg.</td> <td>1. P.</td> <td>grüße</td> <td>mixe</td> </tr> <tr> <td>2. P.</td> <td>grüßt</td> <td>mixt</td> </tr> <tr> <td>3. P.</td> <td>grüßt</td> <td>mixt</td> </tr> <tr> <td rowspan="3">Pl.</td> <td>1. P.</td> <td>grüßen</td> <td>mixen</td> </tr> <tr> <td>2. P.</td> <td>grüßt</td> <td>mixt</td> </tr> <tr> <td>3. P.</td> <td>grüßen</td> <td>mixen</td> </tr> </tbody> </table>			grüßen	mixen	Sg.	1. P.	grüße	mixe	2. P.	grüßt	mixt	3. P.	grüßt	mixt	Pl.	1. P.	grüßen	mixen	2. P.	grüßt	mixt	3. P.	grüßen	mixen
		grüßen	mixen																						
Sg.	1. P.	grüße	mixe																						
	2. P.	grüßt	mixt																						
	3. P.	grüßt	mixt																						
Pl.	1. P.	grüßen	mixen																						
	2. P.	grüßt	mixt																						
	3. P.	grüßen	mixen																						

Правило	Приклад																											
<p>3. Якщо дієслово закінчується на -eln (рідше -ern), то в першій особі однини e випадає.</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th></th> <th>handeln</th> <th>rudern</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td rowspan="3">Sg.</td> <td>1. P.</td> <td>handle</td> <td>rudre</td> </tr> <tr> <td>2. P.</td> <td>handelst</td> <td>ruderst</td> </tr> <tr> <td>3. P.</td> <td>handelt</td> <td>rudert</td> </tr> <tr> <td rowspan="3">Pl.</td> <td>1. P.</td> <td>handeln</td> <td>rudern</td> </tr> <tr> <td>2. P.</td> <td>handelt</td> <td>rudert</td> </tr> <tr> <td>3. P.</td> <td>handeln</td> <td>rudern</td> </tr> </tbody> </table>						handeln	rudern	Sg.	1. P.	handle	rudre	2. P.	handelst	ruderst	3. P.	handelt	rudert	Pl.	1. P.	handeln	rudern	2. P.	handelt	rudert	3. P.	handeln	rudern
		handeln	rudern																									
Sg.	1. P.	handle	rudre																									
	2. P.	handelst	ruderst																									
	3. P.	handelt	rudert																									
Pl.	1. P.	handeln	rudern																									
	2. P.	handelt	rudert																									
	3. P.	handeln	rudern																									
<p>4. Сильні дієслова змінюють у другій і третій особі однини кореневу голосну букву: a → ä, au → äu, o → ö, e → i(e).</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th></th> <th>sehen</th> <th>fahren</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td rowspan="3">Sg.</td> <td>1. P.</td> <td>sehe</td> <td>fahre</td> </tr> <tr> <td>2. P.</td> <td>siehst</td> <td>fährst</td> </tr> <tr> <td>3. P.</td> <td>sieht</td> <td>fährt</td> </tr> <tr> <td rowspan="3">Pl.</td> <td>1. P.</td> <td>sehen</td> <td>fahren</td> </tr> <tr> <td>2. P.</td> <td>seht</td> <td>fahrt</td> </tr> <tr> <td>3. P.</td> <td>sehen</td> <td>fahren</td> </tr> </tbody> </table>						sehen	fahren	Sg.	1. P.	sehe	fahre	2. P.	siehst	fährst	3. P.	sieht	fährt	Pl.	1. P.	sehen	fahren	2. P.	seht	fahrt	3. P.	sehen	fahren
		sehen	fahren																									
Sg.	1. P.	sehe	fahre																									
	2. P.	siehst	fährst																									
	3. P.	sieht	fährt																									
Pl.	1. P.	sehen	fahren																									
	2. P.	seht	fahrt																									
	3. P.	sehen	fahren																									
<p>5. Сильні дієслова, основа яких закінчується на t, у третій особі однини не мають особового закінчення (особове закінчення зливається з кінцевою приголосною основи).</p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th></th> <th>halten</th> <th>gelten</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td rowspan="3">Sg.</td> <td>1. P.</td> <td>halte</td> <td>gelte</td> </tr> <tr> <td>2. P.</td> <td>hältst</td> <td>giltst</td> </tr> <tr> <td>3. P.</td> <td>hält</td> <td>gilt</td> </tr> <tr> <td rowspan="3">Pl.</td> <td>1. P.</td> <td>halten</td> <td>gelten</td> </tr> <tr> <td>2. P.</td> <td>haltet</td> <td>geltet</td> </tr> <tr> <td>3. P.</td> <td>halten</td> <td>gelten</td> </tr> </tbody> </table>						halten	gelten	Sg.	1. P.	halte	gelte	2. P.	hältst	giltst	3. P.	hält	gilt	Pl.	1. P.	halten	gelten	2. P.	haltet	geltet	3. P.	halten	gelten
		halten	gelten																									
Sg.	1. P.	halte	gelte																									
	2. P.	hältst	giltst																									
	3. P.	hält	gilt																									
Pl.	1. P.	halten	gelten																									
	2. P.	haltet	geltet																									
	3. P.	halten	gelten																									

Неправильні дієслова й дієслово **wissen** відмінюються в Präsens таким чином:

		haben	sein	werden	tun	wissen
Sg.	1. P.	habe	bin	werde	tue	weiß
	2. P.	hast	bist	wirst	tust	weißt
	3. P.	hat	ist	wird	tut	weiß
Pl.	1. P.	haben	sind	werden	tun	wissen
	2. P.	habt	seid	werdet	tut	wisst
	3. P.	haben	sind	werden	tun	wissen

ПРОСТИЙ МИНУЛИЙ ЧАС (PRÄTERITUM)

Правило	Приклад																																				
Präteritum служить для передачі минулої дії або стану в розповіді, описі, повідомленні (основне значення). Дії можуть відбуватися одночасно або послідовно.	<i>Von der Erde und von den Steinen kam noch nasse Kühle, aber über den Köpfen begann schon die sommerliche Luft, so dass man gleichzeitig eine Art Frühling und den Sommer fühlte, zwei Jahreszeiten, die übereinander lagen, statt aufeinander zu folgen. (B. Frank. Chamfort erzählt seinen Tod)</i>																																				
Präteritum – це проста часова форма, тобто виражається одним дієсловом. Präteritum є другою основною формою дієслова. Дієслова приймають у Präteritum такі особові закінчення. <table border="1" data-bbox="168 1100 976 1391"> <thead> <tr> <th></th> <th>Sg.</th> <th>Pl.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1.</td> <td>-</td> <td>-(e)n</td> </tr> <tr> <td>2.</td> <td>-(e)st</td> <td>-(e)t</td> </tr> <tr> <td>3.</td> <td>-</td> <td>-(e)n</td> </tr> </tbody> </table>		Sg.	Pl.	1.	-	-(e)n	2.	-(e)st	-(e)t	3.	-	-(e)n																									
	Sg.	Pl.																																			
1.	-	-(e)n																																			
2.	-(e)st	-(e)t																																			
3.	-	-(e)n																																			
Слабкі дієслова утворюють Präteritum за допомогою суфікса -(e)te . Форми з -e приймають дієслова, основа яких закінчується на d, t або n, m із наступним приголосним (крім r).	<i>machen – machte, spielen – spielte, führen – führte, arbeiten – arbeitete, zeichnen – zeichnete</i>																																				
Відмінювання слабких дієслів у Präteritum																																					
<table border="1"> <thead> <tr> <th>Sg.</th> <th>1. P.</th> <th>spielte</th> <th>reiste</th> <th>zeichnete</th> <th>wartete</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td></td> <td>2. P.</td> <td>spieltest</td> <td>reistest</td> <td>zeichnetest</td> <td>wartetest</td> </tr> <tr> <td></td> <td>3. P.</td> <td>spielte</td> <td>reiste</td> <td>zeichnete</td> <td>wartete</td> </tr> <tr> <th>Pl.</th> <th>1. P.</th> <td>spielten</td> <td>reisten</td> <td>zeichneten</td> <td>warteten</td> </tr> <tr> <td></td> <td>2. P.</td> <td>spieltet</td> <td>reistet</td> <td>zeichnetet</td> <td>wartetet</td> </tr> <tr> <td></td> <td>3. P.</td> <td>spielten</td> <td>reisten</td> <td>zeichneten</td> <td>warteten</td> </tr> </tbody> </table>		Sg.	1. P.	spielte	reiste	zeichnete	wartete		2. P.	spieltest	reistest	zeichnetest	wartetest		3. P.	spielte	reiste	zeichnete	wartete	Pl.	1. P.	spielten	reisten	zeichneten	warteten		2. P.	spieltet	reistet	zeichnetet	wartetet		3. P.	spielten	reisten	zeichneten	warteten
Sg.	1. P.	spielte	reiste	zeichnete	wartete																																
	2. P.	spieltest	reistest	zeichnetest	wartetest																																
	3. P.	spielte	reiste	zeichnete	wartete																																
Pl.	1. P.	spielten	reisten	zeichneten	warteten																																
	2. P.	spieltet	reistet	zeichnetet	wartetet																																
	3. P.	spielten	reisten	zeichneten	warteten																																
Сильні дієслова утворюють Präteritum за допомогою зміни кореневої голосної (дивіться таблицю сильних дієслів).	<i>kommen – kam, schreiben – schrieb, fahren – fuhr, lesen – las</i>																																				

Правило

Приклад

Відмінювання сильних дієслів у Präteritum

Sg.	1. P.	kam	schrieb	fuhr	las
	2. P.	kamst	schriebst	fuhrst	lasest
	3. P.	kam	schrieb	fuhr	las
Pl.	1. P.	kamen	schrieben	fuhren	lasen
	2. P.	kamt	schriebt	fuhrt	last
	3. P.	kamen	schrieben	fuhren	lasen

Неправильні дієслова приймають таку основу Präteritum:

sein – war, haben – hatte, werden – wurde, stehen – stand, gehen – ging, bringen – brachte, tun – tat

Відмінювання неправильних дієслів у Präteritum

Sg.	1. P.	war	hatte	wurde	stand	ging	brachte	tat
	2. P.	warst	hattest	wurdest	standest	gingst	brachtest	tatest
	3. P.	war	hatte	wurde	stand	ging	brachte	tat
Pl.	1. P.	waren	hatten	wurden	standen	gingen	brachten	taten
	2. P.	wart	hattet	wurdet	standet	gingt	brachtet	tatet
	3. P.	waren	hatten	wurden	standen	gingen	brachten	taten

Дієслова претеріто-презентія утворюють Präteritum за допомогою суфікса **-te** і змінюють при цьому кореневу голосну (крім **sollen** і **wollen**).

dürfen – durfte, können – konnte, mögen – mochte, müssen – musste, sollen – sollte, wollen – wollte, wissen – wusste

Відмінювання дієслів претеріто-презентія у Präteritum

Sg.	1. P.	durfte	konnte	mochte	musste	sollte	wollte	wusste
	2. P.	durftest	konntest	mochtest	musstest	solltest	wolltet	wusstest
	3. P.	durfte	konnte	mochte	musste	sollte	wollte	wusste
Pl.	1. P.	durften	konnten	mochten	mussten	sollten	wollten	wussten
	2. P.	durftet	konntet	mochtet	musstet	solltet	wolltet	wusstet
	3. P.	durften	konnten	mochten	mussten	sollten	wollten	wussten

СКЛАДНИЙ МИНУЛИЙ ЧАС (PERFEKT)

Правило	Приклад
Perfekt служить для позначення дії у минулому. Він уживається в розмові, у питаннях і відповідях, у коротких повідомленнях.	– <i>Hast du die Ferien gut verbracht?</i> – <i>Ja, ich habe viel gelesen, bin spazieren gegangen.</i>
Perfekt може виражати як закінчену, так і тривалу дію в минулому.	<i>Da hast du mich erschreckt! ale</i> <i>Er hat den ganzen Tag ferngesehen.</i>
Perfekt має ще одну функцію: він виражає передування дії щодо дії у теперішньому часі.	<i>Ich habe die Hausaufgabe gemacht und gehe jetzt auf die Eisbahn.</i>
Perfekt – складна часова форма, яка утворюється за допомогою допоміжних дієслів haben або sein у формі Präsens і Partizip II основного дієслова.	<i>Ich habe dieses Buch in zwei Tagen gelesen.</i> <i>Wir sind in dieser schönen Stadt noch für zwei Tage geblieben.</i>

Відмінювання дієслів у Perfekt

	sagen		kommen
ich	habe gesagt	ich	bin gefahren
du	hast gesagt	du	bist gefahren
er, sie, es	hat gesagt	er, sie, es	ist gefahren
wir	haben gesagt	wir	sind gefahren
ihr	habt gesagt	ihr	seid gefahren
sie, Sie	haben gesagt	sie, Sie	sind gefahren

Допоміжне дієслово **haben/sein** відмінюється і стоїть на другому місці в реченні (або на першому місці в питальних реченнях без питального слова), основне дієслово не відмінюється і стоїть завжди на останньому місці в реченні.

Sie haben den Text übersetzt.
Hast du alles erledigt?
Wann bist du nach Spanien gekommen?

Вибір допоміжного дієслова залежить найчастіше від значення дієслова.

З haben уживаються:

- 1) усі перехідні дієслова;
- 2) усі зворотні дієслова;
- 3) усі модальні дієслова;

Anna hat ihre Großmutter besucht.
Am Sonntag haben wir uns mit den Freunden getroffen.
Er hat in die Schule gemusst. Oder: Er hat in die Schule gehen müssen.

Правило	Приклад
4) усі безособові дієслова; 5) неперехідні дієслова, якщо вони позначають не рух, а тривалість дії або стан.	<i>In der vorigen Woche hat es geregnet. Wir haben gestern den ganzen Tag geschlafen. Er hat in der zehnten Reihe gesessen.</i>
З sein уживаються: 1) неперехідні дієслова, що позначають рух у напрямку до або від місця; 2) неперехідні дієслова, що позначають зміну стану; 3) дієслова: sein, werden, bleiben, begegnen, gelingen, misslingen, geschehen, passieren.	<i>Ich bin gestern mit einer Freundin in die Disko gegangen. Ich bin lange nicht eingeschlafen. Er ist lange Zeit im Ausland gewesen. Was ist hier passiert?</i>

Таблиця 15

ПЕРЕДМИНУЛИЙ ЧАС (PLUSQUAMPERFEKT)

Правило	Приклад																												
Plusquamperfekt служить для позначення минулої дії. Він представляє дії, що є вже закінченими в минулому. Plusquamperfekt уживається, як правило, відносно і виражає передумання щодо іншої дії у минулому.	<i>Marat blieb, als der Freund ihn verlassen hatte, noch lange mit dieser Frage beschäftigt.</i>																												
Plusquamperfekt є так, як і Perfekt, складною формою минулого часу. Він утворюється за допомогою допоміжних дієслів haben або sein у Präteritum і Partizip II основного дієслова.	<i>Danach hatten wir alles sauber gemacht. Sie waren seit langem nach Belgien umgezogen.</i>																												
Відмінювання дієслів у Plusquamperfekt																													
	<table border="1" style="width: 100%;"> <thead> <tr> <th></th> <th>sagen</th> <th></th> <th>kommen</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>ich</td> <td>hatte gesagt</td> <td>ich</td> <td>war gefahren</td> </tr> <tr> <td>du</td> <td>hattest gesagt</td> <td>du</td> <td>warst gefahren</td> </tr> <tr> <td>er, sie, es</td> <td>hatte gesagt</td> <td>er, sie, es</td> <td>war gefahren</td> </tr> <tr> <td>wir</td> <td>hatten gesagt</td> <td>wir</td> <td>waren gefahren</td> </tr> <tr> <td>ihr</td> <td>hattet gesagt</td> <td>ihr</td> <td>wart gefahren</td> </tr> <tr> <td>sie, Sie</td> <td>hatten gesagt</td> <td>sie, Sie</td> <td>waren gefahren</td> </tr> </tbody> </table>		sagen		kommen	ich	hatte gesagt	ich	war gefahren	du	hattest gesagt	du	warst gefahren	er, sie, es	hatte gesagt	er, sie, es	war gefahren	wir	hatten gesagt	wir	waren gefahren	ihr	hattet gesagt	ihr	wart gefahren	sie, Sie	hatten gesagt	sie, Sie	waren gefahren
	sagen		kommen																										
ich	hatte gesagt	ich	war gefahren																										
du	hattest gesagt	du	warst gefahren																										
er, sie, es	hatte gesagt	er, sie, es	war gefahren																										
wir	hatten gesagt	wir	waren gefahren																										
ihr	hattet gesagt	ihr	wart gefahren																										
sie, Sie	hatten gesagt	sie, Sie	waren gefahren																										
Уживання допоміжних дієслів збігається з їх уживанням у Perfekt.	<i>Sie ist ihm noch einmal begegnet. – Sie war ihm noch einmal begegnet.</i>																												

Правило	Приклад
Plusquamperfekt особливо часто вживається в підрядних реченнях часу зі сполучниками nachdem або als .	<i>Nachdem wir das Museum besucht hatten, fand die Besprechung statt.</i> <i>Als die Schüler das Diktat geschrieben hatten, sammelte die Lehrerin die Hefte ein.</i>

Таблиця 16

МАЙБУТНІЙ ЧАС (FUTUR)

Правило	Приклад													
Futur I означає дію в майбутньому часі.	<i>Petra wird morgen ins Theater gehen.</i>													
Futur I утворюється за допомогою допоміжного дієслова werden у Präsens і Infinitiv I основного дієслова.	<table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td>ich</td> <td>werde</td> <td rowspan="6" style="text-align: center; vertical-align: middle;">kommen, sagen</td> </tr> <tr> <td>du</td> <td>wirst</td> </tr> <tr> <td>er, sie, es</td> <td>wird</td> </tr> <tr> <td>wir</td> <td>werden</td> </tr> <tr> <td>ihr</td> <td>werdet</td> </tr> <tr> <td>Sie, sie</td> <td>werden</td> </tr> </table>	ich	werde	kommen, sagen	du	wirst	er, sie, es	wird	wir	werden	ihr	werdet	Sie, sie	werden
ich	werde	kommen, sagen												
du	wirst													
er, sie, es	wird													
wir	werden													
ihr	werdet													
Sie, sie	werden													
Futur I може виражати також категоричний наказ.	<i>Du wirst dich jetzt bei der Schwester entschuldigen!</i>													
Крім того Futur I служить для позначення передбачуваної дії у теперішньому часі.	<i>Er wird (in diesem Augenblick) arbeiten.= Er arbeitet (in diesem Augenblick) wohl.</i>													
Futur II утворюється за допомогою допоміжного дієслова werden у Präsens і Infinitiv II (Infinitiv Perfekt) відповідного дієслова.	<table border="1" style="margin-left: auto; margin-right: auto;"> <tr> <td>ich</td> <td>werde</td> <td rowspan="6" style="text-align: center; vertical-align: middle;">gekommen sein gesagt haben</td> </tr> <tr> <td>du</td> <td>wirst</td> </tr> <tr> <td>er, sie, es</td> <td>wird</td> </tr> <tr> <td>wir</td> <td>werden</td> </tr> <tr> <td>ihr</td> <td>werdet</td> </tr> <tr> <td>Sie, sie</td> <td>werden</td> </tr> </table>	ich	werde	gekommen sein gesagt haben	du	wirst	er, sie, es	wird	wir	werden	ihr	werdet	Sie, sie	werden
ich	werde	gekommen sein gesagt haben												
du	wirst													
er, sie, es	wird													
wir	werden													
ihr	werdet													
Sie, sie	werden													
Futur II уживається рідко і тільки у відносному значенні. У поєднанні з Futur I або Präsens він виражає відносне майбутнє.	<i>Ich lasse dich nicht mehr los, bevor du mir nicht alles gesagt haben wirst!</i>													

Правило	Приклад
Futur II також може служити для позначення передбачуваної дії, але в минулому часі.	<i>Katrin` wird schon gestern in Düsseldorf eingetroffen sein.</i>

Таблиця 17

МОДАЛЬНІ ДІЄСЛОВА

Правило	Приклад
<p>Модальні дієслова позначають ставлення того, хто говорить, до реальності; ще частіше вони позначають відношення суб'єкта речення до дії, що виражається неозначеною формою дієслова. У розповідних реченнях і у питальних реченнях з питальним словом модальне дієслово стоїть на другому місці (у питальних реченнях без питального слова – на першому місці), а неозначена форма основного дієслова (без частки zu) стоїть на останньому місці в реченні.</p>	<p><i>Ich kann heute leider nicht kommen. Wann musst du diese Arbeit ablegen? Darf ich hinaus?</i></p>
<p>У теперішньому часі модальні дієслова не приймають особових закінчень у першій і третій особі однини та змінюють в однині кореневу голосну (за винятком sollen).</p>	

Відмінювання модальних дієслів

	dürfen	können	mögen	wollen	sollen	müssen
ich	darf	kann	mag	will	soll	muss
du	darfst	kannst	magst	willst	sollst	musst
er, sie, es	darf	kann	mag	will	soll	muss
wir	dürfen	können	mögen	wollen	sollen	müssen
ihr	dürft	könnt	mögt	wollt	sollt	müsst
sie, Sie	dürfen	können	mögen	wollen	sollen	müssen

Значення модальних дієслів

dürfen означає:

- 1) дозвіл або право;
- 2) заборону (завжди із запереченням);
- 3) заперечну вказівку.

*In diesem Park dürfen die Kinder spielen.
Bei Rot darf man die Straße nicht überqueren.
Man darf Blumen in der Mittagshitze nicht gießen.*

Правило	Приклад
können означає: 1) можливість або зручний випадок; 2) здатність, уміння.	<i>In einem Jahr können wir das Haus bestimmt teurer verkaufen. Er kann gut Tennis spielen.</i>
mögen означає: 1) схильність або антипатію; 2) те ж саме, що й повнозначне дієслово.	<i>Ich mag mit dem neuen Kollegen nicht zusammenarbeiten. Ich mag keine Schlagsahne!</i>
ich möchte, du möchtest usw. означає: 1) бажання; 2) ввічливу вимогу.	<i>Wir möchten ihn gern kennen lernen. Sie möchten nach fünf noch einmal bitte anrufen!</i>
müssen означає: 1) зовнішнє примушення; 2) необхідність; 3) додаткову констатацію необхідності; 4) заперечення müssen = nicht brauchen + zu+ Infinitiv .	<i>Mein Vater ist krank, ich muss nach Hause fahren. Nach dem Unfall mussten wir zu Fuß nach Hause gehen. Das musste ja so kommen, wir haben es geahnt. Mein Vater ist wieder gesund, ich brauche nicht nach Hause zu fahren.</i>
sollen означає: 1) заповідь, закон; 2) обов'язок, моральну вимогу; 3) наказ, вимогу іншого.	<i>Du sollst nicht töten. Jeder soll die Lebensart des anderen anerkennen. Ich soll nüchtern zur Untersuchung kommen. Das hat der Arzt gesagt.</i>
wollen означає: 1) бажання, волю; 2) намір, план (щодо осіб).	<i>Ich will dir die Wahrheit sagen. Im Dezember wollen wir in das neue Haus einziehen.</i>
У складних часових формах минулого часу (Perfekt und Plusquamperfekt) модальні дієслова замість Partizip II мають неозначену форму, якщо в реченні вказується основне дієслово.	<i>Er hat es nicht machen wollen. Er hatte es nicht machen wollen. Але: Er hat es nicht gewollt.</i>
У підрядних реченнях відмінюване допоміжне дієслово haben стоїть перед неозначеними формами.	<i>Es ist schade, dass er uns nicht hat/hatte besuchen können.</i>

ПАСИВНИЙ СТАН (PASSIV)

Правило	Приклад												
Розрізняють два стани: активний і пасивний. Форма активного стану вказує на те, що дію виконує підмет. Форма пасивного стану вказує на те, що дія є спрямованою на підмет.	<i>Walter öffnete die Bodentür... -- Die Zelle wurde geöffnet.</i>												
Пасивний стан можуть утворювати, як правило, перехідні дієслова. Деякі перехідні дієслова не утворюють пасивний стан. Це дієслова, що означають одержання, володіння, ставлення, знання, а також безособові дієслова.	<i>erhalten, bekommen, kriegen, erfahren, besitzen, haben, behalten, kosten, wiegen, enthalten, zählen, wissen, kennen; es gibt ein Stadion, es friert, schaudert, hungert, dürstet, wundert mich</i>												
Пасив утворюється за допомогою допоміжного дієслова werden у відповідній часовій формі дійсного способу і Partizip II основного дієслова. У Perfekt, Plusquamperfekt і Futur II дійсного способу пасивного стану вживається застаріла форма Partizip II дієслова werden – worden (порівн. geworden).	<table border="1"> <tr> <td>Präsens:</td> <td><i>er wird gefragt</i></td> </tr> <tr> <td>Präteritum:</td> <td><i>er wurde gefragt</i></td> </tr> <tr> <td>Perfekt:</td> <td><i>er ist gefragt worden</i></td> </tr> <tr> <td>Plusquamperfekt:</td> <td><i>er war gefragt worden</i></td> </tr> <tr> <td>Futur I:</td> <td><i>er wird gefragt werden</i></td> </tr> <tr> <td>Futur II:</td> <td><i>er wird gefragt worden sein</i></td> </tr> </table>	Präsens:	<i>er wird gefragt</i>	Präteritum:	<i>er wurde gefragt</i>	Perfekt:	<i>er ist gefragt worden</i>	Plusquamperfekt:	<i>er war gefragt worden</i>	Futur I:	<i>er wird gefragt werden</i>	Futur II:	<i>er wird gefragt worden sein</i>
Präsens:	<i>er wird gefragt</i>												
Präteritum:	<i>er wurde gefragt</i>												
Perfekt:	<i>er ist gefragt worden</i>												
Plusquamperfekt:	<i>er war gefragt worden</i>												
Futur I:	<i>er wird gefragt werden</i>												
Futur II:	<i>er wird gefragt worden sein</i>												
Двочленний пасив													
Пасивний стан уживається тоді, коли в реченні необхідно позначити не діючу особу, а об'єкт дії. Таке речення не містить указівки на виконавця дії. Таке речення містить так званий двочленний пасивний стан.	<i>Ein Dokument wurde veröffentlicht, das auf dem Dezemberplenium angenommen worden war.</i>												
Тричленний пасив													
У деяких реченнях поряд з об'єктом вказується також суб'єкт (виконавець) дії. У такому випадку говорять про тричленний пасив. Виконавець дії вказується в реченні за допомогою прийменникової групи із прийменниками von або durch . Von уживається, якщо виконавцем є активний суб'єкт. Durch уживається, якщо дія виконується не цілеспрямовано або зовсім неусвідомлена, тобто діючими є скоріше причина або привід, ніж конкретна особа.	<i>Er wurde von seinem Freund durch einen Boten (einen Brief, ein Telegramm) benachrichtigt. Der Redner wurde vom Vorsitzenden unterbrochen.</i> <i>Der Vorschlag wurde von der Firma abgelehnt. Er wurde vom Chefarzt selbst operiert.</i> <i>Die Nachricht wurde durch einen Boten befördert.</i> <i>Wir wurden durch die Sekretärin davon in Kenntnis gesetzt, dass die Sitzung Montag um 11 stattfindet.</i>												

Правило	Приклад												
Неозначена форма пасивного стану													
Infinitiv I Passiv утворюється за допомогою допоміжного дієслова werden у формі Infinitiv I Aktiv і Partizip II основного дієслова.	<i>gefragt werden</i> <i>gemacht werden</i>												
Infinitiv II Passiv утворюється за допомогою допоміжного дієслова werden у формі Infinitiv II Aktiv і Partizip II основного дієслова. При цьому в Infinitiv II Aktiv уживається застаріла форма Partizip II дієслова werden – worden .	<i>gebaut werden – gebaut worden sein</i> <i>geschrieben werden – geschrieben worden sein</i>												
Інфінітив пасив уживається так само, як і інфінітив актив: із модальними дієсловами, в інфінітивних групах і т.д.	... <i>ich hatte die Ehre, in den Park gerufen zu werden...</i>												
Безособовий пасив													
Ця структура складається із дієслова в пасивній формі із факультативними другорядними членами речення (додатком, обставинами) й частки es на першому місці, що забезпечує друге місце дієслівного присудка.	<i>Es wurde im Zimmer laut gesprochen.</i> <i>Auf der Party wurde viel gesungen.</i> <i>Es wird in der Stunde Deutsch gesprochen.</i> <i>Es wird getanzt.</i>												
Якщо на першому місці стоїть другорядний член речення, то вступна частка es випадає.	<i>Im Zimmer wurde laut gesprochen.</i>												
Безособовий пасив утворюють також неперехідні (але обов'язково суб'єктні) дієслова.	<i>Während der Party wurde viel getanzt.</i>												
Особливим видом безсуб'єктних пасивних конструкцій є структури, коли в реченні стоїть додаток у давальному або родовому відмінку або ж прийменниковий додаток, що за змістом визначає об'єкт дії.	<i>Ihm wurde gefolgt. Ihm wurde geholfen. Dem Lehrer wird gedankt. Den Soldaten wurde befohlen, in Reih und Glied anzutreten. Für Arbeit wird gesorgt. Der Toten wird gedacht.</i>												
Значення й уживання статива													
Статив має шість часових форм, що утворюються за допомогою допоміжного дієслова sein і Partizip II основного дієслова. Три останніх форми мало вживані.	<table border="1" data-bbox="1101 1872 1996 2498"> <tbody> <tr> <td>Präsens:</td> <td><i>Die Tür ist geschlossen.</i></td> </tr> <tr> <td>Präteritum:</td> <td><i>Die Tür war geschlossen.</i></td> </tr> <tr> <td>Perfekt:</td> <td><i>Die Tür ist geschlossen gewesen.</i></td> </tr> <tr> <td>Plusquamperfekt:</td> <td><i>Die Tür war geschlossen gewesen.</i></td> </tr> <tr> <td>Futur I:</td> <td><i>Die Tür wird geschlossen sein.</i></td> </tr> <tr> <td>Futur II:</td> <td><i>Die Tür wird geschlossen gewesen sein.</i></td> </tr> </tbody> </table>	Präsens:	<i>Die Tür ist geschlossen.</i>	Präteritum:	<i>Die Tür war geschlossen.</i>	Perfekt:	<i>Die Tür ist geschlossen gewesen.</i>	Plusquamperfekt:	<i>Die Tür war geschlossen gewesen.</i>	Futur I:	<i>Die Tür wird geschlossen sein.</i>	Futur II:	<i>Die Tür wird geschlossen gewesen sein.</i>
Präsens:	<i>Die Tür ist geschlossen.</i>												
Präteritum:	<i>Die Tür war geschlossen.</i>												
Perfekt:	<i>Die Tür ist geschlossen gewesen.</i>												
Plusquamperfekt:	<i>Die Tür war geschlossen gewesen.</i>												
Futur I:	<i>Die Tür wird geschlossen sein.</i>												
Futur II:	<i>Die Tür wird geschlossen gewesen sein.</i>												
Статив означає стан суб'єкта, що виступає як результат закінченої дії.	<i>Er ist erkältet, erhitzt, verliebt, verlobt.</i>												

Таблиця 19

НАКАЗОВИЙ СПОСІБ (IMPERATIV)

Правило	Приклад
Наказовий спосіб виражає вимогу, прохання, пораду або заборону. Присудок стоїть на першому місці в реченні, наприкінці стоїть знак оклику.	<i>Mach das!</i> <i>Kommen Sie bitte morgen!</i> <i>Reißt die Blumen nicht!</i>
Форми наказового способу утворюються від форми теперішнього часу. Відокремлювані префікси в наказовому способі також відокремлюються.	<i>Stehe heute früher auf!</i> <i>Kinder, erzähle den Text nach!</i>
Форма другої особи однини	
Ця форма використовується стосовно осіб, з якими на «ти». Вона утворюється від форми 2 особи однини за допомогою випадання особового закінчення <i>-st</i> й за допомогою суфікса <i>-e</i> .	<i>du fragst – Frage!</i> <i>du erholst dich – Erhole dich!</i>
Суфікс <i>-e</i> найчастіше є факультативним. Для слабких дієслів він є обов'язковим, якщо основа дієслова закінчується на <i>d, t, -ig</i> або <i>m, n</i> із попереднім приголосним.	<i>Bade! Zeichne! Arbeite! Widme!</i> <i>Erledige das selbst!</i>
Суфікс <i>-e</i> мають обов'язково дієслова на <i>-eln</i> і <i>-ern</i> . Дієслова на <i>-eln</i> втрачають при цьому, зазвичай, голосну <i>e</i> суфікса, дієслова на <i>-ern</i> втрачають <i>-e</i> тільки в розмовній мові.	<i>Bummle nicht! Lächle doch!</i>
Сильні дієслова зі зміною голосних <i>e – i</i> не мають суфікса <i>-e</i> .	<i>ich lese, du liest – Lies!</i> <i>ich spreche, du sprichst – Sprich!</i>
Сильні дієслова із кореневими голосними <i>a, au, o</i> у наказовій формі другої особи однини не зберігають умлаут.	<i>du fährst – Fahre!</i> <i>du läufst nicht – Laufe nicht!</i>
Форма другої особи множини	
Ця форма вживається стосовно певної кількості осіб, з якими на «ти». Вона відповідає формі другої особи множини дійсного способу, при цьому не вживається особовий займенник.	<i>ihr rechnet – Rechnet!</i> <i>ihr setzt euch – Setzt euch!</i>

Правило	Приклад
Форма першої особи множини	
Ця форма наказового способу виражає вимогу стосовно однієї або декількох осіб, включаючи при цьому того, хто говорить. Ця форма ідентична формі першої особи множини дійсного способу і вживається з особовим займенником wir .	<i>Gehen wir ins Kino!</i> <i>Fahren wir am Wochenende ins Grüne!</i> <i>Kaufen wir uns Pralinen!</i>
Для форми першої особи множини часто використовується конструкція із модальним дієсловом wollen .	<i>Wollen wir ins Kino gehen!</i> <i>Wollen wir tanzen!</i>
Увічлива форма	
Увічлива форма вживається стосовно однієї або декількох осіб, до яких звертаємося на «Ви». Ця форма ідентична формі третьої особи множини дійсного способу. Її особливість полягає в тому, що обов'язковим є вживання особового займенника „ Sie ”.	<i>Fragen Sie!</i> <i>Schreiben Sie es auf!</i> <i>Geben Sie mir bitte Ihr Wörterbuch!</i> <i>Machen Sie sich bitte Notizen!</i>
Особливі форми наказового способу утворює дієслово sein .	die 2. P.S.: <i>Sei!</i> die 2. P.Pl.: <i>Seid!</i> die 1. P.Pl.: <i>Seien wir!</i> die Höflichkeitsform: <i>Seien Sie!</i>

Таблиця 20

ІНФІНІТИВ (INFINITIV)

Правило	Приклад
Інфінітив (неозначена форма) – це перша основна форма дієслова. Неозначена форма дієслова називає процес без указівки на діючу особу і служить для утворення деяких часових форм.	<i>spielen – spielte – gespielt;</i> <i>schreiben – schrieb – geschrieben</i>
Розрізняють дві форми інфінітива в німецькій мові: Infinitiv I і Infinitiv II (Infinitiv Perfekt). Infinitiv I утворюється від основи теперішнього часу за допомогою суфікса -(e)n .	<i>les+en, tanz+en</i>
Infinitiv Perfekt утворюється за допомогою Partizip II повнозначного дієслова та Infinitiv I відповідного допоміжного дієслова haben або sein :	<i>gelesen haben, gefahren sein</i>

Правило	Приклад									
Перехідні дієслова мають, крім того, дві пасивні форми інфінітива: Infinitiv I Passiv (Partizip II повнозначного дієслова + Infinitiv I допоміжного дієслова werden) і Infinitiv II Passiv (Partizip II повнозначного дієслова + Infinitiv II допоміжного дієслова werden):	<i>gelesen werden, getragen werden</i> (<i>Infinitiv I Passiv</i>) <i>gelesen worden sein, getragen worden sein</i> (<i>Infinitiv II Passiv</i>)									
<table border="1" data-bbox="228 599 1942 818"> <thead> <tr> <th></th> <th data-bbox="551 599 1129 672">Aktiv</th> <th data-bbox="1129 599 1942 672">Passiv</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td data-bbox="228 672 551 745">Infinitiv I</td> <td data-bbox="551 672 1129 745">sagen, fahren</td> <td data-bbox="1129 672 1942 745">gesagt werden, geführt werden</td> </tr> <tr> <td data-bbox="228 745 551 818">Infinitiv II</td> <td data-bbox="551 745 1129 818">gesagt haben, gefahren sein</td> <td data-bbox="1129 745 1942 818">gesagt worden sein, geführt worden sein</td> </tr> </tbody> </table>		Aktiv	Passiv	Infinitiv I	sagen, fahren	gesagt werden, geführt werden	Infinitiv II	gesagt haben, gefahren sein	gesagt worden sein, geführt worden sein	
	Aktiv	Passiv								
Infinitiv I	sagen, fahren	gesagt werden, geführt werden								
Infinitiv II	gesagt haben, gefahren sein	gesagt worden sein, geführt worden sein								
Як вербальна форма інфінітив має відносне часове значення: Infinitiv I означає одночасність (щодо вираженого предикатом процесу).	<i>Sie sprach weiter, ohne auf Marianne zu achten.</i>									
Infinitiv II означає передування (закінченість) дії, яка виражена формою Infinitiv II.	<i>Er ist traurig, den neuen Bekannten so schnell verloren zu haben.</i>									
Infinitiv I часто може переходити в клас іменника. Він називає при цьому процес або стан без вказівки на особу й час. Субстантивовані інфінітиви завжди середнього роду і вживаються в більшості випадків з означеним артиклем:	<i>übersetzen – das Übersetzen; lesen – das Lesen.</i>									
Інфінітив може стояти в реченні із часткою zu і без цієї частки.	<i>Ich muss alles kaufen.</i> <i>Ich habe vor, ins Geschäft zu gehen.</i>									
Уживання інфінітива без частки „zu“										
<p>Інфінітив стоїть без частки zu в наступних випадках:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) після модальних дієслів і дієслова lassen; 2) після дієслів руху таких, як gehen, fahren, laufen; 3) як предикативне означення із дієсловом haben і в конструкції accusativus cum infinitivo із дієсловами hören, fühlen, spüren, sehen, machen; 4) часто після дієслів helfen, lehren, lernen. 	<p><i>Wir können den Text ohne Wörterbuch übersetzen.</i> <i>Wir gingen einkaufen.</i></p> <p><i>Wir spürten den Boden zittern.</i> <i>Der Spekulant hatte einen ganzen Wohnblock leer stehen.</i></p> <p><i>Die Passanten halfen mir den Weg zur Goliathstraße finden.</i> <i>Abo: Die Passanten halfen mir, den Weg zur Goliathstraße zu finden.</i></p>									

Правило	Приклад
Вживання інфінітива з „zu“	
<p>Інфінітив уживається з часткою zu в наступних випадках:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) після більшості дієслів: beginnen, versprechen, fortsetzen, bitten, brauchen, scheinen, verstehen u. a.; 2) після багатьох прикметників (дієприкметників): stolz, glücklich, erstaunt, überrascht, froh u.a.; 3) після деяких абстрактних іменників: der Gedanke, das Glück, die Freude, die Absicht, die Möglichkeit, der Wunsch u.a. 	<p><i>Der Schüler begann das Gedicht aufzusagen. Der Zeuge bestritt, sich mit dem Angeklagten abgesprochen zu haben. Es ist interessant, etwas Neues zu erfahren. Er ist stolz, uns helfen zu können.</i></p> <p><i>Wir haben den Auftrag, eine Wandzeitung anzufertigen.</i></p>
<p>Інфінітив утворює разом з обставинами інфінітивну групу. Інфінітивна група відокремлюється комою.</p>	<p><i>Franziska versuchte, ihrer Nachbarin zu helfen.</i></p>
<p>У дієсловах з відокремлюваними префіксами частка zu стоїть між префіксом і дієсловом.</p>	<p><i>Ich habe keine Lust, um sechs Uhr früh aufzustehen.</i></p>
Конструкція haben/sein+zu+Infinitiv	
<p>Конструкція haben+zu+Infinitiv виражає необхідність. Вона має активне значення.</p>	<p><i>Ich muss die Theaterkarten besorgen.= Ich habe die Theaterkarten zu besorgen.</i></p>
<p>Конструкція sein+zu+Infinitiv має пасивне значення. Вона виражає необхідність або можливість. Sein+zu+Infinitiv виражає можливість, якщо речення містить заперечення або деякі прислівники чи модальні слова (leicht, kaum, schwer і т. д.)</p>	<p><i>Die Bücher sind nur im Lesesaal zu lesen. Der Text ist leicht ohne Wörterbuch zu übersetzen.</i></p>
<p>Конструкція haben/ sein + zu + Infinitiv може вживатися в Präteritum.</p>	<p><i>Diese Aufgabe war gestern zu machen. Ich hatte vieles zu erledigen.</i></p>
Інфінітивні групи „um...zu+Infinitiv“, „ohne...zu+Infinitiv“, „statt...zu+Infinitiv“	
<p>Інфінітив із часткою zu вживається в інфінітивних групах, що вводяться сполучниками um, ohne, statt(anstatt). Зверніть увагу: суб'єкт дії в інфінітивній групі є ідентичним суб'єкту основної частини речення.</p>	<p><i>Er geht ins Geschäft, um Lebensmittel zu kaufen. Der Junge antwortete die Hausaufgabe, ohne ins Heft zu schauen. Er bleibt im Sommer in der Stadt, statt ins Ferienlager zu fahren.</i></p>
<p>Інфінітивна група um...zu+Infinitiv має здебільшого значення мети.</p>	<p><i>Ich fahre in ein Sanatorium, um mich gut dort zu erholen.</i></p>
<p>Um...zu+Infinitiv означає також наслідок, якщо в основній частині речення стоїть корелят zu (також genug, allzu, zu sehr).</p>	<p><i>Der Saal war zu klein, um alle aufzunehmen. Der Saal war groß genug, um alle Gäste aufzunehmen.</i></p>
<p>Ohne...zu+Infinitiv і statt...zu+Infinitiv є обставинами способу дії із заперечним значенням (в інфінітивній групі не стоїть заперечення). При цьому використовується інфінітив I і нерідко інфінітив II.</p>	<p><i>Er ging fort, ohne sich umzusehen. Er ging fort, ohne Abschied genommen zu haben. Er ging fort, statt uns zu helfen.</i></p>

Правило	Приклад
В інфінітивних групах для 1 і 2 особи замість зворотного займенника sich використовуються відповідні форми mich, dich . Зворотний займенник стоїть на початку інфінітивної групи.	<i>Du eilst, um dich nicht zu verspäten. Er verlässt das Zimmer, ohne sich zu verabreden.</i>

Таблиця 21

ДІЄПРИКМЕТНИК (PARTIZIP)

Правило	Приклад
У німецькій мові є два дієприкметники (партиципи): Partizip I (Partizip Präsens) і Partizip II (Partizip Perfekt). Partizip I утворюється від основи теперішнього часу за допомогою суфікса -(e)nd :	<i>steh-end, sag-end, schreib-end.</i>
Partizip I виступає в реченні: <ul style="list-style-type: none"> як означення, при цьому він відмінюється як прикметник; як обставина, при цьому він залишається незмінним. 	<i>das lachende Mädchen, ein lachendes Mädchen. Schweigend stand der Schüler vor der Klasse.</i>
Partizip I може відноситись як до теперішнього, так і до минулого часу.	<i>der antwortende Schüler = учень, що відповідає = = учень, що відповідав</i>
Partizip II слабких дієслів утворюється від основи дієслова за допомогою префікса ge- і суфікса -(e)t .	<i>gespielt, geantwortet</i>
Сильні дієслова приймають у Partizip II граматичний префікс ge- і суфікс -en , при цьому, зазвичай, змінюється коренева голосна.	<i>geschrieben, gesprochen</i>
Partizip II може виступати в реченні як означення і відмінюється як прикметник.	<i>der geschriebene Brief, ein geschriebener Brief</i>
Partizip II перехідних дієслів має пасивне значення.	<i>das gelesene Buch = прочитана книга</i>
Partizip II неперехідних дієслів, що позначають закінчену дію (<i>einschlafen, ankommen</i>), має активне значення.	<i>das eingeschlafene Kind = дитина, яка заснула</i>
Для зворотних дієслів означальний Partizip I вживається зі зворотним займенником, а означальний Partizip II – без зворотного займенника.	<i>sich nähern – das sich nähernde Schiff sich beschäftigen – der beschäftigte Rentner</i>

Правило	Приклад
Partizip I і II можуть утворювати окремі групи слів.	<i>Nach Hause zurückgekehrt, begann ich Klavier zu spielen.</i> <i>Den Worten des Redners folgend, schrieb der Mann etwas in sein Notizbuch.</i>
Partizip I із часткою „zu“	
Partizip I із часткою zu в означальній функції – це форма з пасивним і значенням вимоги. Конструкція означає необхідність або можливість.	<i>das zu lesende Buch = das Buch, das zu lesen ist</i> <i>die nicht zu lösende Aufgabe = die Aufgabe, die nicht zu lösen ist</i>
Поширене означення	
Поширене означення виражається партиципом (рідше прикметником) і утворює з обставинами або додатками поширену групу. Артикль (займенник, рідше числівник) у такій групі слів стоїть під наголосом. Артикль (займенник) і іменник, що визначається групою слів, утворюють так звану рамку.	<i>Der vor drei Jahren eingerichtete Kinderpark ist sehr beliebt.</i>
Поширене означення має синонімічну структуру – підрядне означальне речення.	<i>Der Park, der vor drei Jahren eingerichtet worden ist, ist sehr beliebt.</i>

Таблиця 22

УМОВНИЙ СПОСІБ (KONJUNKTIV)

Правило	Приклад																								
Кон'юнктив (умовний спосіб) служить для позначення дії як опосередкованої, нереальної або ще недійсної у широкому розумінні.	<i>Mit Karl im Tor hätten wir nicht verloren.</i> <i>Mit einem Flugzeug kämen wir schneller an.</i>																								
Система часових форм умовного способу (у перекладі з латинської – залежний, гіпотетичний) містить ті ж форми, що і дійсний спосіб + додатково дві форми: Konditionalis I і II, але їхнє утворення, значення й уживання дещо інші. Präsens і Präteritum Konjunktiv утворюються за допомогою суфікса -e . У Präsens коренева голосна не змінюється. Особові закінчення збігаються із закінченнями Präteritum дійсного способу.	<table border="1" style="width: 100%; text-align: center;"> <thead> <tr> <th>Sg.</th> <th>nehmen</th> <th>fahren</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>ich</td> <td>nehme</td> <td>fahre</td> </tr> <tr> <td>du</td> <td>nehmest</td> <td>fahrest</td> </tr> <tr> <td>er, sie, es</td> <td>nehme</td> <td>fahre</td> </tr> <tr> <th>Pl.</th> <th>nehmen</th> <th>fahren</th> </tr> <tr> <td>wir</td> <td>nehmen</td> <td>fahren</td> </tr> <tr> <td>ihr</td> <td>nehmet</td> <td>fahret</td> </tr> <tr> <td>Sie, sie</td> <td>nehmen</td> <td>fahren</td> </tr> </tbody> </table>	Sg.	nehmen	fahren	ich	nehme	fahre	du	nehmest	fahrest	er, sie, es	nehme	fahre	Pl.	nehmen	fahren	wir	nehmen	fahren	ihr	nehmet	fahret	Sie, sie	nehmen	fahren
Sg.	nehmen	fahren																							
ich	nehme	fahre																							
du	nehmest	fahrest																							
er, sie, es	nehme	fahre																							
Pl.	nehmen	fahren																							
wir	nehmen	fahren																							
ihr	nehmet	fahret																							
Sie, sie	nehmen	fahren																							

Правило	Приклад			
Допоміжні дієслова утворюють теперішній час без тих відхилень, що мають місце в дійсному способі.		sein	haben	werden
	ich	sei	habe	werde
	du	seiest	habest	werdest
	er, sie, es	sei	habe	werde
	wir	seien	haben	werden
	ihr	seiet	habet	werdet
	Sie, sie	seien	haben	werden

Дієслова претеріто-презентія не змінюють кореневу голосну:

	sollen	wollen	können	dürfen	mögen	müssen	wissen
ich	solle	wolle	könne	dürfe	möge	müsse	wisse
du	sollest	wollest	könnest	dürfest	mögest	müssest	wissest
er, sie, es	solle	wolle	könne	dürfe	möge	müsse	wisse
wir	sollen	wollen	können	dürfen	mögen	müssen	wissen
ihr	sollet	wollet	könnet	dürfet	möget	müset	wisset
Sie, sie	sollen	wollen	können	dürfen	mögen	müssen	wissen

У Präteritum в слабких дієсловах форми дійсного й умовного способів збігаються.

	machen	tanzen	spielen
ich	machte	tanzte	spielte
du	machtest	tanztest	spieltest
er, sie, es	machte	tanzte	spielte
wir	machten	tanzten	spielten
ihr	machtet	tanztet	spieltet
Sie, sie	machten	tanzten	spielten

Сильні дієслова приймають суфікс -e й умлаут кореневої голосної.

	lesen - las	fahren - fuhr	ziehen - zog
ich	läse	führe	zöge
du	läsest	führest	zögest
er, sie, es	läse	führe	zöge
wir	läsen	führen	zögen
ihr	läset	führet	zöget
Sie, sie	läsen	führen	zögen

Правило	Приклад																												
Деякі дієслова мають у Präteritum Konjunktiv подвійну форму, нову й стару.	<i>hälfe – hülfe, schwämme – schwömmе; höbe – hübe, stände – stünde</i>																												
Допоміжні дієслова утворюють Präteritum Konjunktiv.	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>sein</th> <th>haben</th> <th>werden</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>ich</td> <td>wäre</td> <td>hätte</td> <td>würde</td> </tr> <tr> <td>du</td> <td>wärest</td> <td>hättest</td> <td>würdest</td> </tr> <tr> <td>er, sie, es</td> <td>wäre</td> <td>hätte</td> <td>würde</td> </tr> <tr> <td>wir</td> <td>wären</td> <td>hätten</td> <td>würden</td> </tr> <tr> <td>ihr</td> <td>wäret</td> <td>hättet</td> <td>würdet</td> </tr> <tr> <td>Sie, sie</td> <td>wären</td> <td>hätten</td> <td>würden</td> </tr> </tbody> </table>		sein	haben	werden	ich	wäre	hätte	würde	du	wärest	hättest	würdest	er, sie, es	wäre	hätte	würde	wir	wären	hätten	würden	ihr	wäret	hättet	würdet	Sie, sie	wären	hätten	würden
	sein	haben	werden																										
ich	wäre	hätte	würde																										
du	wärest	hättest	würdest																										
er, sie, es	wäre	hätte	würde																										
wir	wären	hätten	würden																										
ihr	wäret	hättet	würdet																										
Sie, sie	wären	hätten	würden																										
Форми Perfekt Konjunktiv, Plusquamperfekt Konjunktiv, Futur I Konjunktiv, Futur II Konjunktiv відрізняються від відповідних форм індикатива формою допоміжного дієслова, що стоїть у кон'юнктиві.																													

Perfekt Konjunktiv			
	sagen		kommen
ich	habe gesagt	ich	sei gefahren
du	habest gesagt	du	seiest gefahren
er, sie, es	habe gesagt	er, sie, es	sei gefahren
wir	haben gesagt	wir	seien gefahren
ihr	habet gesagt	ihr	seiet gefahren
sie, Sie	haben gesagt	sie, Sie	seien gefahren

Plusquamperfekt Konjunktiv			
	sagen		kommen
ich	hätte gesagt	ich	wäre gefahren
du	hättest gesagt	du	wärest gefahren
er, sie, es	hätte gesagt	er, sie, es	wäre gefahren
wir	hätten gesagt	wir	wären gefahren
ihr	hättet gesagt	ihr*	wäret gefahren
sie, Sie	hätten gesagt	sie, Sie	wären gefahren

Правило

Приклад

Futur I Konjunktiv

	sagen		kommen
ich	werde sagen	ich	werde kommen
du	werdest sagen	du	werdest kommen
er, sie, es	werde sagen	er, sie, es	werde kommen
wir	werden sagen	wir	werden kommen
ihr	werdet sagen	ihr	werdet kommen
sie, Sie	werden sagen	sie, Sie	werden kommen

Futur II Konjunktiv

	sagen		kommen
ich	werde gesagt haben	ich	werde gekommen sein
du	werdest gesagt haben	du	werdest gekommen sein
er, sie, es	werde gesagt haben	er, sie, es	werde gekommen sein
wir	werden gesagt haben	wir	werden gekommen sein
ihr	werdet gesagt haben	ihr	werdet gekommen sein
sie, Sie	werden gesagt haben	sie, Sie	werden gekommen sein

Konditionalis I i II утворюються за допомогою Präteritum Konjunktiv допоміжного дієслова **werden** + Infinitiv I або II основного дієслова.

Konditionalis I

	sagen		kommen
ich	würde sagen	ich	würde kommen
du	würdest sagen	du	würdest kommen
er, sie, es	würde sagen	er, sie, es	würde kommen
wir	würden sagen	wir	würden kommen
ihr	würdet sagen	ihr	würdet kommen
sie, Sie	würden sagen	sie, Sie	würden kommen

Правило		Приклад	
Konditionalis II			
	sagen		kommen
ich	würde gesagt haben	ich	würde gekommen sein
du	würdest gesagt haben	du	würdest gekommen sein
er, sie, es	würde gesagt haben	er, sie, es	würde gekommen sein
wir	würden gesagt haben	wir	würden gekommen sein
ihr	würdet gesagt haben	ihr	würdet gekommen sein
sie, Sie	würden gesagt haben	sie, Sie	würden gekommen sein

Часове значення кон'юнктива може бути відносним і абсолютним.

При абсолютному вживанні часових форм процес відноситься до одного з трьох етапів часу – до теперішнього, до минулого або до майбутнього часу. Відносне вживання часових форм припускає наявність, щонайменше, двох дій: одна дія знаходиться у певному часовому відношенні до іншої. Відносне вживання часових форм відбувається завжди в сукупності з їх абсолютним вживанням: часові форми позначають дію як минулу, теперішню або майбутню (абсолютне значення) і водночас як одночасну або не одночасну (відносне вживання).

Теперішній час, майбутній час чи одночасність, або наступну дію позначають такі форми: *Präteritum, Präsens, Futur I, Konditionalis I*. Минулий час або передумання дії позначають: *Plusquamperfekt, Perfekt, Konditionalis II, Futur II*.

Модальне значення кон'юнктива виражене сильніше, ніж часове. За модальністю усі часові форми поділяються на дві групи: кон'юнктив I і кон'юнктив II.

До кон'юнктива I належать форми, що мають дієслово у формі *Präsens*: *Präsens, Perfekt i Futur*.

До кон'юнктива II належать форми, що містять дієслово у формі *Präteritum*: *Präteritum, Plusquamperfekt, Konditionalis I i II*.

Вживання кон'юнктива II

<p>1. У нереальних реченнях, що виражають бажання. Нереальне речення, що виражає бажання, має доповнюватися doch, bloß, nur або doch nur.</p>	<p><i>Wäre jetzt Sommer!</i> <i>Wenn doch jetzt Sommer wäre!</i> <i>Wenn er doch gesund wäre!</i> <i>Wären sie nur mitgefahren!</i> <i>Wüsste ich bloß ihre Adresse!</i></p>
<p>2. У нереальних умовних підрядних реченнях.</p>	<p><i>Hätt' ich Siebenmeilenstiefel, lief ich mit der Hast des Windes. (H. Heine)</i> <i>Wenn ich genug Geld hätte, baute ich mir ein Haus. (würde ... bauen)</i></p>

Правило	Приклад
<p>3. В нереальних порівняльних реченнях із сполучниками als ob, als wenn, als, wie wenn.</p> <p>Якщо підрядне порівняльне вводиться сполучником als, то дієслово стоїть безпосередньо після сполучника.</p>	<p><i>Er tat, als höre (hörte) er nicht (während man sprach).</i> <i>Er tat, als habe (hätte) er nicht zugehört.</i> <i>Er tat, als würde er bald gehen (als werde er bald gehen, als wollte oder sollte er bald gehen).</i> <i>Er hat solchen Hunger, als hätte er seit Tagen nichts gegessen.</i></p>
<p>4. Часові форми мають у вищезазначених підрядних реченнях абсолютне часове значення: Präteritum використовується для теперішнього часу, Plusquamperfekt – для минулого. Präteritum можна замінити на Konditionalis I, Plusquamperfekt – на Konditionalis II.</p>	<p><i>Hätte ich jetzt Zeit!</i> <i>Hätte ich damals Zeit gehabt!</i> <i>Mit einem Flugzeug würden wir schneller ankommen (jetzt).</i> <i>Mit einem Flugzeug würden wir schneller angekommen sein (damals).</i> <i>Sie schaut mich an, als ob sie mich nicht verstünde.</i></p>
<p>5. Значення нездійсненої або невиконаної можливості. Часові форми мають у цьому випадку також абсолютне часове значення.</p>	<p><i>Er könnte (konnte) mehr Beispiele anführen. Er hätte (hatte) mehr Beispiele anführen können.</i> <i>Goldnes kühles Herbstlicht lag über dem Land, das man hätte friedlich nennen können.</i> <i>(A. Seghers, Das siebte Kreuz)</i></p>
<p>6. Значення перерваної дії. Прислівники fast, beinahe, um ein Haar супроводжують Plusquamperfekt Konjunktiv і вказують на те, що дія перервалася і тому не була закінчена.</p>	<p><i>Fast hätte ich mich verspätet.</i> <i>Beinahe hätte er den Zug verpasst.</i> <i>Um ein Haar wäre ich gestürzt.</i></p>
<p>7. Значення заперечення в так званих заперечних підрядних означальних і модальних реченнях:</p>	<p><i>Es gab keine Aufgabe, die er nicht pünktlich und gewissenhaft erfüllt hätte.</i> <i>Ich kenne niemand, der genauere Kenntnis von der Sache besäße.</i> <i>Er verließ den Saal, ohne dass es jemand bemerkt hätte.</i></p>
<p>8. Значення нерішучості, часто в некатегоричному ввічливому висловленні. Як правило, при цьому віддається перевага Präteritum Konjunktiv або Konditionalis.</p>	<p><i>Ich wäre anderer Meinung. Mein Rat wäre anders.</i> <i>Das wäre alles, danke! Danke für die Aufmerksamkeit.</i></p>
<p>9. У ввічливих реченнях, що виражають бажання з gern, am liebsten, з'являється також Plusquamperfekt відносно теперішнього часу.</p>	<p><i>Ist Herr Müller nicht da? Ich hätte gern mit ihm selbst gesprochen.</i> <i>(im Warenhaus) Was wünschen Sie? – Entschuldigen Sie! Ich hätte nur gern gewusst, was so eine Vase wie die im Schaufenster kostet.</i></p>
Вживання кон'юнктива I	
<p>1. Значення реалізованого припущення часто використовується в науковому стилі.</p>	<p><i>ABC sei ein gleichschenkliges Dreieck.</i> <i>Die Temperatur betrage 300 Grad.</i></p>
<p>2. Значення вказівки.</p>	<p><i>Man Sorge für die genaue Dosierung jeder Arznei.</i></p>

Правило	Приклад
3. Значення допуску. Властиво підрядним допустовим реченням.	<i>Jeder Autor, und sei er noch so groß, wünscht, dass sein Werk gelobt werde. (H. Heine, Harzreise)</i> <i>Wie dem auch gewesen sei, ich bereue es nicht.</i>
4. Значення здійсненого побажання.	<i>Edel sei der Mensch, hilfreich und gut. (J. W. Goethe)</i> <i>Möge diese kurze Arbeit zu weiteren Forschungen Anlass geben!</i>
• У гаслах.	<i>Es lebe unsere Heimat!</i>
• Часто в поезії й емоційній публіцистиці.	<i>Uns und unseren Kindern</i> <i>Bleibe erspart der Krieg.</i>
5. Значення наміру. Намір є близьким до побажання.	<i>Der Redner stieg auf das Podium, damit man ihn besser sehe und höre.</i>

Кон'юнктив у непрямій мові

Кон'юнктив служить як ознака непрямой мови. Особливу увагу надає кон'юнктиву публіцистика, де необхідно відокремити мову репортера від цитованої мови інших людей (політичні новини).

Das Mädchen sagte, dass sie Anita heiße (hiesse), vor kurzem ihr Abitur gemacht habe (hätte) und als Dolmetscherin arbeiten werde (würde).

У непрямій мові використовуються всі часові форми Кон'юнктив. Вони мають відносно часове значення й утворюють ті ж взаємозамінні групи, як у нереальних порівняльних реченнях.

Одночасність	Präsens, Präteritum
Передування	Perfekt, Plusquamperfekt
Наступна дія	Konditionalis I, Futur I

Слова автора: *Er sagt, sagte, hat gesagt*

Пряма мова	Непряма мова
Теперішній час – Präsens Indikativ	Одночасність – Präsens Konjunktiv або Präteritum Konjunktiv
<i>„Ich schreibe einen Brief an meinen Bruder“.</i>	<i>dass er einen Brief an seinen Bruder schreibe.</i> <i>(er schreibe einen Brief an seinen Bruder.)</i> або: <i>dass er einen Brief an seinen Bruder schriebe.</i> <i>(er schriebe einen Brief an seinen Bruder.)</i>
Минулий час – Präteritum, Perfekt, Plusquamperfekt Indikativ	Передування – Perfekt Konjunktiv або Plusquamperfekt Konjunktiv
<i>„Ich schrieb einen Brief an meinen Bruder“.</i> <i>„Ich habe einen Brief an meinen Bruder geschrieben“.</i> <i>„Ich hatte einen Brief an meinen Bruder geschrieben“.</i>	<i>dass er einen Brief an seinen Bruder geschrieben habe.</i> <i>(er habe einen Brief an seinen Bruder geschrieben.)</i> або: <i>dass er einen Brief an seinen Bruder geschrieben hatte.</i> <i>(er hatte einen Brief an seinen Bruder geschrieben.)</i>

Правило	Приклад
Майбутній час – Futur I Indikativ	„Ich werde einen Brief an meinen Bruder schreiben.“
Відносне майбутнє – Futur I Konjunktiv або Konditionalis I	<p>dass er einen Brief an seinen Bruder schreiben werde.</p> <p>(er werde einen Brief an seinen Bruder schreiben.)</p> <p>або: dass er einen Brief an seinen Bruder schreiben würde.</p> <p>(er würde einen Brief an seinen Bruder schreiben.)</p>
Питання передається в непрямій мові як підрядне речення. У питальних реченнях без питального слова використовується сполучник ob .	Er fragt: „Gehst du morgen zur Wahl?“ → Er fragt, ob ich morgen zur Wahl ginge.
Для передачі питань з питальним словом використовується те ж саме питальне слово.	Er fragt: „Wann gehst du zum Wahllokal?“ → Er fragt, wann ich zum Wahllokal ginge.
Наказовий спосіб у непрямій мові передається за допомогою модальних дієслів. Для ввічливого прохання використовується mögen .	„Reg dich doch bitte nicht so auf!“ → Er bat mich, ich möge mich nicht so aufregen.
Для вимоги або наказу вживається sollen .	„Hört jetzt endlich auf über das Wahlergebnis zu diskutieren!“ → Er befahl uns (scharf), wir sollten aufhören, über das Wahlergebnis zu diskutieren.

ВІДМІНЮВАННЯ ПРИКМЕТНИКІВ

Правило	Приклад
<p>Прикметник є частиною мови, що вказує на ознаки, якості іменника. За значенням розрізняють якісні й відносні прикметники.</p> <p>Якісні прикметники позначають різні фізичні якості:</p> <ul style="list-style-type: none"> • міру; • вагу; • вік; • колір; • деякі інші якості. 	<p><i>groß, klein, schmal</i> <i>leicht, schwer</i> <i>jung, alt</i> <i>rot, grün</i> <i>gut, klug, böse, müde</i></p>
<p>Відносні прикметники називають якість предмета стосовно іншого предмета, ознаки, процесу. Ці прикметники є здебільшого похідними від іменників, прислівників, дієслів. Вони позначають:</p> <ul style="list-style-type: none"> • матеріал, з якого складається предмет; • просторові й часові ознаки; • ознаки, що пов'язані з іншим поняттям. 	<p><i>golden, seiden</i> <i>dortig, hiesig, gestrig, heutig</i> <i>kindlich, mühsam, spanisch</i></p>

Тип відмінювання	Слабке відмінювання	Сильне відмінювання	Відмінювання після неозначеного артикля
Правило	<p>1) після означеного артикля;</p> <p>2) після займенників <i>dieser, jener, jeder, derselbe, derjenige, welcher, mancher, solcher, beide, sämtliche, alle</i>;</p> <p>3) після присвійних займенників і <i>kein</i> у множині.</p>	<p>1) після нульового артикля;</p> <p>2) після займенників <i>viele, wenige, einige, mehrere, etliche, verschiedene, andere, folgende</i>;</p> <p>3) після кількісних числівників.</p>	<p>1) після неозначеного артикля;</p> <p>2) після присвійних займенників в однині;</p> <p>3) після <i>kein</i> в однині.</p>
Maskulinum (чоловічий рід)	<p>der alte Wein</p> <p>des alten Weins</p> <p>dem alten Wein</p> <p>den alten Wein</p>	<p>alter Wein</p> <p>alten Weins</p> <p>altem Wein</p> <p>alten Wein</p>	<p>ein kluger Mann</p> <p>eines klugen Mannes</p> <p>einem klugen Mann</p> <p>einen klugen Mann</p>

Правило		Приклад	
Femininum (жіночий рід)	die frische Luft der frischen Luft der frischen Luft die frische Luft	frische Luft frischer Luft frischer Luft frische Luft	eine junge Frau einer jungen Frau einer jungen Frau eine junge Frau
Neutrum (середній рід)	das rote Licht des roten Lichtes dem roten Licht das rote Licht	rotes Licht roten Lichtes rotem Licht rotes Licht	ein braves Kind eines braven Kindes einem braven Kind ein braves Kind
Plural (множина)	die guten Bücher der guten Bücher den guten Büchern die guten Bücher	gute Bücher guter Bücher guten Büchern gute Bücher	-
<p>Примітки: у німецькій мові є прикметники, що не можуть відмінюватись. До таких прикметників належать:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Прикметники іноземного походження, у більшості випадків найменування квітів: rosa, lila, prima. 2. Прикметники на -er, що утворені від географічних назв. 		<p><i>Die rosa und weißen Kerzen der großen Kastanie gegenüber standen unbeweglich in der warmen Luft.</i></p> <p><i>Ich studiere an der Charkiwer Nationalen Pädagogischen Universität</i></p>	

Таблиця 25

СТУПЕНІ ПОРІВНЯННЯ ПРИКМЕТНИКА

Правило	Приклад
Розрізняють два ступені порівняння німецького прикметника: вищий і найвищий ступінь. Основною формою є звичайний ступінь.	<i>schön – schöner – am schönsten, jung – jünger – am jüngsten</i>
Вищий ступінь	
Вищий ступінь – це форма, що вказує на різницю. Після прикметника у вищому ступені стоїть als (wie може стояти лише після прикметника в звичайному ступені). Вищий ступінь утворюється за допомогою суфікса -er .	<i>Er springt höher als sein Bruder. Er springt so hoch wie sein Bruder.</i>

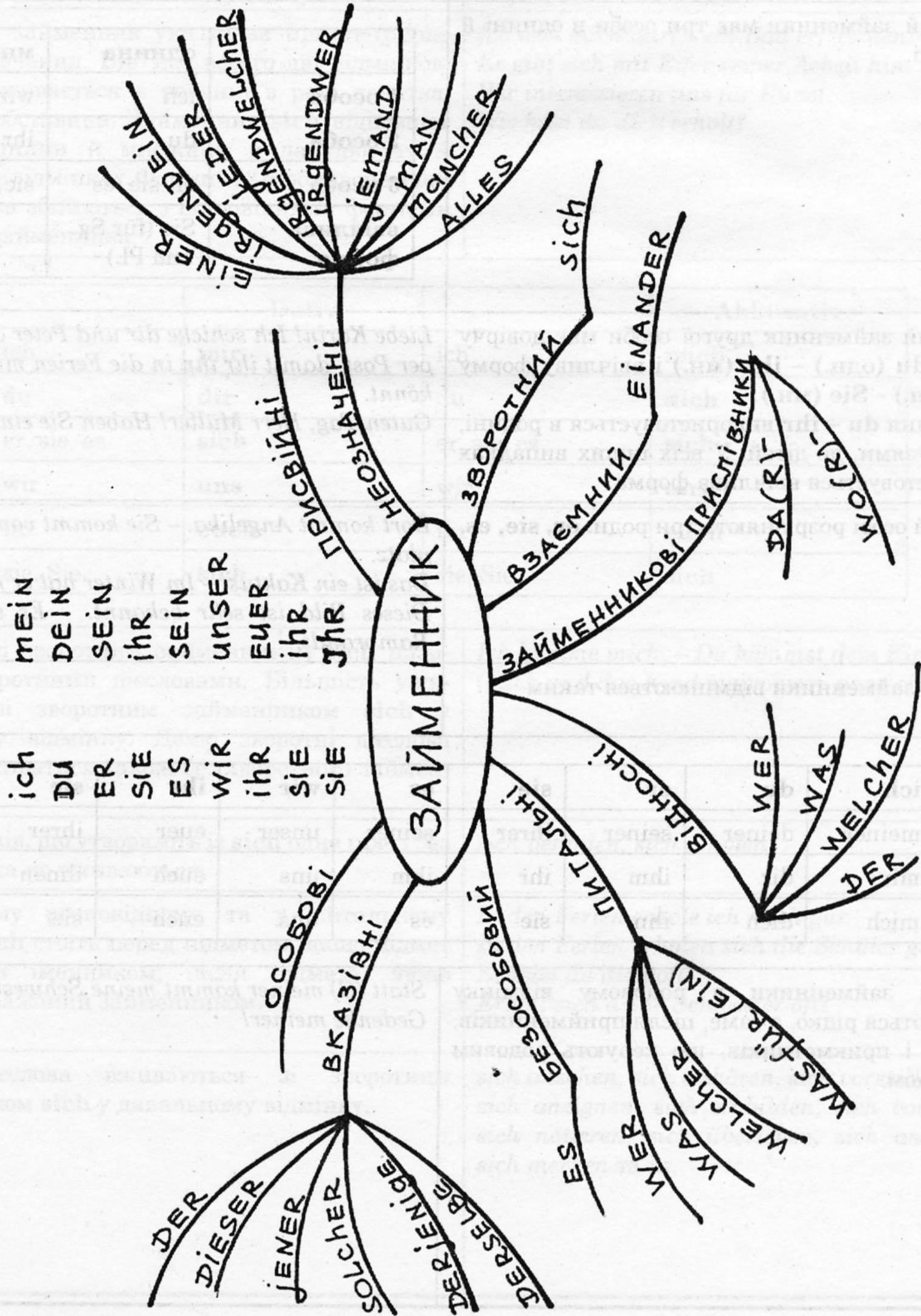
Правило	Приклад												
<p>Вищий ступінь у ролі означення має суфікс -er і закінчення в залежності від типу відмінювання.</p> <p>Вищий ступінь у ролі обставини має тільки суфікс -er.</p> <p>Для посилення порівняння служать прислівники: viel, weit, bedeutend та ін.</p> <p>Для послаблення порівняння вживають прислівники: etwas, ein wenig та ін.</p>	<p><i>kalt – kälter, groß – größer</i></p> <p><i>der stärkere Wind; ein leichteres Gewitter In Hamburg regnete es stärker als in Hannover. Er ist viel jünger, als ich gedacht habe.</i></p> <p><i>Dieses Auto ist etwas billiger.</i></p>												
Найвищий ступінь													
<p>Найвищий ступінь означає за ситуацією вищий рівень, уживається завжди з означеним артиклем. Найвищий ступінь утворюється за допомогою суфікса -(e)st.</p> <p>Найвищий ступінь у ролі означення має суфікс -(e)st і закінчення в залежності від типу відмінювання прикметників.</p> <p>Предикативний найвищий ступінь утворюється завжди з am ... sten.</p>	<p><i>stark – am stärksten schwach – am schwächsten</i></p> <p><i>der längste Tag des Jahres, die wichtigste Prüfung Am 22. Juli war die Sicht auf die Alpen am klarsten.</i></p>												
Примітки:													
<p>1. Деякі односкладові іменники з кореневою голосною a, o, u одержують умлаут.</p>	<table border="1" data-bbox="1131 1326 2037 1600"> <tr> <td><i>lang</i></td> <td><i>länger</i></td> <td><i>längst-, am längsten</i></td> </tr> <tr> <td><i>alt</i></td> <td><i>älter</i></td> <td><i>ältest-, am ältesten</i></td> </tr> <tr> <td><i>jung</i></td> <td><i>jünger</i></td> <td><i>jüngst-, am jüngsten</i></td> </tr> <tr> <td><i>dumm</i></td> <td><i>dümmer</i></td> <td><i>dümmst-, am dümmsten</i></td> </tr> </table>	<i>lang</i>	<i>länger</i>	<i>längst-, am längsten</i>	<i>alt</i>	<i>älter</i>	<i>ältest-, am ältesten</i>	<i>jung</i>	<i>jünger</i>	<i>jüngst-, am jüngsten</i>	<i>dumm</i>	<i>dümmer</i>	<i>dümmst-, am dümmsten</i>
<i>lang</i>	<i>länger</i>	<i>längst-, am längsten</i>											
<i>alt</i>	<i>älter</i>	<i>ältest-, am ältesten</i>											
<i>jung</i>	<i>jünger</i>	<i>jüngst-, am jüngsten</i>											
<i>dumm</i>	<i>dümmer</i>	<i>dümmst-, am dümmsten</i>											
<p>Без умлаута залишаються прикметники з дифтонгом au та наведені у прикладі прикметники.</p>	<p><i>blank, brav, bunt, froh, falsch, flach, hohl, kahl, klar, knapp, matt, platt, plump, rasch, roh, sanft, satt, schlaff, schlank, starr, stolz, stumpf, toll, voll</i></p>												
<p>2. Деякі прикметники утворюють ступені порівняння неправильно.</p>	<table border="1" data-bbox="1131 1860 2037 2090"> <tr> <td><i>hoch</i></td> <td><i>höher</i></td> <td><i>höchst-, am höchsten</i></td> </tr> <tr> <td><i>nah</i></td> <td><i>näher</i></td> <td><i>nächst-, am nächsten</i></td> </tr> <tr> <td><i>gut</i></td> <td><i>besser</i></td> <td><i>best-, am besten</i></td> </tr> </table>	<i>hoch</i>	<i>höher</i>	<i>höchst-, am höchsten</i>	<i>nah</i>	<i>näher</i>	<i>nächst-, am nächsten</i>	<i>gut</i>	<i>besser</i>	<i>best-, am besten</i>			
<i>hoch</i>	<i>höher</i>	<i>höchst-, am höchsten</i>											
<i>nah</i>	<i>näher</i>	<i>nächst-, am nächsten</i>											
<i>gut</i>	<i>besser</i>	<i>best-, am besten</i>											
<p>3. Прикметники на -d, -t, -tz, -z, -sch, -ss, -ß утворюють найвищий ступінь з -est.</p>	<table border="1" data-bbox="1131 2177 2037 2321"> <tr> <td><i>stolz</i></td> <td><i>stolzer</i></td> <td><i>stolzest-, am stolzesten</i></td> </tr> <tr> <td><i>süß</i></td> <td><i>süßer</i></td> <td><i>süßest-, am süßesten</i></td> </tr> </table>	<i>stolz</i>	<i>stolzer</i>	<i>stolzest-, am stolzesten</i>	<i>süß</i>	<i>süßer</i>	<i>süßest-, am süßesten</i>						
<i>stolz</i>	<i>stolzer</i>	<i>stolzest-, am stolzesten</i>											
<i>süß</i>	<i>süßer</i>	<i>süßest-, am süßesten</i>											

СУБСТАНТИВАЦІЯ ПРИКМЕТНИКІВ І ДІЄПРИКМЕТНИКІВ

Правило	Приклад
Прикметники й дієприкметники можуть переходити в клас іменників. Якщо вони позначають живі істоти, то вони можуть бути чоловічого й жіночого роду.	<i>der Deutsche – die Deutsche</i> <i>der Verwandte – die Verwandte</i>
Якщо такі слова позначають абстрактні поняття, то вони завжди середнього роду.	<i>das Neue, das Schöne, das Gesagte</i>
Прикметники й дієприкметники, що перейшли в клас іменників, відмінюються як прикметники.	<i>der Kranke – ein Kranker</i> <i>Während des Sommers kommen viele Fremde nach Bayern.</i> <i>Der Autor begrüßte alle Anwesenden.</i>
Прикметники й дієприкметники середнього роду, що перейшли в клас іменників, мають після alles закінчення -e і після etwas, wenig, viel, nichts – закінчення -es .	<i>viel Gutes – alles Gute</i> <i>nichts Gesagtes – alles Gemachte</i>

ЗАЙМЕННИК

Інтелект-схема німецького займенника

ОСОБОВІ ЗАЙМЕННИКИ

Правило	Приклад																																								
Особовий займенник має три особи в однині й множині.	<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>однина</th> <th>множина</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1 особа</td> <td>ich</td> <td>wir</td> </tr> <tr> <td>2 особа</td> <td>du</td> <td>ihr</td> </tr> <tr> <td>3 особа</td> <td>er, sie, es</td> <td>sie, Sie</td> </tr> <tr> <td>ввічлива форма</td> <td>Sie (für Sg. und Pl.)</td> <td></td> </tr> </tbody> </table>		однина	множина	1 особа	ich	wir	2 особа	du	ihr	3 особа	er, sie, es	sie, Sie	ввічлива форма	Sie (für Sg. und Pl.)																										
	однина	множина																																							
1 особа	ich	wir																																							
2 особа	du	ihr																																							
3 особа	er, sie, es	sie, Sie																																							
ввічлива форма	Sie (für Sg. und Pl.)																																								
Особовий займенник другої особи має довірчу форму du (одн.) – ihr (мн.) і ввічливу форму Sie (одн.) – Sie (мн.). Звертання du – ihr використовується в родині, між друзями, до дітей. У всіх інших випадках використовується ввічлива форма.	<i>Liebe Karin! Ich schicke dir und Peter den Krimi per Post, damit ihr ihn in die Ferien mitnehmen könnt.</i> <i>Guten Tag, Herr Müller! Haben Sie einen Wunsch?</i>																																								
У третій особі розрізняють три роди: er, sie, es .	<i>Dort kommt Angelika. – Sie kommt vom Sportplatz.</i> <i>Das ist ein Kaktus. – Im Winter hat er rote Blüten.</i> <i>Dieses Bild ist sehr bekannt. – Es stammt von Rembrandt.</i>																																								
Особові займенники відмінюються таким чином:																																									
<table border="1"> <thead> <tr> <th>N.</th> <th>ich</th> <th>du</th> <th>er</th> <th>sie</th> <th>es</th> <th>wir</th> <th>ihr</th> <th>sie</th> <th>Sie</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>G.</td> <td>meiner</td> <td>deiner</td> <td>seiner</td> <td>ihrer</td> <td>seiner</td> <td>unser</td> <td>euer</td> <td>ihrer</td> <td>Ihrer</td> </tr> <tr> <td>D.</td> <td>mir</td> <td>dir</td> <td>ihm</td> <td>ihr</td> <td>ihm</td> <td>uns</td> <td>euch</td> <td>ihnen</td> <td>Ihnen</td> </tr> <tr> <td>A.</td> <td>mich</td> <td>dich</td> <td>ihn</td> <td>sie</td> <td>es</td> <td>uns</td> <td>euch</td> <td>sie</td> <td>Sie</td> </tr> </tbody> </table>	N.	ich	du	er	sie	es	wir	ihr	sie	Sie	G.	meiner	deiner	seiner	ihrer	seiner	unser	euer	ihrer	Ihrer	D.	mir	dir	ihm	ihr	ihm	uns	euch	ihnen	Ihnen	A.	mich	dich	ihn	sie	es	uns	euch	sie	Sie	
N.	ich	du	er	sie	es	wir	ihr	sie	Sie																																
G.	meiner	deiner	seiner	ihrer	seiner	unser	euer	ihrer	Ihrer																																
D.	mir	dir	ihm	ihr	ihm	uns	euch	ihnen	Ihnen																																
A.	mich	dich	ihn	sie	es	uns	euch	sie	Sie																																
Особові займенники в родовому відмінку вживаються рідко, а саме, після прийменників, дієслів і прикметників, що керують родовим відмінком.	<i>Statt (G) meiner kommt meine Schwester zu dir.</i> <i>Gedenke meiner!</i>																																								

ЗВОРОТНИЙ ЗАЙМЕННИК

Правило	Приклад																												
<p>Зворотний займенник указує на підмет (рідше додаток) речення. Він має всього дві відмінкові форми і вживається в реченні в ролі додатка, рідше як обставина. Займенник sich відповідає 3 особі однини й множини в давальному й знахідному відмінках. Форми 1 і 2 особи зворотного займенника збігаються з відповідними формами особового займенника.</p>	<p><i>Ich will mich durch ein Bad erfrischen. Er gibt sich mit Eifer seiner Arbeit hin. Wir interessieren uns für Kunst. Wie hast du dich erholt?</i></p>																												
<table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>Dativ</th> <th></th> <th>Akkusativ</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>ich</td> <td>mir</td> <td>ich</td> <td>mich</td> </tr> <tr> <td>du</td> <td>dir</td> <td>du</td> <td>dich</td> </tr> <tr> <td>er, sie, es</td> <td>sich</td> <td>er, sie, es</td> <td>sich</td> </tr> <tr> <td>wir</td> <td>uns</td> <td>wir</td> <td>uns</td> </tr> <tr> <td>ihr</td> <td>euch</td> <td>ihr</td> <td>euch</td> </tr> <tr> <td>sie, Sie</td> <td>sich</td> <td>sie, Sie</td> <td>sich</td> </tr> </tbody> </table>		Dativ		Akkusativ	ich	mir	ich	mich	du	dir	du	dich	er, sie, es	sich	er, sie, es	sich	wir	uns	wir	uns	ihr	euch	ihr	euch	sie, Sie	sich	sie, Sie	sich	
	Dativ		Akkusativ																										
ich	mir	ich	mich																										
du	dir	du	dich																										
er, sie, es	sich	er, sie, es	sich																										
wir	uns	wir	uns																										
ihr	euch	ihr	euch																										
sie, Sie	sich	sie, Sie	sich																										
<p>Дієслова зі зворотним займенником sich називають зворотними дієсловами. Більшість уживаються зі зворотним займенником sich у знахідному відмінку. Деякі зворотні дієслова можуть уживатися також без зворотного займенника sich.</p>	<p><i>Ich kämme mich. – Du kämmt dein Kind. (mich und das Kind відіграють роль об'єкта)</i></p>																												
<p>Є ряд дієслів, що утворюють із sich одне ціле і без займенника не вживаються.</p>	<p><i>sich befinden, sich erholen</i></p>																												
<p>У простому розповідному та у питальному реченні sich стоїть перед підметом, якщо підмет виражений іменником; після підмета, якщо підмет виражений займенником.</p>	<p><i>In den Ferien erhole ich mich gut. In den Ferien erholen sich die Schüler gern. Erholst du dich oft? Erholt sich deine Schwester oft?</i></p>																												
<p>Деякі дієслова вживаються зі зворотним займенником sich у давальному відмінку.</p>	<p><i>sich ansehen, sich anhören, sich vorstellen, sich aneignen, sich einbilden, sich vornehmen, sich notieren, sich überlegen, sich anschaffen, sich merken та ін.</i></p>																												

ВЗАЄМНИЙ ЗАЙМЕННИК

Правило	Приклад
Взаємний займенник einander не відмінюється. Він стоїть із дієсловами, що можуть мати взаємне значення, тобто позначають дію, що припускає мінімум дві діючі особи.	<i>sich küssen, sich schlagen</i>
Із прийменником взаємний займенник утворює складне слово.	<i>voneinander, miteinander, zueinander та ін. Wir haben beieinander gegessen, miteinander gesprochen und voneinander gelernt.</i>
Вибір прийменника залежить від керування дієслів. Форма einander використовується для давального й знахідного відмінків.	<i>sich unterscheiden (von Dat.) – Die Zwillinge unterscheiden sich voneinander durch ihre Charakterzüge.</i>

БЕЗОСОБОВИЙ ЗАЙМЕННИК

Правило	Приклад
Безособовий займенник es виконує в реченні функцію підмета або прямого додатка. Він уживається:	
1) як підмет із безособовими дієсловами, що позначають природні явища;	<i>es regnet, es schneit, es dunkelt, es friert</i>
2) як підмет у безособових реченнях, у яких зображені природні явища в стані спокою або перехід до таких;	<i>Es war früh. Es wurde noch kälter. Es ist Abend.</i>
3) як підмет у реченнях із стійкими виразами: es gibt, es steht, es geht, es handelt sich, es mangelt та ін.;	<i>Im Zimmer gibt es keinen Tisch. Wie geht es Ihnen?</i>
4) як додаток у реченнях із стійкими виразами: es gut (schlecht, schön usw.) haben, es sich bequem machen, es gut (schlecht) meinen, es weit bringen та ін.	<i>Er wird es nie zu etwas bringen. Ich meine es gut mit Ihnen.</i>

ПРИСВІЙНІ ЗАЙМЕННИКИ

Правило	Приклад																																
<p>Присвійний займенник стоїть перед іменником і відповідає на запитання wessen?</p> <p>Присвійний займенник знаходиться у взаємозв'язку з особовим займенником. Кожному особовому займеннику відповідає присвійний займенник.</p>	<table border="1" data-bbox="1110 547 1992 984"> <thead> <tr> <th></th> <th colspan="2">Singular</th> <th colspan="2">Plural</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>1. Person</td> <td>ich</td> <td>mein</td> <td>wir</td> <td>unser</td> </tr> <tr> <td>2. Person</td> <td>du</td> <td>dein</td> <td>ihr</td> <td>euer</td> </tr> <tr> <td rowspan="3">3. Person</td> <td>er</td> <td>sein</td> <td>sie</td> <td>ihr</td> </tr> <tr> <td>sie</td> <td>ihr</td> <td>Sie</td> <td>Ihr</td> </tr> <tr> <td>es</td> <td>sein</td> <td></td> <td></td> </tr> </tbody> </table>						Singular		Plural		1. Person	ich	mein	wir	unser	2. Person	du	dein	ihr	euer	3. Person	er	sein	sie	ihr	sie	ihr	Sie	Ihr	es	sein		
	Singular		Plural																														
1. Person	ich	mein	wir	unser																													
2. Person	du	dein	ihr	euer																													
3. Person	er	sein	sie	ihr																													
	sie	ihr	Sie	Ihr																													
	es	sein																															
<p>Присвійний займенник відмінюється в однині як неозначений артикль і як означений артикль у множині.</p>	<p><i>Wir gehen mit meinen Freunden ins Kino. Sein Bruder ist Lehrer.</i></p>																																
<table border="1" data-bbox="232 1255 1949 1916"> <thead> <tr> <th rowspan="2"></th> <th colspan="3">Singular</th> <th rowspan="2">Plural</th> </tr> <tr> <th>Maskulinum</th> <th>Femininum</th> <th>Neutrum</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>N.</td> <td>mein Anzug</td> <td>ihre Jacke</td> <td>dein Hemd</td> <td>meine Anzüge, Hemden, Jacken</td> </tr> <tr> <td>G.</td> <td>meines Anzuges</td> <td>ihrer Jacke</td> <td>deines Hemdes</td> <td>meiner Anzüge, Hemden, Jacken</td> </tr> <tr> <td>D.</td> <td>meinem Anzug</td> <td>ihrer Jacke</td> <td>deinem Hemd</td> <td>meinen Anzügen, Hemden, Jacken</td> </tr> <tr> <td>A.</td> <td>meinen Anzug</td> <td>ihre Jacke</td> <td>dein Hemd</td> <td>meine Anzüge, Hemden, Jacken</td> </tr> </tbody> </table>							Singular			Plural	Maskulinum	Femininum	Neutrum	N.	mein Anzug	ihre Jacke	dein Hemd	meine Anzüge, Hemden, Jacken	G.	meines Anzuges	ihrer Jacke	deines Hemdes	meiner Anzüge, Hemden, Jacken	D.	meinem Anzug	ihrer Jacke	deinem Hemd	meinen Anzügen, Hemden, Jacken	A.	meinen Anzug	ihre Jacke	dein Hemd	meine Anzüge, Hemden, Jacken
	Singular			Plural																													
	Maskulinum	Femininum	Neutrum																														
N.	mein Anzug	ihre Jacke	dein Hemd	meine Anzüge, Hemden, Jacken																													
G.	meines Anzuges	ihrer Jacke	deines Hemdes	meiner Anzüge, Hemden, Jacken																													
D.	meinem Anzug	ihrer Jacke	deinem Hemd	meinen Anzügen, Hemden, Jacken																													
A.	meinen Anzug	ihre Jacke	dein Hemd	meine Anzüge, Hemden, Jacken																													
<p>Українському присвійному займеннику «свій» відповідають у німецькій мові різні присвійні займенники.</p>	<p><i>Я читаю свою книгу. – Ich lese mein Buch. Ты читаеш свою книгу. – Du liest dein Buch. Він читає свою книгу. – Er liest sein Buch. Вона читає свою книгу. – Sie liest ihr Buch. Ми читаємо свою книгу. – Wir lesen unser Buch. Ви читаєте свою книгу. – Ihr lest euer Buch. Вони читають свою книгу. – Sie lesen ihr Buch.</i></p>																																

ВКАЗІВНІ ЗАЙМЕННИКИ

Правило	Приклад																									
Вказівними займенниками є: der, dieser, jener, solcher, derjenige, derselbe, es, selbst.																										
<p>Вказівні займенники der, die, das уживаються в називному, давальному і знахідному відмінках як самостійний підмет або додаток, вони відносяться до раніше згадуваного члена речення або до наступного означального підрядного речення:</p> <table border="1" data-bbox="174 905 1015 1269"> <thead> <tr> <th></th> <th>m.</th> <th>f.</th> <th>n.</th> <th>Pl.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>N.</td> <td>der</td> <td>die</td> <td>das</td> <td>die</td> </tr> <tr> <td>G.</td> <td>dessen</td> <td>deren</td> <td>dessen</td> <td>deren</td> </tr> <tr> <td>D.</td> <td>dem</td> <td>der</td> <td>dem</td> <td>denen</td> </tr> <tr> <td>A.</td> <td>den</td> <td>die</td> <td>das</td> <td>die</td> </tr> </tbody> </table>		m.	f.	n.	Pl.	N.	der	die	das	die	G.	dessen	deren	dessen	deren	D.	dem	der	dem	denen	A.	den	die	das	die	<p><i>Wann kommen die Gäste? – Die kommen morgen. Mit denen, die Physik studieren wollen, muss ich noch sprechen. Die Treppe in eurem Haus erinnert mich an die in Goethes Geburtshaus. Heute besuchte uns der Direktor mit seinem Sohn und dessen Freund. (= der Freund des Sohnes)</i></p>
	m.	f.	n.	Pl.																						
N.	der	die	das	die																						
G.	dessen	deren	dessen	deren																						
D.	dem	der	dem	denen																						
A.	den	die	das	die																						
<p>Dieser, diese, dieses означає вже відому особу або предмет.</p> <table border="1" data-bbox="159 1429 1026 1793"> <thead> <tr> <th></th> <th>m.</th> <th>f.</th> <th>n.</th> <th>Pl.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>N.</td> <td>dieser</td> <td>diese</td> <td>dieses</td> <td>diese</td> </tr> <tr> <td>G.</td> <td>dieses</td> <td>dieser</td> <td>dieses</td> <td>dieser</td> </tr> <tr> <td>D.</td> <td>diesem</td> <td>dieser</td> <td>diesem</td> <td>diesen</td> </tr> <tr> <td>A.</td> <td>diesen</td> <td>diese</td> <td>dieses</td> <td>diese</td> </tr> </tbody> </table>		m.	f.	n.	Pl.	N.	dieser	diese	dieses	diese	G.	dieses	dieser	dieses	dieser	D.	diesem	dieser	diesem	diesen	A.	diesen	diese	dieses	diese	<p><i>Ich habe diesen Roman noch nicht gelesen. Mit diesem Professor habe ich noch nicht gesprochen. Was hast du über dieses Ereignis gehört?</i></p> <p><i>Wir haben von diesem und jenem Problem gesprochen.</i></p>
	m.	f.	n.	Pl.																						
N.	dieser	diese	dieses	diese																						
G.	dieses	dieser	dieses	dieser																						
D.	diesem	dieser	diesem	diesen																						
A.	diesen	diese	dieses	diese																						
<p>Jener, jene, jenes указує на розходження або протиставлення.</p> <table border="1" data-bbox="159 1936 1026 2300"> <thead> <tr> <th></th> <th>m.</th> <th>f.</th> <th>n.</th> <th>Pl.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>N.</td> <td>jener</td> <td>jene</td> <td>jenes</td> <td>jene</td> </tr> <tr> <td>G.</td> <td>jenes</td> <td>jener</td> <td>jenes</td> <td>jener</td> </tr> <tr> <td>D.</td> <td>jenem</td> <td>jener</td> <td>jenem</td> <td>jenen</td> </tr> <tr> <td>A.</td> <td>jenen</td> <td>jene</td> <td>jenes</td> <td>jene</td> </tr> </tbody> </table>		m.	f.	n.	Pl.	N.	jener	jene	jenes	jene	G.	jenes	jener	jenes	jener	D.	jenem	jener	jenem	jenen	A.	jenen	jene	jenes	jene	<p><i>In welchem Haus wohnen Sie? In diesem oder in jenem? Unser Haus liegt an jener Seite des Platzes.</i></p>
	m.	f.	n.	Pl.																						
N.	jener	jene	jenes	jene																						
G.	jenes	jener	jenes	jener																						
D.	jenem	jener	jenem	jenen																						
A.	jenen	jene	jenes	jene																						

Правило					Приклад																													
<p>Solcher, solche, solches указує на вид або образ особи або предмета.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>m.</th> <th>f.</th> <th>n.</th> <th>Pl.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>N.</td> <td>solcher</td> <td>solche</td> <td>solches</td> <td>solche</td> </tr> <tr> <td>G.</td> <td>solches</td> <td>solcher</td> <td>solches</td> <td>solcher</td> </tr> <tr> <td>D.</td> <td>solchem</td> <td>solcher</td> <td>solchem</td> <td>solchen</td> </tr> <tr> <td>A.</td> <td>solchen</td> <td>solche</td> <td>solches</td> <td>solche</td> </tr> </tbody> </table>						m.	f.	n.	Pl.	N.	solcher	solche	solches	solche	G.	solches	solcher	solches	solcher	D.	solchem	solcher	solchem	solchen	A.	solchen	solche	solches	solche	<p><i>Er hatte solchen Hunger, dass ihm schlecht wurde.</i> <i>Solche Sachen, wie ich sie brauche, habe ich nirgends gefunden.</i> <i>Solche geschickten Handwerker gibt es kaum noch.</i></p>				
	m.	f.	n.	Pl.																														
N.	solcher	solche	solches	solche																														
G.	solches	solcher	solches	solcher																														
D.	solchem	solcher	solchem	solchen																														
A.	solchen	solche	solches	solche																														
<p>Derselbe, dieselbe, dasselbe означає особу або предмет, що є ідентичними раніше згадуваним.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>m.</th> <th>f.</th> <th>n.</th> <th>Pl.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>N.</td> <td>derselbe</td> <td>dieselbe</td> <td>dasselbe</td> <td>dieselben</td> </tr> <tr> <td>G.</td> <td>desselben</td> <td>derselben</td> <td>desselben</td> <td>derselben</td> </tr> <tr> <td>D.</td> <td>demselben</td> <td>derselben</td> <td>demselben</td> <td>denselben</td> </tr> <tr> <td>A.</td> <td>denselben</td> <td>dieselbe</td> <td>dasselbe</td> <td>dieselben</td> </tr> </tbody> </table>						m.	f.	n.	Pl.	N.	derselbe	dieselbe	dasselbe	dieselben	G.	desselben	derselben	desselben	derselben	D.	demselben	derselben	demselben	denselben	A.	denselben	dieselbe	dasselbe	dieselben	<p><i>Heute hast du schon wieder dasselbe Kleid wie gestern an.</i> <i>Sie stellt dieselben Fragen wie auch voriges Mal.</i></p>				
	m.	f.	n.	Pl.																														
N.	derselbe	dieselbe	dasselbe	dieselben																														
G.	desselben	derselben	desselben	derselben																														
D.	demselben	derselben	demselben	denselben																														
A.	denselben	dieselbe	dasselbe	dieselben																														
<p>Derjenige, diejenige, dasjenige вказує на особу або предмет, про яких мова йде в наступному означальному підрядному реченні.</p> <table border="1"> <thead> <tr> <th></th> <th>m.</th> <th>f.</th> <th>n.</th> <th>Pl.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>N.</td> <td>derjenige</td> <td>diejenige</td> <td>dasjenige</td> <td>diejenigen</td> </tr> <tr> <td>G.</td> <td>desjenigen</td> <td>derjenigen</td> <td>desjenigen</td> <td>derjenigen</td> </tr> <tr> <td>D.</td> <td>demjenigen</td> <td>derjenigen</td> <td>demjenigen</td> <td>denjenigen</td> </tr> <tr> <td>A.</td> <td>denjenigen</td> <td>diejenige</td> <td>dasjenige</td> <td>diejenigen</td> </tr> </tbody> </table>						m.	f.	n.	Pl.	N.	derjenige	diejenige	dasjenige	diejenigen	G.	desjenigen	derjenigen	desjenigen	derjenigen	D.	demjenigen	derjenigen	demjenigen	denjenigen	A.	denjenigen	diejenige	dasjenige	diejenigen	<p><i>An demjenigen Abend, an dem das geschah, waren alle zu Hause.</i> <i>Diejenigen, die fertig sind, können ihre Arbeiten schon abgeben.</i></p>				
	m.	f.	n.	Pl.																														
N.	derjenige	diejenige	dasjenige	diejenigen																														
G.	desjenigen	derjenigen	desjenigen	derjenigen																														
D.	demjenigen	derjenigen	demjenigen	denjenigen																														
A.	denjenigen	diejenige	dasjenige	diejenigen																														
<p>Вказівний займенник es вживається тільки як іменник і не відмінюється. Він має послаблене вказівне значення і в реченні залишається ненаголошеним.</p>					<p><i>Es war ein richtiger Skandal.</i> <i>Es war mein bester Abend.</i></p>																													
<p>Вказівний займенник selbst (або розмовна форма selber) відноситься до попереднього члена речення і підтверджує тотожність. Він не відмінюється. Якщо selbst стоїть перед словом, до якого відноситься, то має значення «навіть».</p>					<p><i>Ich selbst habe keine weiteren Fragen.</i> <i>Die Arbeiter können selbst entscheiden.</i> <i>Selbst der Dummste muss das doch einsehen.</i></p>																													

ПИТАЛЬНІ ЗАЙМЕННИКИ

Правило	Приклад																									
<p>Питальними займенниками є: wer, was, welcher, was für (ein).</p> <p>Вони укладають питання про предмет або особу, або їхні властивості.</p>	<p><i>Wer kommt zu Besuch?</i> <i>Welches Spielzeug gefällt dem Kind?</i> <i>Was liegt auf dem Tisch?</i></p>																									
<p>Займенники wer і was використовуються тільки як іменники. Wer запитує про особу, was – про предмет, рідше про особу.</p>	<table border="1" data-bbox="1203 744 1944 1032"> <tr> <td>N.</td> <td><i>wer</i></td> <td><i>was</i></td> </tr> <tr> <td>G.</td> <td colspan="2"><i>wessen</i></td> </tr> <tr> <td>D.</td> <td><i>wem</i></td> <td><i>(wem)</i></td> </tr> <tr> <td>A.</td> <td><i>wen</i></td> <td><i>was</i></td> </tr> </table>	N.	<i>wer</i>	<i>was</i>	G.	<i>wessen</i>		D.	<i>wem</i>	<i>(wem)</i>	A.	<i>wen</i>	<i>was</i>													
N.	<i>wer</i>	<i>was</i>																								
G.	<i>wessen</i>																									
D.	<i>wem</i>	<i>(wem)</i>																								
A.	<i>wen</i>	<i>was</i>																								
<p>Питальний займенник was використовується відносно особи, якщо запитують про її партійну приналежність, соціальний стан або професію.</p>	<p><i>Was ist er (von Beruf)?</i> <i>Was ist sie ihrer sozialen Stellung nach?</i></p>																									
<p>Займенник welcher (welche, welches) вживається, якщо потрібно зробити вибір із кількості.</p> <table border="1" data-bbox="189 1387 1073 1753"> <thead> <tr> <th></th> <th>m.</th> <th>f.</th> <th>n.</th> <th>Pl.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>N.</td> <td><i>welcher</i></td> <td><i>welche</i></td> <td><i>welches</i></td> <td><i>welche</i></td> </tr> <tr> <td>G.</td> <td><i>welches</i></td> <td><i>welcher</i></td> <td><i>welches</i></td> <td><i>welcher</i></td> </tr> <tr> <td>D.</td> <td><i>welchem</i></td> <td><i>welcher</i></td> <td><i>welchem</i></td> <td><i>welchen</i></td> </tr> <tr> <td>A.</td> <td><i>welchen</i></td> <td><i>welche</i></td> <td><i>welches</i></td> <td><i>welche</i></td> </tr> </tbody> </table>		m.	f.	n.	Pl.	N.	<i>welcher</i>	<i>welche</i>	<i>welches</i>	<i>welche</i>	G.	<i>welches</i>	<i>welcher</i>	<i>welches</i>	<i>welcher</i>	D.	<i>welchem</i>	<i>welcher</i>	<i>welchem</i>	<i>welchen</i>	A.	<i>welchen</i>	<i>welche</i>	<i>welches</i>	<i>welche</i>	<p><i>Welchen Roman liest du? – Den Roman „Drei Kameraden“.</i> <i>Welches Kleid gefällt dir? – Dieses Kleid rechts.</i></p>
	m.	f.	n.	Pl.																						
N.	<i>welcher</i>	<i>welche</i>	<i>welches</i>	<i>welche</i>																						
G.	<i>welches</i>	<i>welcher</i>	<i>welches</i>	<i>welcher</i>																						
D.	<i>welchem</i>	<i>welcher</i>	<i>welchem</i>	<i>welchen</i>																						
A.	<i>welchen</i>	<i>welche</i>	<i>welches</i>	<i>welche</i>																						
<p>Займенник was für (ein) запитує про якість або інші ознаки предмета. Його остання складова частина відмінюється як неозначений артикль. У множині займенник має форму was für?</p>	<p><i>Was für einen Roman liest du? – Einen interessanten historischen Roman.</i> <i>Was für ein Auto willst du dir anschaffen? – Ein rotes Sportauto.</i></p>																									
<table border="1" data-bbox="217 2070 1979 2431"> <thead> <tr> <th></th> <th>m.</th> <th>f.</th> <th>n.</th> <th>Pl.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>N.</td> <td><i>was für ein</i></td> <td><i>was für eine</i></td> <td><i>was für ein</i></td> <td><i>was für</i></td> </tr> <tr> <td>G.</td> <td><i>was für eines</i></td> <td><i>was für einer</i></td> <td><i>was für eines</i></td> <td><i>was für</i></td> </tr> <tr> <td>D.</td> <td><i>was für einem</i></td> <td><i>was für einer</i></td> <td><i>was für einem</i></td> <td><i>was für</i></td> </tr> <tr> <td>A.</td> <td><i>was für einen</i></td> <td><i>was für eine</i></td> <td><i>was für ein</i></td> <td><i>was für</i></td> </tr> </tbody> </table>			m.	f.	n.	Pl.	N.	<i>was für ein</i>	<i>was für eine</i>	<i>was für ein</i>	<i>was für</i>	G.	<i>was für eines</i>	<i>was für einer</i>	<i>was für eines</i>	<i>was für</i>	D.	<i>was für einem</i>	<i>was für einer</i>	<i>was für einem</i>	<i>was für</i>	A.	<i>was für einen</i>	<i>was für eine</i>	<i>was für ein</i>	<i>was für</i>
	m.	f.	n.	Pl.																						
N.	<i>was für ein</i>	<i>was für eine</i>	<i>was für ein</i>	<i>was für</i>																						
G.	<i>was für eines</i>	<i>was für einer</i>	<i>was für eines</i>	<i>was für</i>																						
D.	<i>was für einem</i>	<i>was für einer</i>	<i>was für einem</i>	<i>was für</i>																						
A.	<i>was für einen</i>	<i>was für eine</i>	<i>was für ein</i>	<i>was für</i>																						

ВІДНОСНІ ЗАЙМЕННИКИ

- Правило	Приклад																									
До відносних займенників належать: der (die, das), welcher (welche, welches), was für (ein), wer, was.																										
Відносні займенники вводять підрядне (означальне) речення. Вони виконують функцію сполучника, при цьому вказують на предмет або особу, що згадувалися в головному реченні.	<i>Kennen Sie den Jungen, mit dem ich ins Kino ging?</i> <i>Ich gebe dir das Buch, welches ich schon gelesen habe.</i>																									
Відносний займенник der (die, das) відмінюється: <table border="1" data-bbox="189 1051 1058 1415"> <thead> <tr> <th></th> <th>m.</th> <th>f.</th> <th>n.</th> <th>Pl.</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>N.</td> <td>der</td> <td>die</td> <td>das</td> <td>die</td> </tr> <tr> <td>G.</td> <td>dessen</td> <td>deren</td> <td>dessen</td> <td>deren</td> </tr> <tr> <td>D.</td> <td>dem</td> <td>der</td> <td>dem</td> <td>denen</td> </tr> <tr> <td>A.</td> <td>den</td> <td>die</td> <td>das</td> <td>die</td> </tr> </tbody> </table> Рід та число відносного займенника залежить від того слова, до якого він належить; відмінок визначається його синтаксичною функцією в реченні.		m.	f.	n.	Pl.	N.	der	die	das	die	G.	dessen	deren	dessen	deren	D.	dem	der	dem	denen	A.	den	die	das	die	<i>Die Lampe, die auf dem Tisch steht, stammt aus dem 18. Jahrhundert.</i> <i>Die Wohnung, die wir uns gestern angeschaut haben, ist leider schon vermietet.</i> <i>Der Käfer, dessen Flügel glänzten, krabbelte am Zweig empor.</i>
	m.	f.	n.	Pl.																						
N.	der	die	das	die																						
G.	dessen	deren	dessen	deren																						
D.	dem	der	dem	denen																						
A.	den	die	das	die																						
Відносний займенник was часто відноситься до займенників das, etwas, nichts, alles, manches, vieles , до субстантивованого прикметника або до всього речення:	<i>Ich weiß nichts davon, was du erzählst.</i> <i>Ich kann dir alles erzählen, was du hören willst.</i>																									

НЕОЗНАЧЕНІ ЗАЙМЕННИКИ

Правило	Приклад
Неозначені займенники вказують на те, що люди або предмети є неозначеними, невідомими або маловідомими.	<i>man, einer, irgendein, irgendwelcher, jeder, irgendwer, irgendwas, etwas, jemand, mancher, alles, einiges, vieles</i>

Правило				Приклад				
Неозначені займенники, що вживаються самостійно як підмет або додаток, відмінюються таким чином:								
N.	man	jemand	einer, eine, eines	irgendwer, -was	etwas			
G.	–	jemandes	–	–	–			
D.	einem	jemand(em)	einem, einer, einem	irgendwem, –	–			
A.	einen	jemand(en)	einen, eine, eines	irgendwen, -was	etwas			
Займенники man, einer, irgendwer, jemand можуть представляти лише людей, тому вони називаються неозначено-особовими займенниками.				<i>Zum Glück hat mir jemand beim Einsteigen geholfen.</i> <i>Beim Aussteigen habe ich jemand(en) um Hilfe gebeten.</i> <i>Die Tagesschau gibt einem nicht genügend Informationen.</i>				
Man означає деяку кількість невідомих людей або невизначену спільність; дієслово стоїть завжди в третій особі однини.				<i>In der Tagesschau kann man sich über die Ereignisse des Tages informieren.</i>				
Einer, eine, eines означає групу або один предмет із багатьох (Pl. welche); цьому займеннику відповідає заперечна форма keiner, keine, keines .				<i>Zehn Leute haben am Seminar teilgenommen, einer hat Protokoll geführt.</i> <i>Keiner hat was mitgebracht.</i>				
	m.		f.		n.		Pl.	
N.	einer	keiner	eine	keine	eines	keines	welche	keine
G.	eines	keines	einer	keiner	eines	keines	welcher	keiner
D.	einem	keinem	einer	keiner	einem	keinem	welchen	keinen
A.	einen	keinen	eine	keine	eines	keines	welche	keine
Дуже часто цей займенник уживається в групі слів (k)einer(-e, -es) + множина іменника в родовому відмінку (з означеним артиклем) або einer/keiner + von + множина іменника в давальному відмінку. Ця група називається genitivus partitivus і вона означає відносну частину цілого.				<i>Wir haben mit einem der Studenten gesprochen.</i> <i>Ich kaufe eines dieser Bücher.</i> <i>Eine dieser Sportlerinnen hat im Wettbewerb gewonnen.</i>				
Irgendwer і irgendjemand позначають одну людину або декілька людей, що не визначені ближче.				<i>Hast du noch irgendwen in der Firma erreichen können?</i> <i>Siehst du irgendjemand(en)?</i>				

Правило	Приклад
Etwas уживається для предметів, понять і загальних зв'язків. Те ж значення має irgendwas .	<i>Hast du etwas davon gehört? Erzähle mir irgendwas über dein Land!</i>
Неозначені займенники, що можуть уживатися з іменником або без нього, відмінюються таким чином:	<i>Jedes Land hat viele Sehenswürdigkeiten. Jeder muss helfen. Die Sozialhelferin hat schon manchen einsamen Menschen geholfen. Manche wollen sich nicht helfen lassen. Jetzt war alles wieder genauso wie vorher.</i>

	m.	f.	n.	Pl.	n.		
N.	jeder	manche	alles	alle	vieles	weniges	anderes
G.	jedes	mancher	alles	aller	–	–	–
D.	jedem	mancher	allem	allen	vielen	wenigem	anderem
A.	jeden	manche	alles	alle	vieles	weniges	anderes

Однина **all-** стоїть перед субстантивованими прикметниками та іменниками без артикля. Він відмінюється як означений артикль.

Скорочена форма множини **all** стоїть перед означеним артиклем, вказівним або присвійним займенником.

*Ich wünsche Ihnen alles Gute.
Sie trennten sich in aller Freundschaft.*

*Wer kann sich schon all diese Sachen leisten?
Mich interessieren all deine Probleme überhaupt nicht.*

Неозначені займенники **andere, einige, einzelne, mehrere, viele, wenige** вживаються здебільшого в множині і мають такі ж закінчення, як і означений артикль у множині.

*Das können auch andere tun.
Einige sind früher gekommen.
Wenige haben das geschafft.
Einzelne mögen das nicht.*

N.	viele	andere	einzelne	mehrere	wenige	einige
G.	vieler	anderer	einzelner	mehrerer	weniger	einiger
D.	vielen	anderen	einzelnen	mehreren	wenigen	einigen
A.	viele	andere	einzelne	mehrere	wenige	einige

Таблиця 37

ЗАПЕРЕЧНІ ЗАЙМЕННИКИ Й ПРИСЛІВНИКИ

Правило	Приклад
Заперечні займенники й прислівники на основі їхньої синтаксичної самостійності взаємозалежні.	<i>keiner, niemand, nichts, nie, niemals, nimmer, nimmermehr, nirgends, nirgendwo, keinerlei</i>
Keiner і niemand є синонімами, що відносяться тільки до людей, вони протистоять запереченню nichts , що означає навпаки тільки неістоти.	<i>Niemand (keiner) antwortete. Nichts ließ sich sehen oder hören.</i>
Nie, niemals, nimmermehr представляють синонімічний ряд заперечних прислівників часу.	<i>Ich habe nie (niemals) Frankreich besucht. Wir werden unsere Helden nimmer (nimmermehr) vergessen.</i>
Nirgends і nirgendwo є локальними заперечними прислівниками.	<i>Ich sehe nirgends (nirgendwo) deine Schlüssel.</i>
Keiner, niemand, nichts виступають у реченні як підмет або додаток.	<i>Keiner hat diese Panne gesehen. Leider haben wir nichts erfahren.</i>
На відміну від української мови, де можуть стояти кілька заперечень у реченні, у німецькій мові можливим є тільки одне заперечення в реченні.	<i>Я ніколи нічого про це не чув. = Ich habe nie etwas darüber gehört.</i>
Для перекладу на німецьку мову українських заперечень уживаються паралельні позитивні форми.	<i>kein – ein nichts – etwas keinerlei – allerlei nirgends – irgendwo niemand – jemand nie, niemals – jemals</i>

Таблиця 38

ЗАЙМЕННИКОВІ ПРИСЛІВНИКИ

Правило	Приклад
Займенникові прислівники утворюються з прислівників da(r)- або wo(r)- і прийменників. Форми dar- і wor- уживаються, якщо прийменник починається на голосну.	<i>wobei – dabei, wodurch – dadurch, wofür – dafür, womit – damit, wonach – danach, wovon – davon, wovor – davor, wozu – dazu, woran – daran, worauf – darauf, woraus – daraus, worin – darin, worum – darum, worüber – darüber, worunter – darunter</i>

Правило	Приклад
Займенникові прислівники стоять на місці групи слів <i>прийменник + займенник</i> і замінюють іменник із прийменником. Іменник означає при цьому неістоту.	– <i>Wartest du auf den Bus?</i> – <i>Ja, ich warte darauf.</i> <i>Wovon hängt das ab?</i>
Форми з wo(r) - уживаються як питальні слова, форми з da(r) - мають завжди вказівне значення.	<i>Wofür interessiert er sich?</i> <i>Ich interessiere mich dafür nicht.</i>
Вибір прийменника завжди залежить від керування дієслова, іменника або прикметника.	<i>stolz sein auf Akk.</i> – <i>Worauf bist du stolz? Ich bin stolz darauf.</i>

Таблиця 39

ПРИСЛІВНИК

Правило	Приклад
Прислівник означає локальні, часові, причинні й модальні обставини. Він визначає таким чином дієслова, прикметники, дієприкметники, іменники, інші прислівники й речення.	<i>Rebekka sprang kopfüber ins Wasser.</i> <i>Die Aufnahme war zuwenig scharf.</i> <i>Das Bild links stammt von Picasso.</i> <i>Du solltest die anderen vielleicht fragen.</i>
Прислівники місця, що відповідають на запитання <i>де? звідки? куди?</i>	
1. Для позначення місця або стану спокою: hier, da, dort, draußen, drinnen, drüben, innen, außen, rechts, links, oben, unten, überall, irgendwo, anderswo; nirgendwo, nirgendswow; vorn, hinten, obenan, obenauf, nebenan.	<i>Überall liegt weißer Schnee.</i> <i>Ich kann deinen Schlüssel nirgendwo finden.</i> <i>Der Schrank steht links.</i> <i>Er wohnt oben.</i> <i>Draußen war es kalt und dunkel.</i>
2. Для позначення напрямку: а) вихідного пункту руху: hierher, daher, überallher, irgendwoher, anderswoher, nirgendwoher;	<i>Wir kaufen alles im Kaufhaus, auch unsere Möbel haben wir daher.</i> <i>Sportler kamen von überallher in unsere Stadt.</i> <i>Irgendwoher hast du doch Geld!</i>
б) кінцевого пункту або мети руху: hierhin, dahin, dorthin, aufwärts, abwärts, seitwärts, vorwärts, rückwärts, heimwärts, fort, weg, heim, bergauf, bergab, überallhin, irgendhin, anderswohin, nirgendwohin, wohin.	<i>Wir fahren nach Paris. Fahrt ihr auch dahin?</i> <i>Stell die Tasche hierhin.</i> <i>Karl ist fort.</i> <i>Fahren Sie bitte rückwärts in die Garage!</i> <i>Die Straße führt abwärts ins Tal.</i>
У словосполученнях hin і her із прийменниками, her означає дію в напрямку до того, хто говорить, hin указує на дію в напрямку від того, хто говорить.	<i>Er kommt herein. Er geht hinaus. (той, хто говорить, знаходиться в приміщенні)</i> <i>Er kommt heraus. Er geht hinein. (той, хто говорить, знаходиться не в приміщенні)</i>

Правило	Приклад
Прислівники часу, що відповідають на запитання коли? відколи? доки? як довго? як часто?	
<p>1. Для позначення пункту часу (або відрізка часу): anfangs, bald, beizeiten, damals, dann, demnächst, eben, endlich, eher, gerade, jetzt, neuerzeit, soeben, sogleich, vorerst, vorhin, zugleich, zuletzt, zunächst; gestern, heute, morgen, vorgestern, übermorgen, heutzutage, früh, wann.</p>	<p><i>Die beiden Parteien stritten sich eine Zeitlang, aber sie einigten sich zuletzt doch noch. Übermorgen sind die Geschäfte den ganzen Tag geschlossen. Er ist sogleich zu ihm geeilt. Dort kommt er gerade. Anfangs war der kleine Junge sehr schüchtern.</i></p>
<p>2. Для позначення тривалості часу: allezeit, bislang, bisher, immer, lange, längst, nie, noch, seither, stets, zeitlebens.</p>	<p><i>Bisher war er in der Devisenabteilung tätig. Du hast dich lange in München aufgehalten. Du kommst immer pünktlich ins Büro.</i></p>
<p>3. Для позначення повторення дії: bisweilen, häufig, jedesmal, jederzeit, mehrmals, manchmal, mitunter, nochmals, oft, selten, zeitlich, wiederum, täglich, wöchentlich, monatlich, jährlich, montags, dienstags, usw.; abends, nachts, mittags, vormittags, nachmittags; einmal, zweimal, dreimal usw.</p>	<p><i>Du hast das schon dreimal wiederholt. Im Fernsehen werden manchmal ganz ausgezeichnete Theaterstücke gezeigt. Der Facharbeiter verdient wöchentlich 450 Euro. An der Nordküste kann es auch im Hochsommer bisweilen recht kühl sein.</i></p>
<p>4. Для позначення часу, що відноситься до іншого пункту часу (відносний час): indessen, inzwischen, nachher, seitdem, vorher, unterdessen.</p>	<p><i>Nachher muss er zu einer Besprechung. Ich hole unterdessen den Wein aus dem Keller. Wir sind mit der Arbeit inzwischen fertig geworden.</i></p>
Прислівники способу дії, що відповідають на запитання яким чином?	
<p>1. Для позначення способу дії (якості): anders, gern, so, wie; fleißig, gut, langsam, schnell, tüchtig ...; eilends, unversehens, vergebens; anstandslos, bedenkenlos, fehlerlos; blindlings, fährlings, rittlings; derart, ebenfalls, ebenso, genauso, irgendwie; geradeaus, hinterrücks, insgeheim, kopfüber, kurzerhand.</p>	<p><i>Ich habe vergebens auf den Bus gewartet. Die Leute haben derart gut gearbeitet, dass sie früher Feierabend machen können. Ich habe den Pass anstandslos bekommen. Nina spielt ebenso gut Klavier wie Iwan. Sie brauchen einen Pass. Anders können Sie nicht ins Ausland fahren.</i></p>
<p>2. Для позначення ступеню й міри (якості та інтенсивності): einigermaßen, größtenteils, halbwegs, teilweise.</p>	<p><i>Sie haben nur teilweise Recht. Die politische Lage hat sich seit den letzten Ereignissen wieder einigermaßen beruhigt.</i></p>
<p>3. Для позначення інструмента та засобу: dadurch, damit, hiermit, irgendwomit, wodurch, womit .</p>	<p><i>Hiermit bescheinigen wir den Empfang Ihres Briefes. Er hat irgendwomit die Tür geöffnet.</i></p>

Правило	Приклад									
<p>4. Для позначення поширення (сурядні обставини): auch, anders, außerdem, ferner, desgleichen, ebenfalls, gleichfalls, sonst, überdies, weiterhin, zudem; erstens, zweitens, drittens usw.</p>	<p><i>Fahren Sie vorsichtig, sonst gibt es einen Unfall!</i> <i>Das Fabrikgebäude soll instandgesetzt werden, ferner sollen einige neue Maschinen installiert werden.</i> <i>Erstens bin ich mit dir nicht einverstanden.</i></p>									
<p>5. Для позначення обмежувальних і протиставних обставин: allerdings, dagegen, doch, eher, freilich, hingegen, immerhin, indes(sen), insofern, insoweit, jedoch, nur, vielmehr, wenigstens, zumindest.</p>	<p><i>Das ist freilich eine dumme Sache.</i> <i>Er studiert Musik, insoweit es für seine Arbeit notwendig ist.</i> <i>Zumindest einmal war er im Theater.</i> <i>Nein! Ich würde vielmehr sagen, dass er klug ist.</i></p>									
Прислівники причини										
<p>1. Для позначення причини (причинні обставини): also, anstandshalber, daher, darum, demnach, deshalb, deswegen, folglich, infolgedessen, meinethalber, mithin, nämlich, so, somit; warum, weshalb, weswegen.</p>	<p><i>Infolgedessen konnte er nicht kommen.</i> <i>Du hast keine Zeit, folglich kannst du mir nicht helfen.</i> <i>Warum hat sie dich nicht besucht?</i> <i>Meinethalber braucht ihr nicht zu bleiben.</i> <i>Also wir fahren ohne euch.</i></p>									
<p>2. Для позначення умови (обставини умови): dann, sonst; andernfalls, gegebenenfalls, nötigenfalls, schlimmstenfalls; genau genommen, streng genommen.</p>	<p><i>Notfalls verschieben wir die Sendung auf etwa 22 Uhr.</i> <i>Schlimmstenfalls verpassen wir den Bus.</i> <i>Komm mit, dann erzähle ich dir alles.</i></p>									
<p>3. Для позначення недостатньої причини (допустові обставини): dennoch, dessenungeachtet, gleichwohl, nichtsdestoweniger, trotzdem.</p>	<p><i>Dessenungeachtet haben wir das Wochenende gut verbracht.</i> <i>Trotzdem will sie nichts wissen.</i> <i>Rainer hat dennoch abgesagt.</i></p>									
<p>4. Для позначення наслідку (слідчі обставини): so.</p>	<p><i>Sein Wecker ist kaputt, so ist er zu spät gekommen.</i></p>									
<p>5. Для позначення мети (обставини мети): dazu, darum, deshalb, deswegen, hierzu, warum, wozu.</p>	<p><i>Sie muss die Prüfungen an der Universität ablegen, deswegen lernt sie jeden Tag bis spät in die Nacht.</i></p>									
<p>Прислівники bald, gern і viel можуть утворювати ступені порівняння:</p> <table border="1" data-bbox="239 2059 965 2419"> <tbody> <tr> <td>bald</td> <td>eher</td> <td>am ehesten</td> </tr> <tr> <td>gern</td> <td>lieber</td> <td>am liebsten</td> </tr> <tr> <td>viel</td> <td>mehr</td> <td>am meisten</td> </tr> </tbody> </table>	bald	eher	am ehesten	gern	lieber	am liebsten	viel	mehr	am meisten	<p><i>Am meisten gibt es hier im Juli Pfirsiche.</i> <i>Je eher du kommst, desto besser.</i> <i>Kannst du mir mehr Äpfel geben.</i> <i>Lieber fahren wir ins Gebirge.</i></p>
bald	eher	am ehesten								
gern	lieber	am liebsten								
viel	mehr	am meisten								

Правило	Приклад
Деякі прислівники можуть уживатися в реченні в ролі обставини, іменної частини присудка й означення (у позиції після обумовленого слова).	<i>Der Student arbeitet dort.</i> (у ролі обставини) <i>Der Student ist dort.</i> (у ролі іменної частини присудка) <i>Der Student dort arbeitet bei uns.</i> (у ролі означення)

Таблиця 40

ЧИСЛІВНИК

Кількісні числівники

Правило	Приклад
Кількісні числівники вказують на певну кількість осіб або предметів і відповідають на запитання <i>скільки?</i> Вони вживаються як означення або іменна частина присудка і, як правило, не відмінюються.	<i>Wie viele Bücher liegen auf dem Tisch? – Auf dem Tisch liegen drei Bücher.</i>
Кількісні числівники утворюються таким чином: від 0 до 12 – треба вивчити, від 13 до 19 – за допомогою суфікса -zehn , від 20 до 90 – за допомогою суфікса -zig . Запам'ятайте: у складних числівниках до 99 спочатку називають значення одиниць, потім сполучник und , потім – значення десятка.	<i>23 – dreiundzwanzig</i> <i>45 – fünfunfzig</i> <i>78 – achtundsiebzig</i>

0 – 12	13 – 19	20 – 29	30 – 90
0 – null	13 – dreizehn	20 – zwanzig	30 – dreißig
1 – eins	14 – vierzehn	21 – einundzwanzig	31 – einunddreißig usw.
2 – zwei	15 – fünfzehn	22 – zweiundzwanzig	40 – vierzig
3 – drei	16 – sechzehn	23 – dreiundzwanzig	50 – fünfzig
4 – vier	17 – siebzehn	24 – vierundzwanzig	60 – sechzig
5 – fünf	18 – achtzehn	25 – fünfundzwanzig	70 – siebzig
6 – sechs	19 – neunzehn	26 – sechsundzwanzig	80 – achtzig
7 – sieben		27 – siebenundzwanzig	90 – neunzig
8 – acht		28 – achtundzwanzig	
9 – neun		29 – neunundzwanzig	
10 – zehn			
11 – elf			
12 – zwölf			

Правило	Приклад
100 – 500 100 – (ein)hundert 135 – (ein)hundertfünfunddreißig 200 – zweihundert 300 – dreihundert 400 – vierhundert 500 – fünfhundert	1 000 – 1 000 000 1 000 – (ein)tausend 1 782 – (ein)tausendsiebenhundertzweiundachtzig 2 000 – zweitausend 3 000 – dreitausend usw. 1 000 000 – eine Million
На підставі свого значення кількісні числівники вимагають після себе, зазвичай, множини іменників.	<i>zwei Räume, tausend Kinder</i>
Іменник може стояти в однині після числівника ein- , а також якщо числівник стоїть після іменника чи іменник означає певну міру.	<i>ein Tisch, ein Buch; Seite vier, Raum zwölf; fünf Stück Zucker, zwei Glas Bier</i>
Числа до 999 999 утворюють у німецькій мові сполучення і пишуться як одне слово.	<i>256310 – zweihundertsechsfünfunddreihundertzehn</i>
Іменники мільйон, мільярд, більйон та ін. утворюють із меншими числами словосполучення і пишуться окремо.	<i>7 052 000 sieben Millionen zweiundfünfundtausend</i>
З усіх кількісних числівників відмінюється тільки числівник ein , а саме, як прикметник, у залежності від типу відмінювання.	<i>einer, der eine; eines, das eine; eines Sinnes, einer Meinung sein; mit Hilfe des einen, der einen; einem, dem einen winkt der Preis</i>
Форма eins уживається, якщо слово стоїть окремо (у перерахуваннях, у математичних прикладах), наприкінці групи числівника, для вказівки часу без іменника Uhr та в словосполученнях, що читаються окремо, таких, як номери телефонів, десяткові числа та ін.	<i>1, 2, 3, 4 – eins, zwei, drei, vier;</i> <i>1 + 3 – eins plus drei;</i> <i>201 – zweihunderteins;</i> <i>um eins, gegen eins, halb eins;</i> <i>Meine Telefonnummer ist 3415 (sprich: drei vier eins fünf)</i>

Таблиця 41

ПОЗНАЧЕННЯ РОКУ Й ЧАСУ ТА МАТЕМАТИЧНІ РАХУВАННЯ

Правило	Приклад
Позначення року	
Роки від 1000 до 1099 позначаються таким чином:	<i>1077 (ein)tausendsiebenundsiebzig</i>
Роки 1100 – 1999:	<i>1965 neunzehnhundertfünfundsechzig</i>
Роки, починаючи з 2000 року:	<i>2002 zweitausendzwei</i>

Правило	Приклад
Позначення року до 0 року – із додаванням v.u.Z. (до нашої ери).	<i>Der Spartacus-Aufstand fand 74-71 v. u. Z statt.</i>
Позначення років перших сторіч після 0 року часто приймають додавання u.Z. (нашої ери).	<i>Die Römer wurden 9 u. Z. im Teutoburger Wald von den Germanen geschlagen.</i>
Для позначення року – без місяця й дня – у німецькій мові вживається рік без прийменника або в сполученні з im Jahr(e) .	<i>Er wurde 1867 geboren. Er wurde im Jahre 1867 geboren.</i>
Позначення часу	
Для першої половини дня (0 –12) час вказується однозначно.	<i>Es ist ein (Uhr). Es ist vier (Uhr). Es ist zwölf (Uhr).</i>
Для позначення часу другої половини дня розрізняють між офіційною й розмовною мовою.	офіційно: <i>Es ist dreizehn Uhr. Es ist vierzehn Uhr.</i> розмовна мова: <i>Es ist ein Uhr / eins. Es ist zwei (Uhr).</i>
Щоб уникнути непорозумінь, використовуються обставини часу.	<i>Der Zug kommt ein Uhr <u>nachts</u> / <u>mittags</u> an. Er arbeitet bis 6 Uhr <u>morgens</u> / <u>abends</u>.</i>
Позначення хвилин	
Офіційно хвилини вказуються після позначення години. Слово <i>хвилина</i> є факультативним.	<i>9.01 Uhr neun Uhr eine Minute / eins 9.15 Uhr neun Uhr fünfzehn (Minuten) 9.32 Uhr neun Uhr zweiunddreißig (Minuten)</i>
У розмовній мові хвилини вказуються перед годиною.	<i>9.05 Uhr fünf nach neun 9.10 Uhr zehn nach neun / fünf vor Viertel zehn 9.15 Uhr Viertel zehn / Viertel nach neun 9.20 Uhr zwanzig nach neun / zehn vor halb zehn / fünf nach Viertel zehn 9.25 Uhr fünf vor halb zehn 9.30 Uhr halb zehn 9.35 Uhr fünf nach halb zehn 9.40 Uhr zehn nach halb zehn / zwanzig vor zehn 9.45 Uhr Viertel vor zehn 9.50 Uhr zehn vor zehn 9.55 Uhr fünf vor zehn</i>
Математичні рахування	
Додавання:	<i>8 + 6 = 14 8 plus / und 6 ist (gleich) 14</i>
Віднімання:	<i>8 - 6 = 2 8 minus / weniger 6 ist (gleich) 2</i>
Множення:	<i>6 × 2 = 12 6 mal / multipliziert mit 2 ist (gleich) 12</i>

Правило	Приклад
Ділення:	$6 : 2 = 3$ 6 (dividiert / geteilt) durch 2 ist (gleich) 3
Інші математичні рахування:	$3^2 = 9$ 3 hoch 2 ist (gleich) 9 auch: 3 zum Quadrat ist 9
	$3^3 = 27$ 3 hoch 3 ist (gleich) 27
	$\sqrt{4} = 2$ Quadratwurzel (oder: zweite Wurzel) aus 4 ist (gleich) 2
	$\sqrt[3]{8} = 2$ Kubikwurzel (oder: dritte Wurzel) aus 8 ist (gleich) 2
	$y = f(x)$ Ypsilon ist (gleich) Funktion (oder: f) von x

Таблиця 42

ПОРЯДКОВІ ЧИСЛІВНИКИ

Правило	Приклад																														
За допомогою порядкових числівників вказується певне місце в ряді осіб або предметів. Порядкові числівники відповідають на запитання: котрий? Вони вживаються з означеним артиклем і відмінюються як прикметники.	<i>Heute ist der fünfte Oktober. Diesen Text kann man auf der dreiundzwanzigsten Seite finden.</i>																														
Порядкові числівники утворюються від кількісних за допомогою суфіксів -t або -st . Порядкові числівники від 2 до 19 мають суфікс -t , від 20 – суфікс -st .																															
<table border="1"> <tbody> <tr> <td>1 – der erste (unregelmäßig)</td> <td>11 – der elfte</td> <td></td> </tr> <tr> <td>2 – der zweite</td> <td>12 – der zwölfte</td> <td>20 – der zwanzigste</td> </tr> <tr> <td>3 – der dritte (unregelmäßig)</td> <td>13 – der dreizehnte</td> <td>30 – der dreißigste</td> </tr> <tr> <td>4 – der vierte</td> <td>14 – der vierzehnte</td> <td>40 – der vierzigste</td> </tr> <tr> <td>5 – der fünfte</td> <td>15 – der fünfzehnte</td> <td>50 – der fünfzigste</td> </tr> <tr> <td>6 – der sechste</td> <td>16 – der sechzehnte</td> <td>60 – der sechzigste</td> </tr> <tr> <td>7 – der siebte (der siebente)</td> <td>17 – der siebzehnte</td> <td>70 – der siebzigste</td> </tr> <tr> <td>8 – der achte (unregelmäßig)</td> <td>18 – der achtzehnte</td> <td>80 – der achtzigste</td> </tr> <tr> <td>9 – der neunte</td> <td>19 – der neunzehnte</td> <td>90 – der neunzigste</td> </tr> <tr> <td>10 – der zehnte</td> <td></td> <td>100 – der hundertste</td> </tr> </tbody> </table>	1 – der erste (unregelmäßig)	11 – der elfte		2 – der zweite	12 – der zwölfte	20 – der zwanzigste	3 – der dritte (unregelmäßig)	13 – der dreizehnte	30 – der dreißigste	4 – der vierte	14 – der vierzehnte	40 – der vierzigste	5 – der fünfte	15 – der fünfzehnte	50 – der fünfzigste	6 – der sechste	16 – der sechzehnte	60 – der sechzigste	7 – der siebte (der siebente)	17 – der siebzehnte	70 – der siebzigste	8 – der achte (unregelmäßig)	18 – der achtzehnte	80 – der achtzigste	9 – der neunte	19 – der neunzehnte	90 – der neunzigste	10 – der zehnte		100 – der hundertste	
1 – der erste (unregelmäßig)	11 – der elfte																														
2 – der zweite	12 – der zwölfte	20 – der zwanzigste																													
3 – der dritte (unregelmäßig)	13 – der dreizehnte	30 – der dreißigste																													
4 – der vierte	14 – der vierzehnte	40 – der vierzigste																													
5 – der fünfte	15 – der fünfzehnte	50 – der fünfzigste																													
6 – der sechste	16 – der sechzehnte	60 – der sechzigste																													
7 – der siebte (der siebente)	17 – der siebzehnte	70 – der siebzigste																													
8 – der achte (unregelmäßig)	18 – der achtzehnte	80 – der achtzigste																													
9 – der neunte	19 – der neunzehnte	90 – der neunzigste																													
10 – der zehnte		100 – der hundertste																													

У складних числах порядковим стає тільки останнє число.	<i>der sechzehnte, der zweiundzwanzigste</i>
На письмі крапка після числа вказує, що числівник є порядковим.	<i>der 2. September, der 27. Januar</i>

Таблиця 43

ДРОБОВІ ЧИСЛІВНИКИ ТА ОСОБЛИВІ ВИПАДКИ

Правило	Приклад
Дробові числівники позначають частину від цілого. Вони утворюються від кількісних числівників за допомогою суфікса -tel (до 19) і за допомогою суфікса -stel (від 20).	<i>1/100 ein Hundertstel</i> <i>4/105 vier Hundertfüntel</i>
Існують різні можливості для читання сполучення 1 ½.	<i>eineinhalb Kilo</i> <i>anderthalb Kilo</i> <i>ein und ein halbes Kilo</i>
Загальні числа	
Загальні числа позначають певну кількість осіб або предметів. Загальні числа утворюються від маленьких чисел за допомогою суфікса -erlei .	<i>dreierlei (троякий), fünferlei (п'яти видів (сортів)), hunderterlei (різного роду, ста (різних) видів)</i>
Загальні числа не змінюються і вживаються, як правило, з нульовим артиклем.	<i>Es sind zweierlei Genera zu unterscheiden: das natürliche Genus und das grammatische Genus.</i>
Загальні числа, які утворені від числівників hundert і tausend , позначають неозначено велике число.	<i>Mein Sohn hat immer tausenderlei Fragen.</i>
Числа зі значенням повторення	
Числа зі значенням повторення мають суфікс -malig , вживаються як означення і відмінюються.	<i>zweimalig (дворазовий), dreimalig (трьохразовий), vielmilig (багаторазовий)</i>
Числа зі значенням повторення позначають певну кількість у часовому порядку.	<i>der dreimalige Olympiasieger (спортсмен, що переміг на трьох олімпіадах в одному виді спорту)</i>
Множні числа	
Множні числа мають суфікс -fach , вживаються як означення і відмінюються.	<i>zweifach (дворазовий, двічі), dreifach (тричі, трьохразовий), vielfach (багаторазовий)</i>
Множні числа позначають певну кількість не в часовому порядку, але паралельно.	<i>der dreifache Olympiasieger (спортсмен, що переміг на одній олімпіаді у трьох дисциплінах)</i>

Правило	Приклад
Розподільні числа	
Розподільні числа утворюються з кількісних числівників і прислівника <i>je</i> .	<i>je zwei, je zwölf, je tausend</i> (по двох, по дванадцятьох, по тисячі)
Числа зі значенням перерахування	
Числа зі значенням перерахування утворюються від порядкових числівників + -ens .	<i>erstens, zweitens, drittens</i> (по-перше, по-друге, по-третє)
Збірні числівники	
Збірні числівники утворюються таким чином: 1) zu + порядковий числівник без закінчення; 2) zu + кількісний числівник із закінченням -en .	<i>zu dritt, zu zweit, zu viert</i> (утрьох, удвох, учотирьох) <i>zu dreien, zu zweien, zu vieren</i> (розмовна форма)

Таблиця № 44

ПРИЙМЕННИК

Правило	Приклад
Прийменник указує на відносини між іменником і іншим словом у реченні або в словосполученні.	<i>an der Wand, am Tage</i> <i>die Hoffnung auf Genesung, reich an Erdöl</i> <i>auf den Zug warten</i>
Прийменники стоять, як правило, перед словом, до якого вони належать. Деякі прийменники можуть займати також позицію після слова, до якого належать. Їх називають постприйменниками. До таких належать: gemäß, entlang, wegen, nach, zufolge, gegenüber та ін.	<i>Er hat seinen Überzeugungen gemäß gehandelt.</i> <i>Der Weg läuft am Wald entlang.</i> <i>Das Haus liegt der Post gegenüber.</i> <i>Meiner Meinung nach hast du nicht Recht.</i>
Halber і zuliebe завжди стоять після залежного слова.	<i>seines Studiums halber, Umstände halber</i>
Прийменники пов'язані з певним відмінком. Розрізняють такі групи: 1. Прийменники, що керують давальним відмінком. <i>ab, aus, außer, bei, dank, entgegen, entsprechend, gegenüber, gemäß, mit, nach, nebst, samt, seit, von, zu, zufolge</i>	
2. Прийменники, що керують знахідним відмінком. <i>bis, durch, entlang, für, gegen, ohne, um, wider</i>	

Правило	Приклад
3. Прийменники, що керують давальним або знахідним відмінками.	<i>an, auf, hinter, in, neben, über, unter, vor, zwischen</i>
4. Прийменники, що керують родовим відмінком.	<i>abseits, angesichts, anhand, anlässlich, anstelle, aufgrund, außerhalb, beiderseits, binnen, diesseits, halber, infolge, inmitten, innerhalb, jenseits, kraft, längs, längsseits, laut, mangels, mit Hilfe, mittels, vermittels, oberhalb, seitens, von seiten, statt, trotz, um willen, ungeachtet, unterhalb, unweit, vermöge, während, wegen, zeit, zufolge, zugunsten, zwecks</i>

Таблиця № 45

ПРИЙМЕННИКИ З ДАВАЛЬНИМ ВІДМІНКОМ

Правило	Приклад
ab (із, від)	<i>Wir haben unsere Reise ab Frankfurt begonnen. Ab Montag setze ich die Arbeit am Projekt fort.</i>
aus (із, від)	<i>Er trat aus dem Büro. Die Familie unserer Freunde stammt aus Italien. Diese Vase ist aus dem 17. Jahrhundert. Er übersetzt den Roman aus dem Ukrainischen. Der Schrank ist aus Holz.</i>
außer (крім, опріч; за винятком, поза)	<i>Außer dieser Summe habe ich kein Geld. Dann waren sie außer Gefahr.</i>
bei (при, біля, коло)	<i>Potsdam liegt bei Berlin... Wir können uns bei der Bibliothek treffen. Ich war bei meiner Tante. Bei der Arbeit solltest du keine Musik hören. Er schläft immer bei offenem Fenster.</i>
dank (завдяки; через)	<i>Dank seiner Hilfe bin ich bald mit der Arbeit fertig geworden.</i>
entgegen (проти)	<i>Den Vorstellungen seiner Eltern entgegen hat er nicht Medizin studiert.</i>
entsprechend (відповідно)	<i>Er hat seiner Ansicht entsprechend gehandelt.</i>
gegenüber (проти, навпроти, відносно, щодо; порівняно)	<i>Die Post befindet sich dem Hotel gegenüber. Dir gegenüber habe ich immer die Wahrheit gesagt.</i>

Правило	Приклад
gemäß (згідно, відповідно)	<i>Gemäß der Straßenverkehrsordnung ist der Angeklagte schuldig. Er hat den Umständen gemäß gehandelt.</i>
mit ((разом) із, в, часто для позначення орудного відмінка)	<i>Ich wohne mit meinen Eltern zusammen. Ich fahre zur Uni immer mit der U-Bahn. Im Unterricht schreibt er oft mit dem Bleistift. Ich habe das Buch mit Vergnügen gelesen. Mit Mühe hat er das geschafft. Er hat das Examen mit Erfolg bestanden. Mit 23 Jahren zog sie nach Berlin um.</i>
nach (після, через, по; в, до; за, згідно)	<i>Wir fahren nach Deutschland. Die Kompassnadel zeigt immer nach Norden. Bitte kommen Sie nach vorne! Nach Weihnachten will die Oma uns besuchen. Es ist 10 Minuten nach 14. Er kommt zurück erst nach dem 21. August. Dem Protokoll nach hat er Folgendes gesagt ... Nach dir komme ich dran.</i>
nebst (разом (укупі) з ...; крім того)	<i>Er verkaufte ihm das Haus nebst Garage.</i>
samt (укупі з ..., разом з ...)	<i>Er kam überraschend — samt seinen 8 Kindern.</i>
seit (із, від)	<i>Seit Ostern haben wir uns nicht mehr gesehen. Er ist seit Dienstag krank. Seit dem 28. Mai gilt der Sommerfahrplan.</i>
von (від; про; з; у реченнях із пасивом для позначення суб'єкта дії)	<i>Vom Bahnhof geht er zu Fuß nach Hause. Vom 30.7. bis 30.8. haben wir Ferien. Von dort ab können Sie den Weg selbst finden. Von Amerika aus sieht man das ganz anders. Von 15 Uhr an ist das Geschäft geschlossen. Dieser Roman wurde von einem bekannten Schriftsteller geschaffen. Viele Briefe von Kafka sind nicht veröffentlicht.</i>
zu (до; у; на)	<i>Er schwimmt zu der Insel hinüber. Am Freitag komme ich zu dir. Zu deinem Geburtstag kann ich leider nicht kommen. Ich tue es nicht zu meinem Vergnügen. Ich spreche mit ihm zum vierten Mal.</i>
zufolge (унаслідок, згідно, за, по)	<i>Ihrem Wunsch zufolge führen wir einen Tag später. Zufolge des Berichts wurden einige Keller überflutet.</i>

ПРИЙМЕННИКИ ЗІ ЗНАХІДНИМ ВІДМІНКОМ

Правило	Приклад
bis (до)	<p><i>Bis Kiew sind noch 50 Kilometer.</i> <i>Wir bleiben in Spanien bis Oktober.</i> <i>Man kann hier von 8 bis 9 Uhr frühstücken.</i> <i>Bis dahin ist noch ein weiter Weg.</i> <i>Das Theater war letzten Samstag bis auf den letzten Platz ausverkauft.</i> <i>Er schlief bis in den Tag hinein.</i> <i>Kannst du bis nach dem Essen warten?</i></p>
<p>Bis у часовому значенні стоїть перед іменником із нульовим артиклем. Перед іменниками з означеним артиклем стоїть другий прийменник zu.</p>	<p><i>Ich habe bis Weihnachten viel zu tun.</i> <i>Ich habe bis zu den Ferien viel zu tun.</i></p>
durch (крізь, через; за допомогою, завдяки)	<p><i>Gehen wir lieber durch den Park!</i> <i>Der Baum ist durch den Sturm gefallen.</i> <i>Durch einen Zufall erfuhr ich davon.</i> <i>Durch jahrelanges Training stärkte der Behinderte seine Beinmuskeln.</i> <i>Das ganze Jahr hindurch hat er nicht von sich hören lassen.</i></p>
entlang (уздовж)	<p><i>Er fuhr die Straße entlang.</i> <i>Das Schiff fuhr den Fluss entlang.</i> <i>Der Weg läuft am Wald entlang.</i> <i>Entlang des Weges standen Tausende von Menschen.</i></p>
für (для, за; (про час) на)	<p><i>Ich tue dies nur für dich.</i> <i>Die Mutter gibt Geld für die Reise.</i> <i>Er arbeitet für zwei.</i> <i>Ich fahre nach Amerika nur für zwei Monate.</i> <i>Hier möchten wir für immer bleiben.</i> <i>Für unsere Zeit ist das begreiflich.</i> <i>Wie viel hast du für das Haus bezahlt?</i> <i>Ich habe das Auto für 20000 Euro bekommen.</i> <i>Dasselbe geschieht Tag für Tag.</i></p>
gegen (за, замість; в напрямі до; коло; приблизно)	<p><i>Er schlug mit der Faust gegen die Tür.</i> <i>Sie fuhr gegen einen Baum.</i> <i>Gegen Abend fühlte ich mich besser.</i> <i>Man erwartet gegen 400 Besucher.</i> <i>Was hast du gegen Petrow?</i> <i>Das ist ein Mittel gegen Zahnschmerzen.</i> <i>Meine neue Wohnung ist gegen die frühere weit größer.</i> <i>Ich tausche 10 Mark gegen zwei Fünfmärkstücke.</i></p>

Правило	Приклад
ohne (без)	<i>Wir bleiben einen Tag ohne elektrischen Strom.</i>
um (навколо, коло, у, про, на)	<i>Die Jugendlichen saßen um den großen Brunnen. Gehen Sie dort um das Haus! Die Insekten fliegen dauernd um die Lampe herum. Um 20 Uhr beginnt eine interessante politische Sendung. Um Weihnachten sind die Schaufenster hübsch dekoriert. Die Uhr kostet um die 300 Mark. Die Temperatur ist um 5 Grad gestiegen. Vier Menschen sind bei dem Unfall ums Leben gekommen.</i>
wider (проти)	<i>Er hat wider Willen zugestimmt.</i>

Таблиця № 47

ПРИЙМЕННИКИ ЗІ ЗНАХІДНИМ І ДАВАЛЬНИМ ВІДМІНКАМИ

Правило	Приклад
<ul style="list-style-type: none"> • Якщо вказується рух у напрямку до мети, прийменник уживається зі знахідним відмінком. Питання звучить куди? 	<i>Wir fahren (wohin?) ans Meer. Sie legt das Buch (wohin?) auf den Tisch.</i>
<ul style="list-style-type: none"> • Якщо є вказівка на певне місце, пункт або розміщення, прийменник стоїть із давальним відмінком. Питання звучить де? 	<i>Die Lampe hängt (wo?) an der Decke. Der Schrank steht (wo?) zwischen den Fenstern.</i>
an (на, біля, коло, до, за, про, близько, при-близно)	<i>Kiew liegt am Dnepr. Sie schreibt das Wort an die Tafel. Am Morgen fahren wir nach Hause. Sie ist am 7. Juli geboren. Am Freitag geht er ins Theater. Er ging an mir vorbei, ohne mich zu begrüßen. Ich an deiner Stelle hätte anders gehandelt.</i>
auf (на, по; із, до, під час)	<i>Auf der Erde leben etwa 4 Milliarden Menschen. Er stellte das Buch auf das Regal. Von Freitag auf Sonnabend haben wir Gäste. Der Enkel lief auf die Großmutter zu. Auf diesen Bericht hin müssen wir unsere Meinung korrigieren. Er hatte sich auf Jahre hinaus verschuldet. Ich habe ihn auf der Reise kennen gelernt. Auf die Dauer kann das nicht gut gehen.</i>

Правило	Приклад
hinter (за, ззаду, позаду, позад)	<p><i>Das Motorrad steht hinter der Garage.</i> <i>Stell das Fahrrad hinter das Haus!</i> <i>Die Angestellten stehen hinter ihrem entlassenen Kollegen.</i> <i>Die Gewerkschaft stellt sich hinter ihre Mitglieder.</i> <i>Er blieb hinter der Gruppe der Wanderer zurück.</i></p>
in (у, на; через, за)	<p><i>Die Villa steht in einem alten Park.</i> <i>Er hat sich in den Finger geschnitten.</i> <i>In fünf Minuten läuft er einen halben Kilometer.</i> <i>Im April beginnen die Vögel zu brüten.</i> <i>Im Jahr 1914 brach der 1. Weltkrieg aus.</i> <i>In fünf Minuten ist Pause.</i> <i>In zwei Tagen komme ich zurück.</i> <i>In dem Drama „Hamlet“ von Shakespeare steht folgendes Zitat ...</i> <i>In seiner Rede sagte der Kanzler ...</i> <i>In diesem Zustand kann man den Kranken nicht transportieren.</i> <i>In ihrer Angst sprangen einige Seeleute ins Wasser.</i></p>
neben (коло, біля, поруч; поряд із, понад, крім)	<p><i>Die Garage liegt neben dem Haus.</i> <i>Er setzte sich neben mich.</i> <i>Neben seinen physikalischen Forschungen schrieb er Gedichte.</i></p>
über (над, понад; через; більше, (по)над, по закінченні, через, протягом)	<p><i>Das Kleid hing unordentlich über dem Stuhl.</i> <i>Er zog die Mütze über die Ohren.</i> <i>Die Kinder liefen über die Straße und dann über die Brücke.</i> <i>Wir fahren von Frankfurt über München nach Wien.</i> <i>Den ganzen Tag über hat er wenig geschafft.</i> <i>Den Winter über verreisen wir nicht.</i> <i>Die Bauarbeiten haben über einen Monat gedauert.</i> <i>Sie ist über 90 Jahre alt.</i> <i>Sein Vortrag über die Eiszeiten war hochinteressant.</i> <i>Er sitzt über seinen Büchern.</i> <i>Der Geldfälscher ist längst über alle Berge.</i></p>
unter (під; між, серед; нижче)	<p><i>Zum Glück war unter den Reisenden ein Arzt.</i> <i>Unter anderem sagte der Redner ...</i> <i>Es ist unmöglich, unter solchen Verhältnissen zu arbeiten.</i></p>
vor (перед, тому назад, з)	<p><i>Das Taxi hält vor unserem Haus.</i> <i>Stell den Mülleimer vor das Gartentor!</i> <i>Vor drei Minuten hat er angerufen.</i> <i>Vor Angst und Schrecken fiel er in Ohnmacht.</i></p>

Правило	Приклад
zwischen (між)	<i>Das Bild hängt zwischen den Regalen. Er stellte den Stuhl zwischen den Tisch und das Sofa. Zwischen dem 2. und 4. Mai will ich die Fahrprüfung machen. Das Kind stand hilflos zwischen den streitenden Eltern.</i>
Примітки	
1. Прийменники an і auf мають загальне значення місця «на». При цьому an уживається для позначення місця «з боку» або «знизу», прийменник auf — «зверху».	<i>an der Wand, an der Decke; auf dem Fußboden</i>
2. Прийменник unter за значенням є близьким прийменнику zwischen . При цьому unter має значення «серед кількості суб'єктів», прийменник zwischen має на увазі «серед двох суб'єктів».	<i>Unter den Gästen sind auch seine Eltern. Er sitzt zwischen seinem Freund und dessen Schwester.</i>

Таблиця № 48

ПРИЙМЕННИКИ З РОДОВИМ ВІДМІНКОМ

Правило	Приклад
abseits (осторонь, набік)	<i>Der Alte wohnt abseits der Straße.</i>
angesichts (з огляду на)	<i>Angesichts des Elends der Obdachlosen wurden größere Summen gespendet.</i>
anhand (за допомогою)	<i>Anhand eines Wörterbuches wies ich ihm seinen Fehler nach.</i>
anlässlich (із приводу)	<i>Am 16. Oktober treffen wir uns alle anlässlich meines Geburtstages.</i>
anstelle (замість, на місці)	<i>Anstelle des wahren Täters wurde ein Mann gleichen Namens verurteilt.</i>
aufgrund (на підставі)	<i>Aufgrund heftiger Proteste widerrief der Präsident den letzten Befehl.</i>
außerhalb (поза)	<i>Mit dem Professor kann man außerhalb der Unterrichtszeit sprechen. Das Sanatorium liegt außerhalb der Stadt.</i>
beiderseits (з обох боків, по обидві сторони)	<i>Beiderseits des Gebirges liegen viele malerische Dörfer.</i>

Правило	Приклад
binnen (у, протягом, через)	<i>Ich muss alles binnen einer Woche erledigen.</i>
diesseits (по цей бік)	<i>Diesseits des Flusses können Sie alle wichtigsten Sehenswürdigkeiten der alten Stadt finden.</i>
halber ((за)ради, через)	<i>Seiner Karriere halber verbringt er im Büro Tag und Nacht.</i>
infolge (унаслідок, через)	<i>Er wurde infolge irgendwelches Fehlers gekündigt.</i>
inmitten ((по)серед, посередині)	<i>Inmitten des Sees sieht man ein kleines Boot.</i>
innerhalb (протягом, всередині)	<i>Innerhalb des Monats schaffen wir das. Der Betrieb liegt innerhalb der Stadt.</i>
jenseits (по той бік)	<i>Der See ist jenseits des Tales.</i>
kraft (силою)	<i>Kraft seines Amtes kann er vieles.</i>
längs, längsseits (уздовж)	<i>Längs des Ufers wachsen schöne Weiden.</i>
laut (згідно (з))	<i>Laut des letztjährigen Vertrags haben Sie Recht.</i>
mangels (за браком)	<i>Mangels eines eigenen Büros arbeitete er im Wohnzimmer.</i>
mit Hilfe (за допомогою)	<i>So ein altes Bauernhaus kann nur mit Hilfe eines Fachmanns umgebaut werden.</i>
mittels, vermittels (за допомогою, через)	<i>Der Dieb öffnete das Schloss mittels eines dicken Drahtes.</i>
oberhalb (вище; понад)	<i>Oberhalb des Siedepunktes existiert das Wasser nur noch als Dampf.</i>
seitens, von seiten (збоку)	<i>Er hat Hilfe seitens seiner Firma bekommen.</i>
statt (замість)	<i>Statt der Mutter kommt der ältere Bruder zur Versammlung.</i>
trotz (незважаючи на ...; усупереч)	<i>Trotz des starken Straßenlärms schlief ich sofort ein.</i>
um ... willen (через, (за)ради)	<i>Um der Sache willen bin ich für vieles bereit.</i>
ungeachtet (незважаючи на)	<i>Ungeachtet meiner Einwände führen wir nach Jalta.</i>
unterhalb (під; нижче)	<i>400 Meter unterhalb des Gipfels rasteten wir ein letztes Mal.</i>
unweit (недалеко від, поблизу)	<i>Unweit unseres Dorfes liegt ein schönes Schloss.</i>
vermöge (через, внаслідок)	<i>Vermöge ihrer Sprachkenntnisse hat sie diese Arbeitsstelle bekommen.</i>
während (під час, протягом)	<i>Während der Ferien haben wir viele Städte besucht.</i>
wegen (ради, для; через, завдяки)	<i>Wegen seines dicken Bauchs verzichtete Onkel Fritz auf ein drittes Stück Kuchen.</i>

Правило	Приклад
zeit (протягом, на протязі)	<i>Zeit seines Lebens hat er den Armen geholfen.</i>
zufolge (унаслідок, згідно, за, по)	<i>Zufolge des Berichts wurden einige Keller überflutet.</i>
zugunsten (на користь)	<i>Er zog sich zugunsten seines Schwiegersohnes aus dem Geschäft zurück.</i>
zwecks (із метою)	<i>Zwecks besserer Koordination wurden die Ministerien zusammengelegt.</i>

Таблиця № 49

МОДАЛЬНЕ СЛОВО

Правило	Приклад
<p>Модальне слово – це частина мови, що виражає ставлення того, хто говорить, до висловлення.</p> <p>Модальні слова виконують у реченні роль обставини способу дії і впливають на порядок слів.</p>	<p><i>hoffentlich, leider, glücklicherweise, eigentlich, wahrscheinlich, vielleicht, wohl, gewiss, offenbar u.a.</i></p> <p><i>Leider kann ich heute dich nicht besuchen.</i></p> <p><i>Hoffentlich findet das Konzert statt.</i></p>
<p>Деякі модальні слова можуть уживатися самостійно. До таких, у першу чергу, належать слова, які щось підтверджують або заперечують: ja, jawohl, doch, nein, keineswegs u.a.</p>	<p><i>Hast du meine Frage verstanden? — Ja, gewiss.</i></p>
<p>Doch стоїть як підтвердження поставленого в заперечній формі питання.</p>	<p><i>Studierst du Deutsch nicht? — Doch, ich studiere Deutsch seit zwei Jahren.</i></p>

Таблиця № 50

ЧАСТКА

Правило	Приклад
<p>Частки відносяться до незмінних службових слів. Вони служать для вираження різних відтінків значення члена речення або всього речення.</p>	<p><i>Das ist aber eine Überraschung!</i></p> <p><i>Sie soll bloß nicht Stewardess werden.</i></p>
<p>1. Підсилювальні частки: so, zu, gar, sogar, selbst, doch, schon та ін.</p>	<p><i>Die Sonne gab eine gar liebe, kindliche Beleuchtung. (H. Heine)</i></p>

2. Видільні частки: gerade, eben та ін.	<i>Gerade deshalb wollte ich ihn sehen.</i>
3. Обмежувальні частки: nur, erst, bloß, allein, einzig, ausschließlich, noch та ін.	<i>Ich will mich bloß umziehen gehen.</i>
4. Заперечні частки: nicht, nicht einmal .	<i>Die beiden Jungen wussten nicht, was sie sagen sollten.</i>
5. Приєднувальні частки: auch, noch, ebenfalls, gleichfalls та ін.	<i>Ich wünsche Ihnen gleichfalls Glück!</i>
6. Означальні частки: annähernd, etwa, an та ін.	<i>Sie unterhalten sich schon etwa drei Stunden.</i>
7. Спонукальна частка mal .	<i>Sag mal, wie hast du das bloß gemacht!</i>
8. Частки, що надають реченню емоційного або модального відтінку: denn, doch, ja, mal, nur etwa, nun та ін..	<i>Hat er Ihnen denn nicht davon geschrieben? Gehen Sie doch zum Konzert?</i>
9. Частки, що виконують граматичні функції: zu, es, am, aufs, sich .	<i>Ich habe keine Zeit, aufs Fest zu gehen.</i>

Таблиця № 50

СПОЛУЧНИК

Правило	Приклад
Сполучник — це частина мови, що виступає в реченні як зв'язка між членами речення або реченнями. За формою розрізняють:	
• прості сполучники;	<i>und, dass, weil, denn, але u.a.</i>
• складні сполучники;	<i>nachdem, solange, indem, sowie, trotzdem u.a.</i>
• двочленні сполучники;	<i>so dass, auch wenn, als ob, ohne dass u.a.</i>
• багаточленні сполучники.	<i>weder ... noch, entweder ... oder, teils ... teils u.a.</i>
Сполучники поділяються в залежності від синтаксичних відносин, що вони виражають, на сурядні й підрядні.	
Сурядні сполучники	
• сурядні;	<i>und, auch, sowie, sowohl als auch, nicht nur ... sondern auch, weder ... noch, bald ... bald, teils ... teils, und zwar</i>
• протиставні;	<i>aber, oder, allein, doch, jedoch, dennoch, indessen, trotzdem, sondern, entweder ... oder</i>

Правило	Приклад
• причини;	<i>denn, nämlich</i>
• наслідку.	<i>also, folglich, demnach, somit</i>
Підрядні сполучники	
• часу;	<i>als, wenn, während, bis, bevor, ehe, seitdem, seit, nachdem, kaum dass, sobald, solange, sooft, da, wie, indessen</i>
• порівняльні;	<i>als, wie, als ob, als wenn, wie wenn, als dass, je ... desto, je ... je, je nachdem</i>
• наслідку;	<i>dass, so dass, als dass</i>
• причини;	<i>da, weil</i>
• мети;	<i>damit, dass, auf dass</i>
• умови;	<i>wenn, falls, im Falle dass</i>
• допустові;	<i>obwohl, obzwar, obgleich, obschon, trotzdem, wengleich, wiewohl, wenn ... auch</i>
• обмежувальні;	<i>(in)sofern, (in)wiefern, (in)soweit, (in)wieweit, nur dass, soviel</i>
• модальні.	<i>indem, ohne dass</i>

ПРОСТЕ РЕЧЕННЯ

Правило	Приклад
У німецькому реченні обов'язковими є два головних члени речення: підмет і присудок.	<i>Es friert.</i> <i>Man tanzt.</i> <i>Ich komme.</i>
Німецький присудок (також іменний) завжди містить у собі дієслово.	<i>Er ist Student.</i> <i>Meine Schwester ist 22 Jahre alt.</i>
У залежності від типу речення (розповідне, питальне, спонукальне речення) присудок займає певне місце.	
У розповідному реченні відмінюване дієслово завжди стоїть на другому місці. Якщо підмет стоїть на першому місці, говорять про прямий порядок слів. Якщо підмет стоїть після присудка, такий порядок слів називають зворотним. У цьому випадку на першому місці стоїть який-небудь другорядний член речення.	<i>Der Schüler liest eine Zeitung.</i> <i>Der Unterricht beginnt um 9 Uhr.</i> <i>Um 10 Uhr kommt meine Schwester zu Besuch.</i> <i>Bald kommen seine Eltern.</i>
Відмінюване дієслово може бути також частиною складного присудка. Інша, невідмінювана частина присудка (або відокремлювана частина дієслова) стоїть у реченні на останньому місці. Весь присудок утворює, таким чином, дієслівну рамку, що охоплює всі члени речення за винятком того, який стоїть на першому місці.	<i>Ich habe den Text nicht verstanden.</i> <i>Ich kann leider heute Abend nicht kommen.</i> <i>Die Gäste wurden vom Bahnhof abgeholt.</i>
Питальні речення поділяються на два види: 1. Питальні речення з питальним словом (додаткові питання). 2. Питальні речення без питального слова (альтернативні питання).	<i>Wo ist dein Lehrbuch?</i> <i>Wohin fährst du dieses Wochenende?</i> <i>Lesen Sie ein Buch?</i> <i>Studierst er nicht Deutsch?</i>
У питальних реченнях без питального слова відмінюване дієслово стоїть на початку речення. Підмет стоїть відразу після присудка.	<i>Gehst du morgen ins Theater?</i> <i>Hast du schon alles erledigt?</i> <i>Kannst du mir helfen?</i>
У позитивній відповіді на питання без питального слова використовується слово ja «так», іноді jawohl «так, звичайно, цілком правильно», gewiss «звичайно, певна річ, вірно, без сумніву» та інші. Ці слова не є членами речення, не впливають на порядок слів у реченні і відокремлюються від нього комою.	<i>Spielen sie Fußball gut? – Ja, sie spielen Fußball sehr gut.</i> <i>Kannst du heute mir helfen? – Gewiss, ich kann dir helfen.</i>

Правило	Приклад
У заперечній відповіді на питання вживається заперечення nein , що ставиться перед реченням, яке містить заперечення nicht чи kein .	<i>Hat er die Prüfung gut abgelegt? – Nein, er hat die Prüfung nicht bestanden.</i> <i>Hast du ein Wörterbuch? – Nein, ich habe kein Wörterbuch.</i>
Якщо в самому питанні є заперечення nicht чи kein , то в позитивній відповіді вживається слово doch , що ставиться перед реченням без заперечних слів. У заперечній відповіді вживається слово nein .	<i>Spricht dein Bruder Englisch nicht gut? – Doch, er hat Englisch an der Uni studiert.</i> <i>Hast du keine Schwester? – Doch, ich habe zwei Schwestern.</i> <i>Geht er am Abend nicht ins Café? – Nein, er hat keine Zeit.</i>
У додаткових питаннях змінюване дієслово займає друге місце. На першому місці стоїть питальне слово, незалежно від його синтаксичної функції. Якщо питальне слово не є суб'єктом, а другорядним членом речення, то підмет стоїть після змінюваного дієслова. Якщо питальне слово є означенням до іменника (wessen, welcher...), то група іменника займає перше місце. Відмінюване дієслово зберігає друге місце, однак воно стоїть не безпосередньо після питального слова, а після всієї групи слів.	<i>Warum hast du mich gestern nicht angerufen?</i> <i>Wie hast du deine Ferien verbracht?</i> <i>Mit wem unterhält er sich so lange?</i> <i>Womit fährst du nach Deutschland?</i> <i>Wer kommt heute?</i> <i>Was haben wir heute?</i> <i>Wieviel Einwohner besaß die Stadt?</i> <i>Wessen Bücher liegen auf dem Tisch?</i> <i>Welches Buch hat dich besonders beeindruckt?</i>
Спонукальні речення виражають наказ, прохання, побажання, пораду, заборону і команду. У цих реченнях здебільшого вживаються форми Imperativ, і дієслово стоїть на початку речення.	<i>Zeige mir die erste Seite!</i> <i>Sprich nicht so laut!</i> <i>Wollen wir diesen Abend zu Hause verbringen!</i> <i>Zeigen Sie mir bitte diese Bluse!</i>
Положення другорядних членів речення є відносно вільним. Другорядні члени речення розташовуються таким чином, що починають із відомої інформації і переходять до невідомого. Нове (комунікативно важливі елементи) займає останнє місце в реченні.	<i>Inge fehlte heute wegen einer Erkältung.</i> (У даному реченні новою й важливою є підстава, чому Інга була відсутня.)
Якщо в реченні є два додатки, треба дотримуватись таких правил:	
1. Якщо обидва додатки виражені іменниками, то додаток у формі давального відмінка стоїть перед прямим додатком.	<i>Wir schenkten der Mutter ein Album.</i>
2. Якщо додатки виражені особовими займенниками, то прямий додаток стоїть перед додатком у формі давального відмінка.	<i>Wir schenkten es (das Album) ihr (der Mutter).</i>
3. Якщо один додаток виражений особовим займенником, а інший — іменником, то займенник стоїть перед іменником.	<i>Wir schenkten es (das Album) der Mutter.</i> <i>Wir schenken ihr (der Mutter) das Album.</i>
4. Прийменниковий додаток стоїть після відмінкового додатка.	<i>Paul berichtete seinem Freund über den neuen Film.</i>

Правило		Приклад				
Для розподілу обставин не існує твердих правил, загальноприйнятим є порядок Т К М Л (часу (коли?), причини (чому?), способу дії (як?), місця (де? куди?).		<i>Sie ging (wann?) heute früh (warum?) wegen der Prüfung (wie?) voller Furcht (wohin?) zur Schule.</i>				
Ich schreibe	Wann? Коли?	Wem? Кому?	Warum? Чому?	Wie? Як?	Wen?Was? Кого? Що?	Wo? Wohin? Де? Куди?
	heute	meiner Tante	wegen der Sache	dringend	einen Brief	nach Italien.
Заперечні речення						
Особливістю німецького речення є те, що в реченні не може бути більше одного заперечення. Заперечення nein до складу речення не входить. Якщо заперечення належить до присудка, а присудок виражений простою дієслівною формою, то заперечення nicht стоїть на останньому місці в реченні.			<i>Kommst du heute zu uns? – Nein, ich gehe heute ins Schwimmbad.</i> <i>Wir spielen Schach nicht.</i> <i>Er kommt am Montag nicht.</i>			
У німецькій мові заперечення може бути виражено часткою nicht , заперечними займенниками kein, niemand, nichts , заперечними прислівниками nirgends, niemals, nie і парним сполучником weder...noch...			<i>Niemand geht heute in die Bibliothek.</i> <i>Ich gehe in die Bibliothek nicht.</i> <i>Ich gehe in die Bibliothek nicht heute.</i> <i>Ich war nie in der Schweiz.</i> <i>Nirgends können wir dieses Wörterbuch finden.</i> <i>Ich habe noch nichts von den Werken Willi Bredels gelesen.</i> <i>Weder ich noch meine Schwester kann Sie an diesem Sonntag besuchen.</i>			
Якщо присудок має незмінну частину, виражену інфінітивом, Partizip II, прикметником або має відокремлюваний префікс, заперечення nicht ставиться перед незмінною частиною присудка.			<i>Ich habe mir den neuen Film noch nicht angesehen.</i> <i>Die erste U-Bahnstrecke in Kiew war nicht lang.</i>			
Якщо заперечення належить не до присудка, а до іншого члена речення, то nicht ставиться перед ним.			<i>Nicht immer stehe ich um 7 Uhr auf.</i> <i>Ich fahre ans Meer nicht mit meinen Eltern.</i>			
Якщо заперечення належить до іменника з неозначеним артиклем або без артикля, вживається заперечення kein, keine, kein .			<i>Kein Mensch kann außerhalb der menschlichen Gesellschaft leben.</i>			

СКЛАДНЕ РЕЧЕННЯ

СКЛАДНОСУРЯДНЕ РЕЧЕННЯ

Правило	Приклад
<p>Складне речення складається з частин, що також є реченнями, тому що кожне з них має власні підмет і присудок; проте з семантичної точки зору ці речення не є самостійними, вони залежать одне від одного за змістом і структурою і тільки в своїй сукупності сприяють уніфікованому висловленню.</p>	
<p>Розрізняють два основних види складних речень: складносурядне речення і складнопідрядне речення.</p>	
<p>Складносурядне речення складається з граматично рівноцінних речень, що пов'язані одне з одним інтонацією, сурядними сполучниками або іншими засобами зв'язку. На порядок слів не впливають п'ять сполучників und, ale denn, oder, sondern. Усі інші сурядні сполучники викликають інверсію.</p>	<p><i>Wir müssen pünktlich sein, denn der Zug wartet nicht.</i> <i>Der Kellner bringt den Gästen das Dessert, aber der Apfelkuchen schmeckt den Gästen nicht.</i> <i>Ich fahre auf Dienstreise oder morgen kann ich dir helfen.</i></p>
<p>Сурядне речення може бути пов'язаним з головним сполучниками und, auch, zudem, außerdem, noch, dann, darauf, hierauf, nachher, ferner, erst, dabei, daneben, dazu, hernach, sogar, sodann, zwar, nämlich, zugleich, besonders, zum Beispiel, sowohl — als auch, nicht nur — sondern auch, erstens — zweitens, bald — bald, teils — teils, weder — noch (копулятивний зв'язок);</p>	<p><i>Nicht nur kann ich das Tier sehen, sondern auch kann ich es hören.</i> <i>Sowohl er bleibt zu Hause, als auch seine Mutter fährt nach Italien nicht.</i> <i>Erstens besuche ich meine Verwandten, zweitens besichtige ich alle möglichen Ausstellungen.</i> <i>Bald regnet es im April, bald schneit es.</i> <i>Teils unterhielten sich die Gäste angeregt, teils saßen sie, ale gelangweilt in ihren Sesseln.</i> <i>Weder kann er das Orchester sehen, noch kann er die Musik hören.</i></p>
<p>aber, doch, allein, dagegen, dennoch, vielmehr, hingegen, indessen, jedoch, oder, trotzdem, dessenungeachtet, sonst, andernfalls, freilich, vielmehr, wohl, zwar, allerdings; nicht — sondern, entweder — oder (протиставний зв'язок);</p>	<p><i>Wir haben sehr viel zu tun, doch macht uns die Arbeit Spaß.</i> <i>Er hat viele Fehler gemacht, allerdings hat er sich auch keine Mühe gegeben.</i> <i>Ich kann natürlich darüber sprechen, freilich komme ich selten mit Vera zusammen.</i> <i>Er ist sehr musikalisch, jedoch kann er nicht singen.</i></p>

Правило	Приклад
denn, doch, ja, nämlich (причинний зв'язок);	<i>Er fährt morgen nach Köln, er hat dort nämlich eine bessere Arbeit gefunden. Peter hat gute sportliche Leistungen gezeigt, er war ja im Weitersprung Zweiter. Ich würde dir gern helfen, doch habe ich jetzt keine Zeit. Der Student hat die Vorlesung versäumt, denn er war krank.</i>
also, daher, dadurch, damit, darum, dementsprechend, demgemäß, demnach, demzufolge, deshalb, deswegen, folglich, infolgedessen, mithin, somit (зв'язок, що виражає наслідок).	<i>Du bist nicht beim Arzt gewesen, also hast du meinem Rat nicht gefolgt. Ich habe dir das Geld gegeben, damit kannst du mir die Fahrkarte besorgen. Du hast dich nicht um meinen Rat gekümmert, folglich darfst du dich auch nicht über den Misserfolg beschweren. Ich musste im Büro arbeiten, darum habe ich mich verspätet. Alle waren gegen sie, sie hat dementsprechend auch ihr Verhalten geändert. Im letzten Jahr sind die Exportaufträge zurückgegangen, die Firma musste infolgedessen eine ganze Reihe von Angestellten entlassen.</i>

Таблиця № 55

СКЛАДНОПІДРЯДНЕ РЕЧЕННЯ

Правило	Приклад
Складнопідрядне речення — це складне речення, що складається мінімум з двох простих речень — головного й підрядного. Підрядне речення підпорядковується головному і виконує в складному реченні, як правило, функцію якого-небудь члена речення.	<i>Wenn ich frei bin, besuche ich dich. (wann? — temporale Adverbialbestimmung)</i>
Підрядне речення може стояти перед і після головного. Воно може бути також вставлене в головне. Якщо підрядне стоїть перед головним, то головне речення починається зі змінюваної частини присудка.	<i>Wir haben den Studenten, der im Wettbewerb gewonnen hat, gestern in der Bibliothek gesehen. Seitdem ich in Deutschland bin, spreche ich nur Deutsch.</i>
Сполучники і сполучні слова стоять завжди на початку підрядного речення.	<i>Ich habe gehört, dass die Prüfung in der nächsten Woche stattfindet.</i>

Правило	Приклад
Виключення складають тільки прийменники, що можуть стояти перед сполучними займенниками. Потім стоїть підмет.	<i>Ich weiß noch nicht, mit wem wir dorthin gehen.</i>
Відмінюване дієслово стоїть на останньому місці, відокремлюваний префікс у підрядному реченні не відокремлюється.	<i>Frau Müller sagt, dass sie einen neuen Mantel braucht. Er sagt, dass er morgen sehr früh aufsteht.</i>
Незмінна частина присудка стоїть на перед-останньому місці в підрядному реченні.	<i>Nachdem der Vater gegessen hat, trinkt er gern eine Tasse Kaffee.</i>
Заперечення nicht завжди стоїть перед присудком.	<i>Ich habe verstanden, dass er diese Arbeit noch nicht gemacht hat.</i>
Зворотний займенник стоїть перед або після підмета: перед підметом, якщо підмет виражений іменником; і обов'язково після — якщо підмет виражений займенником.	<i>Können Sie mir bitte sagen, wofür Sie sich interessieren? Können Sie mir bitte sagen, wofür sich Ihr Sohn interessiert?</i>
<i>Примітки:</i>	
1. У безсполучникових умовних реченнях відмінюване дієслово стоїть на першому місці в підрядному реченні.	<i>Regnet es am Wochenende nicht, fahren wir ins Grüne.</i>
2. Якщо присудок складається з трьох членів (модального дієслова й дієслова в Perfekt, Plusquamperfekt і Futur I з інфінітивом), то змінюване дієслово (тобто дієслова haben, werden) стоїть перед іншими частинами присудка.	<i>Ich bedauere, dass ich Sie so lange habe warten lassen. Weißt du nicht, wie lange alle auf dich haben warten müssen?</i>
3. У нереальних підрядних порівняльних реченнях присудок стоїть безпосередньо після сполучника, якщо підрядне вводиться сполучником als .	<i>Er musterte sie so, als hätte er sie noch nicht gesehen.</i>
Підрядне речення-підмет визначає підмет і відповідає на питання, хто? що? Воно вводиться сполучниками dass, ob, wenn, als , відносними займенниками wer, was, der, welcher . Як кореляти виступають займенники es, der, die, das .	<i>Wer wagt, gewinnt. Dass ich ihn getroffen habe, freut mich besonders. Es war kein Geheimnis, in wessen Auftrag unsere Maschinen liefen. (A.Seghers) Sonderbar ist es, dass er nicht schreibt. Wer Ihren Sohn kennt, der erkennt ihn sofort.</i>
Підрядне речення-присудок визначає за допомогою підрядного речення йменну частину присудка. Підрядне речення-присудок відповідає на питання хто? або що є суб'єкт? Воно вводиться сполучниками dass, als, ob, als ob, wie wenn, als wenn , відносними займенниками або прислівниками: der, was, wie, wofür . Як кореляти виступають займенники es, der, das .	<i>Klaus Heinrich war es, der am begeistertsten applaudierte. (Th. Mann) Das Wichtigste ist, dass man zuerst einen Plan entwerfe. Der Fluss ist nicht mehr, der er war. (Th. Mann) Keiner ist das, wofür er sich ausgibt. (J.R.Becher)</i>

Правило	Приклад
<p>Підрядні додаткові речення виконують у складному реченні функцію додатка і відповідають на питання <i>кого? що? кому? чим?</i> та ін.</p> <p>Вони вводяться сполучниками dass, ob, wie, відносними займенниками wer, was, der, welcher або відносними прислівниками womit, wohin, wo, worüber та ін. Як кореляти виступають, насамперед, займенникові прислівники з прислівником da- (<i>damit, dafür</i> u.a.) і вказівні займенники es, der, derjenige у відповідному відмінку.</p>	<p><i>Ich bedauere es sehr, dass ich Sie gekränkt habe.</i></p> <p><i>Ich glaube nicht, dass du Recht hast.</i></p> <p><i>Die Zukunft zeigt, ob du Recht hast.</i></p> <p><i>Wem nicht zu raten ist, dem ist auch nicht zu helfen.</i></p> <p><i>Sag mir, mit wem du umgehst, und ich sage dir, wer du bist.</i></p> <p><i>Sie war dem dankbar, der es sie lehrte.</i></p> <p><i>Ich kann dir nicht sagen, wofür sie sich interessiert.</i></p>
<p>Сполучник dass і відносний займенник was перекладаються на українську мову однаково. Різниця полягає в тому, що сполучник dass не є членом речення. Відносне слово was виступає в підрядному реченні як підмет або додаток.</p>	<p><i>Ich weiß, dass niemand kommt.</i></p> <p><i>Ich weiß, was auf dem Tisch steht. (Subjekt)</i></p> <p><i>Ich weiß, was du versteckt hast. (Objekt)</i></p>
<p>Означальні підрядні речення виступають як означення стосовно головного речення. Вони визначають будь-який член речення, що виражений іменником, будь-якою субстантивованою частиною мови, займенником або числівником. Означальні підрядні речення відповідають на питання який? що за?</p> <p>Вони вводяться частіше за все відносними займенниками der, welcher, що вживаються в різних відмінках із прийменником або без прийменника, у залежності від синтаксичної функції, що вони виконують у підрядному реченні. Тим самим відносний займенник виступає як підмет, додаток або означення підрядного речення; також відносними прислівниками wo, wohin, warum, wie, wieweit, womit, worüber, сполучниками dass, ob, als, wenn, da, als ob, als wenn.</p>	<p><i>Die Studenten, denen der Assistent geholfen hat, haben sich bedankt.</i></p> <p><i>Im letzten Jahr, als der Winter sehr kalt war, war der Sommer aber kühl.</i></p> <p><i>Ich liebe unsere Stadt, wo ich geboren bin.</i></p> <p><i>Mein Freund, dessen Eltern auf dem Land wohnen, hat mich eingeladen.</i></p> <p><i>Mein Fahrrad, das ich normalerweise benutze, war eingeschneit.</i></p> <p><i>Der Junge, mit dem er eben gesprochen hat, studiert an unserer Universität.</i></p> <p><i>Ich kann dir alles über die Ferien erzählen, die ich im Ausland verbracht habe.</i></p> <p><i>Die Stadt, wohin wir fahren, liegt an einem malerischen Fluss.</i></p> <p><i>Der Grund, warum ich nicht einverstanden bin, ist ganz einfach.</i></p> <p><i>Deine Frage, ob ich dich verstehe, habe ich gut gehört.</i></p> <p><i>...er entsann sich jenes Tages, als er von Stines Fenster aus dasselbe Sonnenuntergangsbild gehabt hatte. (Th. Fontäne)</i></p>
<p>Підрядні речення місця виступають як обставина місця. Вони вказують на місце або напрямок дії головного речення і відповідають на питання де? звідки? куди?</p> <p>Підрядні речення місця є завжди відносними і вводяться відносними прислівниками wo, woher, wohin, яким у головному реченні відповідають як кореляти прислівники місця da, dahin, daher, dorthin, hier.</p>	<p><i>Geh zurück, woher du gekommen bist!</i></p> <p><i>Ihr könnt gehen, wohin ihr wollt.</i></p> <p><i>Er wohnt jetzt dort, wo sein Vater geboren wurde.</i></p> <p><i>Er fährt dorthin, wohin er fahren muss.</i></p>

Правило	Приклад
<p>Підрядні речення часу заміняють обставину часу. Вони називають момент часу, тривалість, а також початок, закінчення або повторення дії і відповідають на питання коли? відколи? доки? як довго? як часто?</p> <p>Підрядне речення часу вводиться сполучниками als, bevor, bis, da, ehe, indessen, indes, kaum dass, nachdem, seit, seidem, sobald, solange, so oft, während, wenn, wie, wo, wobei, worauf.</p> <p>Підрядні речення часу, що містять дію, яка відбувається водночас із дією в головному реченні, вводяться сполучниками während, indessen, indes, wobei, solange, als, wenn.</p> <p>Сполучник als уживається для позначення одноразової дії в минулому, сполучник wenn уживається: 1) для позначення дії в теперішньому або майбутньому часі, 2) для позначення повторюваної, багаторазової дії у минулому.</p> <p>Вираженню передування служать у підрядному реченні сполучники nachdem, kaum dass, sobald. У підрядних реченнях часу з nachdem передування виражається також часовими формами (плюсквам-перфект/перфект у підрядному реченні, претеріт/презенс у головному реченні.)</p> <p>Сполучник bis указує на те, що дія в головному реченні продовжується до певного пункту часу, а саме, до початку дії в підрядному реченні. Підрядні речення часу з bis перекладаються на українську мову з запереченням.</p>	<p><i>Als sie die Hütte erreicht hatten, war die Erleichterung groß.</i></p> <p><i>Ich bleibe hier, bis du wiederkommst.</i></p> <p><i>Während sie die Route erklärt, orientiert sie ihr Publikum mit einer Landkarte.</i></p> <p><i>Seine Rachgier und seine Eifersucht kämpften, indes er sich nicht regte. (H. Mann)</i></p> <p><i>Indem (während) er die letzten Worte sprach, öffnete er schon die Tür.</i></p> <p><i>Der Mann erklärte mir den Weg, wobei er in eine bestimmte Richtung wies.</i></p> <p><i>Während der Mann mir den Weg erklärte, wies er in eine bestimmte Richtung.</i></p> <p><i>Solange dieser Konflikt nicht beigelegt ist, gibt es keinen Frieden.</i></p> <p><i>Sooft er eine Reise machte, vergaß er etwas im Hotelzimmer.</i></p> <p><i>Als er klein war, kaufte die Mutter ihm sehr oft verschiedene Süßigkeiten.</i></p> <p><i>Wenn ich Ferien habe, fahre ich ans Meer.</i></p> <p><i>Wenn wir uns im Erholungsheim erholten, gingen wir fast jeden Abend ins Kino.</i></p> <p><i>Nachdem sie den Paß überwunden hatten, sahen sie das weite Land vor sich.</i></p> <p><i>Sobald/Sowie er das Haus verlassen hatte, spürte er die Kälte.</i></p> <p><i>Kaum dass der Junge mich erblickt hatte, kam er auf mich zu.</i></p> <p><i>Es dauerte einige Zeit, bis ich mich an das Klima gewöhnte.</i></p> <p><i>Bis er abreiste, haben wir uns täglich getroffen.</i></p> <p><i>Поки він не виїхав, ми зустрічалися щодня.</i></p>
<p>Модальні речення відповідають обставині способу дії. Вони відповідають на питання як? яким чином?</p> <p>Модальні речення вводяться сполучниками indem, ohne dass, anstatt dass, dass.</p> <p>Якщо модальні речення вводяться сполучником dass, то головне речення містить корелят dadurch.</p>	<p><i>Sie können die Lautstärke regeln, indem Sie an diesem Knopf drehen.</i></p> <p><i>Sie ging um Karlchen herum, ohne dass er etwas davon gemerkt hätte. (B. Balazs)</i></p> <p><i>Anstatt dass er den kürzesten Weg wählte, machte der Fußgänger einen großen Umweg.</i></p> <p><i>Zu diesem Konflikt ist es nur dadurch gekommen, dass keine Seite nachgeben wollte.</i></p>
<p>Порівняльні підрядні речення представляють обставину порівняння і порівнюють дію головного речення з дією підрядного речення. Порівняльне підрядне речення відповідає на питання як?</p> <p>Реальні порівняльні речення вводяться сполучниками wie, als і складними сполучниками je ... desto, je ... umso.</p>	<p><i>Im Februar war es genau so kalt, wie es im Januar war.</i></p> <p><i>Es ist heute so warm, als wäre es Frühling.</i></p> <p><i>Er erzählt so lebendig, als ob er alles selbst erlebt hat.</i></p> <p><i>Er schreibt nicht so schnell, wie er kann.</i></p> <p><i>Er schreibt langsamer, als er kann.</i></p> <p><i>Je länger ich das Bild betrachtete, desto (umso) besser gefiel mir es.</i></p> <p><i>Je mehr ich lese, um so reicher wird mein Wortschatz.</i></p>

Правило	Приклад
<p>Підрядні речення наслідку представляють обставину наслідку і виражають наслідки дії головного речення. Підрядні речення наслідку відповідають на питання як? якою мірою? до якого ступеню? з якими наслідками? Вони вводяться сполучниками so dass, dass, als dass. Як кореляти виступають so, genug, zu.</p>	<p><i>Dann trat ein Wetterwechsel ein, dass sich alles veränderte.</i> <i>Die Hitze wurde so stark, dass die Ernte verdorrte.</i> <i>Er fühlte sich viel zu wohl, so dass er gar nicht aufhören wollte.</i> <i>Überhaupt war alles zu weit fortgeschritten, als dass man noch etwas hätte ausrichten können.</i></p>
<p>Підрядні речення причини виконують роль обставини причини. Вони вказують причину дії головного речення і відповідають на питання: чому? навіщо? з якої причини? Вони вводяться сполучниками da i weil; у головному реченні іноді стоїть корелят so. Zumal – тим більше що; тому що (книжк.)</p>	<p><i>Der Fußballspieler ist noch nicht in bester Form, weil er lange verletzt war.</i> <i>Da das Treffen ausgefallen ist, müssen wir den Abgabetermin verschieben.</i> <i>Ich möchte das noch heute erledigen, zumal die Sache eilt.</i></p>
<p>Підрядні речення мети виконують роль обставини мети і вказують на мету дії головного речення. Вони відповідають на питання до чого? з якою метою? з яким наміром? і вводяться сполучником damit.</p>	<p><i>Sprich mit niemand darüber, damit es keiner erfährt.</i> <i>Ich kaufe Eintrittskarten, damit meine Eltern ins Theater gehen.</i></p>
<p>Умовні підрядні речення обумовлюють дію головного речення: вони виражають умову, за якою могла або може відбуватися дія головного речення. Умовні підрядні речення відповідають на питання в якому випадку? за якої умови? Вони вводяться сполучниками wenn i falls.</p>	<p><i>Wenn ich mich nicht irre, steht dort Ritas Wagen.</i> <i>Falls er den früheren Zug genommen hat, muss er bald hier sein.</i> <i>Falls ich noch einen Parkplatz finde, parke ich im Zentrum.</i> <i>Wenn der Zug pünktlich ankommt, (so) dann erreichen wir den Anschlusszug.</i></p>
<p>Підрядні допустові речення виступають як обставина допущення (поступки). Вони відповідають на питання всупереч якій обставині? незважаючи на що? і виражають умову, всупереч якій відбувається дія в головному реченні. Вони вводяться сполучниками obwohl, obgleich, obschon, obzwar, wengleich, wiewohl, trotzdem, wenn (часто з часткою auch), auch wenn, відносним займенником або відносними прислівниками welcher, was, wie, wo, wohin та ін. або прислівником so; таке допустове підрядне містить, крім того, частку auch (рідше noch, immer).</p>	<p><i>Obwohl er krank war, kam er dennoch.</i> <i>Er zieht keinen Mantel an, wenn es auch kalt ist.</i> <i>Sie haben die Gletscherwanderung angetreten, obwohl der Bergführer davor gewarnt hatte.</i> <i>Auch wenn du Recht hast, bin ich mit dir nicht einverstanden.</i> <i>Auch wenn er ein Taxi genommen hätte, hätte er den Zug nicht mehr erreicht können.</i> <i>Wie sehr er es auch versuchte, er konnte die Tür nicht öffnen.</i></p>

СПИСОК СИЛЬНИХ І НЕПРАВИЛЬНИХ ДІЄСЛІВ

Infinitiv	Präteritum	Partizip II
<i>Die I. Ablautreihe ei – i (ie) – i (ie)</i>		
ei – i – i		
beißen	biss	gebissen
gleichen	glich	geglichen
gleiten	glitt	geglitten
greifen	griff	gegriffen
pfeifen	pfiff	gepfiffen
reißen	riss	gerissen
reiten	ritt	geritten
schmeißen	schmiss	geschmissen
schreiten	schrift	geschritten
streichen	strich	gestrichen
streiten	stritt	gestritten
weichen	wich	gewichen
ei – ie – ie		
bleiben	blieb	geblieben
gedeihen	gedieh	gediehen
leihen	lieh	geliehen
meiden	mied	gemieden
preisen	pries	gepriesen
reiben	rieb	gerieben
scheinen	schien	geschienen
schreien	schrie	geschrien
speien	spie	gespien
steigen	stieg	gestiegen
schweigen	schwieg	geschwiegen
treiben	trieb	getrieben
weisen	wies	gewiesen

Infinitiv	Präteritum	Partizip II
Die II. Ablautreihe ie (au) – o – o		
bieten	bot	geboten
biegen	bog	gebogen
fliehen	flog	geflogen
fließen	floss	geflossen
frieren	fror	gefroren
genießen	genoss	genossen
gießen	goss	gegossen
kriechen	kroch	gekrochen
riechen	roch	gerochen
schieben	schob	geschoben
schießen	schoss	geschossen
schließen	schloss	geschlossen
sieden	sott	gesotten
sprießen	spross	gesprossen
triefen	troff	getroffen
verdriessen	verdross	verdrossen
wiegen	wog	gewogen
ziehen	zog	gezogen
Die III. Ablautreihe e (i) – a – o (u)		
e – a – o		
bergen	barg	geborgen
gelten	galt	gegolten
helfen	half	geholfen
schelten	schalt	gescholten
sterben	starb	gestorben
verderben	verdarb	verdorben
werben	warb	geworben
werden	wurde (alt – ward)	geworden
werfen	warf	geworfen
i – a – u		
binden	band	gebunden
finden	fand	gefunden

Infinitiv	Präteritum	Partizip II
gelingen	gelang	gelungen
klingen	klang	geklungen
ringen	rang	gerungen
schlingen	schlang	geschlungen
schwinden	schwand	geschwunden
singen	sang	gesungen
sinken	sank	gesunken
springen	sprang	gesprungen
trinken	trank	getrunken
winden	wand	gewunden
zwingen	zwang	gezwungen
i - a - o		
beginnen	begann	begonnen
gewinnen	gewann	gewonnen
rinnen	rann	geronnen
schwimmen	schwamm	geschwommen
sinnen	sann	gesonnen
spinnen	spann	gesponnen
Die IV. Ablautreihe e - a - o		
befehlen	befahl	befohlen
brechen	brach	gebrochen
empfehlen	empfahl	empfohlen
erschrecken	erschrak	erschrocken
gebären	gebar	geboren
kommen	kam	gekommen
sprechen	sprach	gesprochen
stechen	stach	gestochen
stehlen	stahl	gestohlen
treffen	traf	getroffen
Die V. Ablautreihe e (i) - a - e		
e - a - e		
geben	gab	gegeben
genesen	genas	genesen

Infinitiv	Präteritum	Partizip II
geschehen	geschah	geschehen
essen	aß	gegessen
fressen	fraß	gefressen
lesen	las	gelesen
messen	maß	gemessen
sehen	sah	gesehen
treten	trat	getreten
vergessen	vergaß	vergessen
i – a – e		
bitten	bat	gebeten
liegen	lag	gelegen
sitzen	saß	gesessen
Die VI. Ablautreihe a – u – o		
backen	buk	gebacken
fahren	fuhr	gefahren
graben	grub	gegraben
laden	lud	geladen
schaffen	schuf	geschaffen
schlagen	schlug	geschlagen
tragen	trug	getragen
wachsen	wuchs	gewachsen
waschen	wusch	gewaschen
Die VII. Ablautreihe		
blasen	blies	geblasen
braten	briet	gebraten
fallen	fiel	gefallen
halten	hielt	gehalten
hängen	hing	gehangen
hauen	hieb	gehauen
heißen	hieß	geheißen
rufen	rief	gerufen
schlafen	schlief	geschlafen
stoßen	stieß	gestoßen

Infinitiv	Präteritum	Partizip II
Die VIII. Ablautreihe		
betrügen	betrog	betrogen
bewegen	bewog	bewogen
fechten	focht	gefochten
gären	gor	gegoren
glimmen	glomm	geglommen
klimmen	klomm	geklommen
löschen	losch	geloschen
lügen	log	gelogen
pflegen	pflog	gepflogen
quellen	quoll	gequollen
schallen	scholl	geschollen
schmelzen	schmolz	geschmolzen
schwören	schwor	geschworen

Таблиця 57

ОСНОВНІ ФОРМИ СИЛЬНИХ І НЕПРАВИЛЬНИХ ДІЄСЛІВ

Inifinitiv	Präteritum	Partizip II	Переклад
befehlen	befahl	befohlen	наказувати
beginnen	begann	begonnen	починати
beißen	biss	gebissen	кусати
bergen	barg	geborgen	ховати
bersten	barst	geborsten	лопнути
bewegen	bewog	bewogen	рухати
biegen	bog	gebogen	гнути
bieten	bot	geboten	пропонувати
binden	band	gebunden	зв'язувати
bitten	bat	gebeten	просити
blasen	blies	geblasen	дути

Inifinitiv	Präteritum	Partizip II	Переклад
bleiben	blieb	geblieben	залишатися
braten	briet	gebraten	жарити
brechen	brach	gebrochen	ламати
brennen	brannte	gebrannt	горіти
bringen	brachte	gebracht	приносити
denken	dachte	gedacht	думати
dreschen	drosch	gedroschen	молотити
dringen	drang	gedrungen	проникати
empfehlen	empfohl	empfohlen	рекомендувати
erlöschen	erlosch	erloschen	згаснути
erschrecken	erschrak	erschrocken	лякатися
essen	aß	gegessen	їсти
fahren	fuhr	gefahren	їхати
fallen	fiel	gefallen	падати
fangen	fing	gefangen	ловити
fechten	focht	gefochten	фехтувати
finden	fand	gefunden	знаходити
flechten	flocht	geflochten	плести, в'язати
fliegen	flog	geflogen	літати
fliehen	floh	geflohen	бігти
fließen	floss	geflossen	текти
fressen	frass	gefressen	їсти (про тварин)
frieren	fror	gefroren	мерзнути
gebären	gebar	geboren	народжувати
geben	gab	gegeben	давати
gedeihen	gedieh	gediehen	процвітати
gehen	ging	gegangen	йти
gelingen	gelang	gelungen	удаватися
gelten	galt	gegolten	вважатися
genesen	genas	genesen	видужувати
genießen	genoss	genossen	насолоджуватися
geschehen	geschah	geschehen	відбуватися
gewinnen	gewann	gewonnen	вигравати

Inifinitiv	Präteritum	Partizip II	Переклад
gießen	goß	gegossen	лити
gleichen	glich	geglichen	бути схожим
gleiten	glitt	geglitten	сковзати
graben	grub	gegraben	копати
greifen	griff	gegriffen	хапати
haben	hatte	gehabt	мати
halten	hielt	gehalten	тримати
hängen	hing	gehangen	висіти
hauen	hieb/haute	gehauen	рубати
heben	hob	gehoben	піднімати
heißen	hieß	geheißen	називатися
helfen	half	geholfen	допомагати
kennen	kannte	gekannt	знати
klingen	klang	geklungen	дзенькати
kneifen	kniff	gekniffen	щипати
kommen	kam	gekommen	приходити
können	konnte	gekonnt	могти, мати можливість
kriechen	kroch	gekrochen	плазувати
laden	lud	geladen	вантажити
lassen	ließ	gelassen	залишати
laufen	lief	gelaufen	бігати
leiden	litt	gelitten	терпіти
leihen	lieh	geliehen	позичати
lesen	las	gelesen	читати
liegen	lag	gelegen	лежати
lügen	log	gelogen	брехати
mahlen	mahlte	gemahlen	молоти
meiden	mied	gemeiden	уникати
melken	molk	gemolken	доїти
messen	maß	gemessen	міряти
mögen	mochte	gemocht	любити
müssen	musste	gemusst	бути змушеним
nehmen	nahm	genehmen	брати

Inifinitiv	Präteritum	Partizip II	Переклад
nennen	nannte	genannt	називати
pfeifen	pfiff	gepfiffen	свистіти
preisen	pries	gepriesen	вихваляти
raten	riet	geraten	радити
reiben	rieb	gerieben	терти
reißen	riss	gerissen	рвати
reiten	ritt	geritten	їздити верхи
rennen	rannte	gerannt	бігти
riechen	roch	gerochen	нюхати
ringen	rang	gerungen	боротися
rinnen	rann	geronnen	текти
rufen	rief	gerufen	кричати, кликати
salzen	salzte	gesalzt, gesalzen	солити
saufen	soff	gesoffen	пити
saugen	sog, saugte	gesogen, gesaugt	ссати
schaffen	schuf	geschaffen	створювати
scheiden	schied	geschieden	відокремлювати
scheinen	schien	geschienen	світити
schelten	schalt	gescholten	сварити
scheren	schor	geschoren	стригти
schieben	schob	geschoben	рухати
schießen	schoss	geschossen	стріляти
schlafen	schlief	geschlafen	спати
schlagen	schlug	geschlagen	бити
schleichen	schlich	geschlichen	підкрадатися
schleifen	schliff	geschliffen	точити
schließen	schloss	geschlossen	закривати
schlingen	schlang	geschlungen	обвивати
schmeißen	schmiss	geschmissen	шпурляти
schmelzen	schmolz	geschmolzen	танути
schneiden	schnitt	geschnitten	різати
schreiben	schrieb	geschrieben	писати
schreien	schrie	geschrien	кричати
schreiten	schrift	geschritten	крокувати

Inifinitiv	Präteritum	Partizip II	Переклад
schweigen	schwieg	geschwiegen	<i>мовчати</i>
schwimmen	schwamm	geschwommen	<i>плавати</i>
schwinden	schwand	geschwunden	<i>зникати</i>
schwören	schwor	geschworen	<i>клястися</i>
sehen	sah	gesehen	<i>бачити</i>
sein	war	gewesen	<i>бути</i>
senden	sandte, sendete	gesandt, gesendet	<i>відправляти</i>
sieden	sott, siedete	gesotten, gesiedet	<i>кип'ятити, кипіти</i>
singen	sang	gesungen	<i>співати</i>
sinken	sank	gesunken	<i>опускатися</i>
sinnen	sann	gesonnen	<i>думати</i>
sitzen	saß	gesessen	<i>сидіти</i>
sollen	sollte	gesollt	<i>бути змушеним</i>
spinnen	spann	gesponnen	<i>прясти</i>
sprechen	sprach	gesprochen	<i>говорити</i>
sprießen	sproß	gesprossen	<i>сходити</i>
springen	sprang	gesprungen	<i>стрибати</i>
stechen	stach	gestochen	<i>колоти</i>
stecken	stak	gesteckt	<i>засовувати</i>
stehen	stand	gestanden	<i>стояти</i>
stehlen	stahl	gestohlen	<i>красти</i>
steigen	stieg	gestiegen	<i>підніматися</i>
sterben	starb	gestorben	<i>умирати</i>
stoßen	stieß	gestoßen	<i>штовхати</i>
streichen	strich	gestrichen	<i>гладити</i>
streiten	stritt	gestritten	<i>сперечатися</i>
tragen	trug	getragen	<i>носити</i>
treffen	traf	getroffen	<i>зустрічати</i>
treiben	trieb	getrieben	<i>гнати</i>
treten	trat	getreten	<i>(на)ступати</i>
trinken	trank	getrunken	<i>пити</i>
trügen	trog	getrogen	<i>обманювати</i>
tun	tat	getan	<i>робити</i>
verderben	verdarb	verdorben	<i>псувати</i>

Inifinitiv	Präteritum	Partizip II	Переклад
verdrießen	verdross	verdrossen	<i>дратувати</i>
vergessen	vergaß	vergessen	<i>забувати</i>
verlieren	verlor	verloren	<i>утрачати</i>
verzeihen	verzieh	verziehen	<i>перепрошувати, прощати</i>
wachsen	wuchs	gewachsen	<i>рости</i>
wägen	wog	gewogen	<i>зважувати</i>
waschen	wusch	gewaschen	<i>мити</i>
weben	wob, webte	gewoben, gewebt	<i>ткати</i>
weichen	wich	gewichen	<i>поступатися</i>
weisen	wies	gewiesen	<i>вказувати</i>
wenden	wandte, wendete	gewandt, gewendet	<i>перевертати</i>
werben	warb	geworben	<i>вербувати</i>
werfen	warf	geworfen	<i>кидати</i>
wiegen	wog	gewogen	<i>зважувати</i>
winden	wand	gewunden	<i>мотати</i>
wissen	wusste	gewusst	<i>знати</i>
wollen	wollte	gewollt	<i>хотіти</i>
ziehen	zog	gezogen	<i>тягти</i>
zwingen	zwang	gezwungen	<i>примушувати</i>

**СПИСОК ДІЄСЛІВ ІЗ ПРЕФІКСАМИ
DURCH-, ÜBER-, UM-, UNTER-, WIDER-, WIEDER-**

Відокремлювані дієслова	Невідокремлювані дієслова
durch-	
<p>durcharbeiten (проробити), durchbeißen (прогризти), durchbiegen (прогинати), durchblattern (прогортати), durchblicken (дивитися крізь щось), durchbohren (просвердлювати), durchbrechen (проламувати), durchbrennen (пропалювати), durchbringen (перевозити, проводити), durchdenken (продумувати), durchdrängen (протискувати), durchdringen (проникати), durchdrucken (продавлювати), durchfahren (проїжджати), durchfallen (провалюватися), durchfaulen (прогнивати), durchfliegen (пролітати), durchfließen (протікати), durchführen (проводити), durchgehen (проходити), durchgleiten (прослизнути), durchhalten (протриматися, витримати до кінця), durchhauen (прорубувати), durchkauen (прожувати), durchkommen (проходити), durchkreuzen (перекреслювати хрест-навхрест), durchkriechen (проповзати), durchlassen (пропускати), durchlaufen (пробігати; протікати), durchlesen (прочитувати), durchleuchten (просвічувати), durchmachen (випробувати; переживати), durchmessen (вимірювати, відмірювати), durchmustern (розглядати, переглядати), durchnässen (проникати), durchnehmen (вивчати, проходити), durchprügeln (побити, поколобродити), durchreiben (протирати), durchreisen (проїжджати; побувати проїздом), durchreißen (продирати, проривати), durchreiten (проїжджати верхи), durchrennen (пробігати), durchrühren (розмішувати; ворушити), durchsägen (розпилювати), durchschauern (дивитися), durchscheinen (просвічувати), durchschieben (просовувати), durchschießen (стріляти; промайнути), durchschimmern (просвічувати), durchschlafen (проспати), durchschlagen (проходити (наскрізь); протікати), durchschneiden (перерізати), durchschreiten (проходити), durchschütteln (збовтувати; розбовтати), durchschwimmen (пропливати),</p>	<p>durchblicken (бачити наскрізь), durchbohren (простромлювати), durchbrechen (порушувати), durchdringen (проникати), durchheilen (промчатися), durchfahren (переїхати, проїхати), durchfliegen (пробігати очима), durchforschen (досліджувати), durchfrieren (промерзати), durchgehen (переглядати, пробігати очима), durchgreifen (діяти рішуче), durchkreuzen (перетинати), durchlaufen (пробігати очима, переглядати), durchleben (переживати), durchlöchen (протікати, компостувати), durchlöchern (продірявлювати), durchlüften (провітрювати), durchmessen (обійти), durchnässen (промочити), durchreisen (об'їхати, з'їздити), durchreiten (об'їжджати верхи), durchschauern (бачити наскрізь, розгадувати), durchschießen (прострілювати), durchschlagen (пробивати), durchschneiden (перетинати), durchschwimmen (плавати, перепливати), durchsetzen (пронизувати, просочувати), durchspüren (обшукувати, розвідувати), durchstoßen (простромлювати), durchstreichen (бродити), durchströmen (протікати), durchsuchen (обшукувати; оглядати), durchtränken (просочувати), durchwandern (виходити), durchwateten (переправлятися убрід), durchweichen (промочити, розм'якшити), durchwühlen (перерити, обшарити), durchziehen (мандрувати)</p>

Відокремлювані дієслова	Невідокремлювані дієслова
<p>durchsehen (переглядати), durchsetzen (проводити (закон); здійснювати), durchsieben (просівати), durchsitzen (просиджувати), durchspielen (зіграти до кінця; грати), durchsprechen (переговорити; обговорювати), durchspringen (проскочити), durchspüren (чути), durchstechen (проколювати, протикати), durchstecken (просовувати), durchstoßen (проштовхувати), durchstreichen (закреслювати), durchströmen (текти), durchstudieren (вивчати (досконально)), durchtreten (ступати), durchwachen (не спати), durchwachsen (проростати), durchwandern (проходити пішки), durchwehen (продувати), durchweichen (промокнути; розм'якнути), durchzählen (перераховувати), durchziehen (проходити, проїжджати)</p>	
über	
<p>überarbeiten (працювати надурочно), überbringen (передавати), überfahren (перевозити), überfliegen (перелітати), überführen (переводити), übergehen (переходити до чого), übergreifen (охоплювати), überladen (перевантажувати), überlaufen (перебігати), überschlagen (переходити з одного стану в інше), übersetzen (переправляти), überspringen (перестрибувати), übersteigen (перелазити)</p>	<p>überarbeiten (переробляти), überblicken (обдивлятися), überfahren (переїхати когось), überfallen (нападати), überfliegen (пробігати очима), überfluten (затопляти), überführen (викривати), überfüllen (переповняти), überfüttern (перегодовувати), übergeben (передавати), übergehen (обходити), überholen (переганяти), überkommen (опановувати), überladen (перевантажувати (роботою)), überlassen (надавати), überlaufen (пробігати очима), überleben (пережити), überlegen (обмірковувати), überlisten (перехитрити), übermitteln (передавати), übernehmen (брати на себе), überprüfen (перевіряти), überraschen (вражати), überrechnen (перераховувати), überreden (умовляти), übersalzen (пересолити), überschlagen (пропускати), überschreiben (надписувати), überschreien (перекричати), übersehen (недоглядіти), übersenden (пересилати), übersetzen (переводити), überspringen (пропускати), überstehen (витримувати), übersteigen (переборювати), übertragen (передавати), übertreiben (перебільшувати), überwachen (спостерігати), überwiegen (переважати), überzeugen (переконувати)</p>

Відокремлювані дієслова	Невідокремлювані дієслова
um	
<p>umackern (переорати), umändern (змінювати), umarbeiten (переробити), umbauen (перестроювати), umbiegen (перегинати), umbinden (обв'язувати), umblättern (перегортати), umbringen (убивати), umdeuten (витлумачувати), umdrehen (повертати), umfallen (перекидати), umformen (трансформувати), umgehen (звертатися), umgestalten (перетворювати), umgraben (перекопувати), umkleiden (переодягати), umkommen (гинути), umladen (перевантажувати), umlaufen (циркулювати), umlegen (перекладати), umpacken (перепакувувати), umrechnen (перераховувати), umrühren (перемішувати), umschalten (переключати), umschreiben (переписувати), umsetzen (пересаджувати, перетворювати), umsteigen (пересаджуватися), umstellen (переставляти), umtauschen (обмінювати), umwandeln (перетворювати), umwerfen (перекидати), umziehen (переїжджати)</p>	<p>umarmen (обіймати), umfahren (об'їжджати), umfangen (охоплювати), umfassen (містити в собі), umfliegen (облітати), umgeben (оточувати), umgehen (уникати), umschreiben (описувати), umspielen (обігрувати), umstehen (стояти, оточувати), umziehen (обволікати)</p>
unter	
<p>unterbreiten (підстилати), unterbringen (розміщати), untergehen (потонути), unterkommen (влаштуватися), unterlaufen (украдатися (про помилку), unterlegen (підкладати), unterordnen (підкоряти), unterschieben (підсунути), unterschlagen (підбивати), untersetzen (підставляти), unterstellen (підставляти), unterziehen (надягати під низ)</p>	<p>unterbinden (перев'язувати), unterbleiben (не відбутися), unterbrechen (переривати), unterbreiten (доповідати, повідомляти), unterdrücken (придушувати), unterhalten (підтримувати, містити), unterhandeln (вести переговори), unterlassen (упускати), unterlaufen (затікати), unterliegen (уступати), unternehmen (починати), unterrichten (викладати), untersagen (забороняти), unterschätzen (недооцінювати), unterscheiden (розрізняти), unterschreiben (підписувати), unterstellen (підкоряти), unterstreichen (підкреслювати), unterstützen (підтримувати), untersuchen (обстежувати), unterweisen (наставляти), unterziehen (піддавати)</p>
wider	
<p>widerspiegeln (відбивати)</p>	<p>widerfahren (траплятися, відбуватися), widerlegen (спростовувати), widerrufen (скасовувати), widersprechen (суперечити), widerstehen (пручатися), widerstreben (противитися, заперечувати)</p>
wieder	
<p>wiederbringen (приносити назад), wiedererzählen (переказувати), wiederkehren (повертатися), wiedersehen (побачити знову)</p>	<p>wiederholen (повторювати)</p>

КЕРУВАННЯ ДІЄСЛІВ

Керування	Дієслово
Dativ	absagen, sich anschließen, antworten, auffallen, ausweichen, begegnen, danken, davonlaufen, dienen, einfallen, entfallen, entfliehen, entgegengehen, entgegenkommen, entgehen, entkommen, entsprechen, folgen, frieren, gefallen, gehorchen, gehören, gelingen, genügen, glauben, gleichen, glücken, gratulieren, helfen, imponieren, kündigen, leicht fallen, liegen, missfallen, misslingen, nachgehen, sich nähern, nahe stehen, nutzen, passen, passieren, raten, schaden, schmecken, schwer fallen, stehen, trauen, trotzen, unterliegen, vertrauen, verzeihen, vorkommen, vorliegen, weh tun, widersprechen, widerstehen, zugrunde liegen, zuhören, zusagen, zustimmen u.a.
Genitiv	anklagen, bedürfen, sich bemächtigen, sich erfreuen, sich erwehren, sich freuen, gedenken, sich schämen, verdächtigen, verweisen, würdigen u.a.
als	anerkennen, annehmen, ansehen, arbeiten, beginnen, benutzen, betrachten, beurteilen, bewerten, bezeichnen, darstellen, dienen, empfinden, fühlen, gelten, kennen, kennzeichnen, verwenden u.a.
an + Akkusativ	abgeben, absenden, abtreten, adressieren, angrenzen, annähen, appellieren, ausgeben, austeilen, sich binden, denken, einsenden, (sich) erinnern, sich fassen, geraten, (sich) gewöhnen, glauben, grenzen, sich halten, hängen, herangehen, klopfen, leiten, liefern, nähen, richten, schicken, schreiben, senden, übergeben, überweisen, vergeben, verkaufen, vermieten, verraten, verteilen, verweisen, weitergeben, sich wenden, zahlen u.a.
an + Dativ	abholen, abnehmen, ändern, sich anschließen, arbeiten, sich beteiligen, erkennen, sich erfreuen, erkranken, fehlen, festhalten, festmachen, sich freuen, gewinnen, hängen, haften, hindern, interessieren, klingeln, leiden, liegen, mangeln, mitwirken, orientieren, packen, schreiben, sein, sterben, teilnehmen, tragen, verdienen, verlieren, verzweifeln, vorbeifahren, vorbeigehen, vorbeikommen, zunehmen, zweifeln u.a.
auf + Akkusativ	abstimmen, achten, ankommen, anlegen, anspielen, ansprechen, antworten, anwenden, aufpassen, aufsteigen, ausüben, bauen, begrenzen, sich beschränken, sich beziehen, bringen, drucken, drücken, eingehen, sich einigen, sich einlassen, entgegnen, entscheiden, erkennen, feuern, fluchen, folgen, sich freuen, geben, sich gründen, halten, hinweisen, hören, hoffen, horchen, klagen, kommen, sich konzentrieren, lenken, pfeifen, prüfen, reagieren, reduzieren, reflektieren, richten, schätzen, schalten, schauen, scheinen, schieben, schießen, schwören, spekulieren, sich spezialisieren, steigen, sich stützen, trinken, überspielen, übertragen, überweisen, umschalten, umsteigen, umstellen, untersuchen, verklagen, sich verlassen, sich verstehen, verteilen, vertrauen, verweisen, verwenden, verzichten, (sich) vorbereiten, warten, weisen, wirken, zählen, zeigen, zielen, zugehen, zukommen, zurückgehen, zutreffen u.a.
auf + Dativ	sich ausruhen, basieren, beruhen, bestehen, landen, lasten, pfeifen u.a.

Керування	Дієслово
aus + Dativ	aufwachen, ausschließen, aussteigen, austreten, befreien, bestehen, beziehen, entkommen, entlassen, entstehen, ersehen, erwachsen, fliehen, folgen, gewinnen, herauslesen, herstellen, hervorkommen, sich informieren, lernen, machen, produzieren, resultieren, retten, schließen, stammen, steigen, trinken, verschwinden, vertreiben, vorlesen, werden u.a.
bei + Dativ	abmelden, anfragen, (sich) anmelden, antreffen, arbeiten, sich bedanken, sich beklagen, sich beschweren, bestellen, sich bewerben, bleiben, sich erkundigen, sich entschuldigen, ergreifen, fassen, helfen, hindern, landen, sich langweilen, stören u.a.
für + Akkusativ	sich aussprechen, sich bedanken, bestrafen, bezahlen, bieten, brauchen, buchen, danken, halten, sich eignen, einsteigen, sich entscheiden, sich entschuldigen, erklären, garantieren, geben, gelten, genügen, gewinnen, haften, (sich) halten, sich interessieren, kämpfen, kandidieren, sich qualifizieren, sich revanchieren, schwärmen, sein, sorgen, sparen, sprechen, stimmen, streiken, streiten, (sich) verwenden, werben, zahlen u.a.
gegen + Akk.	antreten, behaupten, eintauschen, (sich) entscheiden, helfen, kämpfen, klagen, protestieren, sein, stimmen, tauschen, sich versichern, sich verteidigen, sich wenden u.a.
in + Akkusativ	absteigen, aufsteigen, sich einmischen, einordnen, einschließen, einsteigen, eintreten, entlassen, schneiden, teilen, übersetzen, umrechnen, umwandeln, sich verlieben, sich vertiefen, (sich) verwandeln u.a.
in + Dativ	sich anmelden, sich auskennen, sich befinden, beraten, blättern, durchfallen, einschließen, sich irren, lesen, nachschlagen, prüfen, schweigen, stecken, untergehen, unterrichten, unterstützen, unterweisen, veröffentlichen, sich widerspiegeln u.a.
mit + Dativ	abschließen, sich abstimmen, sich abstoßen, anfangen, angeben, sich anlegen, anmachen, anreden, ansprechen, aufhören, aufnehmen, sich auseinandersetzen, ausfüllen, aushalten, sich auskennen, sich beeilen, sich befreunden, beginnen, sich begnügen, bekannt machen, (sich) beschäftigen, bezahlen, beziehen, diskutieren, sich einigen, füllen, helfen, kämpfen, kennzeichnen, konkurrieren, meinen, rechnen, spielen, telefonieren, übertreiben, umgehen, sich verabreden, vergleichen, sich verheiraten, sich verloben, sich verspäten, sich verstehen, verwechseln, zögern u.a.
nach + Dativ	aussehen, befragen, benennen, beurteilen, sich erkundigen, forschen, fragen, greifen, heißen, hungern, jagen, nennen, ordnen, sich richten, riechen, rufen, schicken, schmecken, sehen, sich sehnen, streben, suchen, sich umsehen, urteilen, werfen, zeigen u.a.
über + Akkusativ	sich ärgern, sich aufregen, sich beklagen, sich beschweren, sich beunruhigen, sich empören, entscheiden, erschrecken, erzählen, sich freuen, herrschen, klagen, lachen, lächeln, lesen, nachdenken, schimpfen, staunen, verfügen, weinen, sich wundern u.a.
um + Akkusativ	abnehmen, sich bemühen, sich bewerben, bitten, bringen, erweitern, sich handeln, sich kümmern, sich prügeln, sich sorgen, sich streiten, verbessern, verlängern, weinen, wetten, wissen u.a.
unter + Dativ	leiden, verstehen

Керування	Дієслово
von + Dativ	abhängen, abholen, abladen, ablesen, abschneiden, abstammen, abweichen, ausgehen, befreien, denken, entlasten, erwarten, erzählen, halten, träumen, überzeugen, sich verabschieden, verlangen, verstehen, zurückhalten u.a.
vor + Dativ	erschrecken, fliehen, sich fürchten, glänzen, retten, sich schämen, sich scheuen, schreien, schützen, sterben, stöhnen, verteidigen, warnen u.a.
zu + Dativ	anregen, aufrufen, beitragen, bestellen, degradieren, dienen, sich eignen, einladen, einteilen, entscheiden, (sich) entwickeln, erziehen, gehören, gratulieren, kommen, meinen, neigen, passen, jdm. raten, rechnen, schicken, sprechen, (sich) verändern, sich vereinen, sich verhalten, werden, zählen, zwingen u.a.

Таблиця 60

КЕРУВАННЯ ПРИКМЕТНИКІВ

Керування	Прикметник
Dativ	ähnlich, angeboren, angst, bange, bekannt, böse, dankbar, egal, eigen, einerlei, ergeben, erinnerlich, feind, geläufig, gemeinsam, gerecht, gewachsen, gleichgültig, heiß, kalt, lieb, recht, schlecht, schwindlig, treu, übel, unwohl, widerlich, willkommen, zugänglich, zugetan, zuträglich, zuwider
Akkusativ	alt, breit, dick, groß, hoch, lang, schwer, stark, tief, weit, wert
Genitiv	ansichtig, bar, bedürftig, sich bewusst, eingedenk, gewahr, (sich) gewärtig, gewiss, habhaft, kundig, ledig, mächtig, schuldig, (sich) sicher, teilhaft(ig), verdächtig, würdig
als	anerkannt, bekannt, berühmt, verrufen
an + Akkusativ	gebunden, gewöhnt
an + Dativ	arm, beteiligt, interessiert, jung, reich, schuld, unerschöpflich
auf + Akkusativ	angewiesen, aufmerksam, bedacht, begierig, beschränkt, eifersüchtig, eingebildet, eingeschworen, erpicht, gefasst, gespannt, giftig, neidisch, neugierig, scharf, stolz, wild, wütend, zornig
auf + Dativ	blind, lahm, taub
aus + Dativ	ersichtlich, gebürtig
bei + Dativ	beliebt, verhasst
für + Akkusativ	bezeichnend, charakteristisch, empfänglich, frei, günstig, nachteilig, reif, schmerzlich, vorteilhaft, zuständig
gegen + Akk.	ausfällig, beständig, empfindlich, fest, gefeit, gefühllos, grausam, immun, machtlos, unerbittlich
in + Akkusativ	konvertierbar, verliebt

Керування	Прикметник
in + Dativ	befangen, beschlagen, bewandert, eigen, erfahren, tüchtig
mit + Dativ	befreundet, behaftet, bekannt, einverstanden, fertig, identisch, quitt, solidarisch, unvereinbar, verheiratet, verwandt, zufrieden
nach + Dativ	durstig, hungrig
über + Akkusativ	aufgebracht, beschämt, bestürzt, betrübt, erbittert, erfreut, erhaben, erstaunt, froh, glücklich, traurig, ungehalten, verstimmt, verzweifelt
um + Akkusativ	besorgt, verlegen
von + Dativ	abhängig, angetan, benommen, ergriffen, frei, krank, müde, verschieden
vor + Dativ	blass, bleich, sicher, starr, stumm
zu + Dativ	ausersehen, befugt, berechtigt, berufen, entschlossen, gewillt, imstande

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	3
ТАБЛИЦЯ 1. Німецька граматики	4
ТАБЛИЦЯ 2. Частини мови	5
ТАБЛИЦЯ 3. Іменник	6
ТАБЛИЦЯ 4. Іменник	7
ТАБЛИЦЯ 5. Відмінювання іменників	8
ТАБЛИЦЯ 6. Визначення роду іменників	11
ТАБЛИЦЯ 7. Утворення множини іменників	13
ТАБЛИЦЯ 8. Артикль	16
ТАБЛИЦЯ 9. Дієслово	18
ТАБЛИЦЯ 10. Класифікація дієслів	19
ТАБЛИЦЯ 11. Дієслова з відокремлюваними та невідокремлюваними префіксами	21
ТАБЛИЦЯ 12. Теперішній час (Präsens)	21
ТАБЛИЦЯ 13. Простий минулий час (Präteritum)	24
ТАБЛИЦЯ 14. Складний минулий час (Perfekt)	26
ТАБЛИЦЯ 15. Передминулий час (Plusquamperfekt)	27
ТАБЛИЦЯ 16. Майбутній час (Futur)	28
ТАБЛИЦЯ 17. Модальні дієслова	29
ТАБЛИЦЯ 18. Пасивний стан (Passiv)	31
ТАБЛИЦЯ 19. Наказовий спосіб (Imperativ)	33
ТАБЛИЦЯ 20. Інфінітив (Infinitiv)	34
ТАБЛИЦЯ 21. Дієприкметник (Partizip)	37
ТАБЛИЦЯ 22. Умовний спосіб (Konjunktiv)	38
ТАБЛИЦЯ 23. Прикметник	46
ТАБЛИЦЯ 24. Відмінювання прикметників	47
ТАБЛИЦЯ 25. Ступені порівняння прикметника	48
ТАБЛИЦЯ 26. Субстантивація прикметників і дієприкметників	50
ТАБЛИЦЯ 27. Займенник	51
ТАБЛИЦЯ 28. Особові займенники	52
ТАБЛИЦЯ 29. Зворотний займенник	53
ТАБЛИЦЯ 30. Взаємний займенник	54
ТАБЛИЦЯ 31. Безособовий займенник	54
ТАБЛИЦЯ 32. Присвійні займенники	55
ТАБЛИЦЯ 33. Вказівні займенники	56
ТАБЛИЦЯ 34. Питальні займенники	58
ТАБЛИЦЯ 35. Відносні займенники	59
ТАБЛИЦЯ 36. Неозначені займенники	59
ТАБЛИЦЯ 37. Заперечні займенники й прислівники	62
ТАБЛИЦЯ 38. Займенникові прислівники	62
ТАБЛИЦЯ 39. Прислівник	63
ТАБЛИЦЯ 40. Числівник	66
ТАБЛИЦЯ 41. Позначення року й часу та математичні рахування	67
ТАБЛИЦЯ 42. Порядкові числівники	69
ТАБЛИЦЯ 43. Дробові числівники та особливі випадки	70
ТАБЛИЦЯ 44. Прийменник	71
ТАБЛИЦЯ 45. Прийменники з давальним відмінком	72
ТАБЛИЦЯ 46. Прийменники зі знахідним відмінком	74
ТАБЛИЦЯ 47. Прийменники зі знахідним і давальним відмінками	75
ТАБЛИЦЯ 48. Прийменники з родовим відмінком	77
ТАБЛИЦЯ 49. Модальне слово	79
ТАБЛИЦЯ 50. Частка	79
ТАБЛИЦЯ 50. Сполучник	80
ТАБЛИЦЯ 52. Синтаксис	82
ТАБЛИЦЯ 53. Просте речення	83
ТАБЛИЦЯ 54. Складне речення	86
ТАБЛИЦЯ 55. Складнопідрядне речення	87
ТАБЛИЦЯ 56. Список сильних і неправильних дієслів	92
ТАБЛИЦЯ 57. Основні форми сильних і неправильних дієслів	96
ТАБЛИЦЯ 58. Список дієслів із префіксами durch-, über-, um-, unter-, wider-, wieder-	102
ТАБЛИЦЯ 59. Керування дієслів	105
ТАБЛИЦЯ 60. Керування прикметників	107